

Rada Miejska w Radoszycach
Sesja Rady Miejskiej

Protokół nr LXXIII/2023

LXXIII Sesja Rady Miejskiej w Radoszycach w dniu 27 czerwca 2023

Przewodniczący Rady Miejskiej w Radoszycach Pan Robert Nowak poinformował, że osoby uczestniczące w sesji wyrażają zgodę na upublicznienie swojego wizerunku, zgodnie z przepisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 roku w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)” (Dz. U. UE L 119 z dnia 4 maja 2016 r., str. 1 z późn. zm.) – RODO.

Następnie Przewodniczący przekazał, że posiedzenie zostało zwołane na podstawie art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz § 22 ust. 1 i 6 statutu Miasta i Gminy Radoszyce z wykorzystaniem przekazanych radnym środków komunikowania się na odległość.

Sesja odbyła się hybrydowo (stacjonarnie/online) w sali konferencyjnej USC Urzędu Miasta i Gminy w Radoszycach przy ul. Żeromskiego 28. Obrady rozpoczęto 27 czerwca 2023 o godz. 13:30, a zakończono o godz. 15:27 tego samego dnia.

Transmisja z przebiegu obrad znajduje się na stronie internetowej <http://radoszyce.esesja.pl/>

Integralną część niniejszego protokołu stanowi nagranie audio/video z posiedzenia sesji Rady Miejskiej, które znajduje się w aktach Rady Miejskiej w Radoszycach.

Link do wykazu dyskusji: <http://api.esesja.pl/player/240306/3c79fdca-ccd4-4>

Załącznikiem jest również wykaz czasów osób, radnych i gości, którzy zabierali głos podczas dyskusji w posiedzeniu.

1. Otwarcie posiedzenia

Przewodniczący Pan Robert Nowak powitał radnych oraz zaproszonych gości.

Lista gości na posiedzeniu:

Michał Pękala Burmistrz

Grzegorz Pakuła Z-ca Burmistrza

Jolanta Fidos Skarbnik

Zygmunt Ptak Radca Prawny

Mariusz Borowski Kierownik Referatu Budownictwa

Paulina Pakuła Kierownik Referatu Promocji

Marek Cieślak Kierownik Referatu OSO

Małgorzata Michalska Kierownik Referatu USC

Jolanta Moszczyńska Kierownik MOPS

Maciej Gajda Kierownik KZG

Ewelina Jańczyk Kierownik CUW

Elżbieta Staciwa Kierownik MGBP

Grażyna Staciwa Dyrektor Samorządowego Przedszkola

Sławomir Staciwa Dyrektor SP Górniki

Roman Sulgostowski Pracownik Referatu Budownictwa

Zdzisław Grabarczyk sołtys sołectwa Filipy

Małgorzata Szwed sołtys sołectwa Górniki

Danuta Siwczyk sołtys sołectwa Grębosze

Jan Kaczmarczyk sołtys sołectwa Grodzisko

Marian Mularczyk sołtys sołectwa Gruszka

Beata Misztal sołtys sołectwa Huta

Alina Sadowska sołtys sołectwa Jacentów

Tadeusz Basiak sołtys sołectwa Jakimowice

Beata Soboń sołtys sołectwa Jarzęb

Marian Barcicki sołtys sołectwa Józwików

Marcin Skrobisz sołtys sołectwa Kaliga

Anna Popiel sołtys sołectwa Kapałów

Krystyna Makuch sołtys sołectwa Kłucko

Zofia Kuterska sołtys sołectwa Lewoszków

Jolanta Pawłowska sołtys sołectwa Łysów

Tadeusz Studziński sołtys sołectwa Momocicha

Helena Kuleta sołtys sołectwa Mościska Duże

Dorota Fabicka-Krakowiak sołtys sołectwa Mościska Małe

Ewa Kozłowska sołtys sołectwa Mularzów

Krzysztof Jarząb sołtys sołectwa Nadworów

Mariusz Kołodziejczyk sołtys sołectwa Nalewajków

Magdalena Staciwa sołtys sołectwa Pakuły

Grzegorz Burda sołtys sołectwa Plenna

Andrzej Kałuziński sołtys sołectwa Podlesie

Wiesław Trojanowski sołtys sołectwa Radoska

Leon Stanisław Kitliński sołtys sołectwa Radoszyce

Elżbieta Majchrzak sołtys sołectwa Salachowy Bór

Michał Molasy sołtys sołectwa Sęp

Marcin Wilk sołtys sołectwa Szóstaki

Marcin Gołuch sołtys sołectwa Wyrębów

Maciej Gajda sołtys sołectwa Węgrzyn

Jacek Olesiński sołtys sołectwa Wilczkowice

Ewa Jankowska sołtys sołectwa Wiosna

Jadwiga Jaborowska sołtys sołectwa Wisy

Stanisław Sinkiewicz sołtys sołectwa Zychy

Przewodniczący Rady Miejskiej Pan Robert Nowak poinformował, że osoby uczestniczące w sesji wyrażają zgodę na upublicznienie swojego wizerunku, zgodnie z przepisami

Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 roku w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych)” (Dz. U. UE L 119 z dnia 4 maja 2016 r., str. 1 z późn. zm.) – RODO.

Przewodniczący poinformował radnych, aby dla usprawnienia posiedzenia, w trakcie dyskusji, zgłaszali chęć zabrania głosu, wykorzystując odpowiednią funkcję w programie e-sesja na tablecie.

2. Stwierdzenie kworum

Przewodniczący poprosił radnych o potwierdzenie swojej obecności.

W posiedzeniu wzięło udział 14 członków.

Obecni:

1. Józef Biały
2. Jan Kaczmarczyk
3. Janina Król
4. Wiesława Król
5. Leszek Myszkowski
6. Maciej Nieduziak
7. Robert Nowak
8. Andrzej Przyjemski
9. Damian Rozmus
10. Alina Sadowska
11. Dorota Szustak
12. Anna Ściegienna
13. Jacek Zaleśny
14. Krystyna Zimińska
15. ~~Mariusz Żabiński~~

W dyskusji wzięli udział:

- Robert Nowak

Głosowano w sprawie:

Sprawdzenie obecności.

Wyniki głosowania

OBECNY: 14, NIEOBECNY: 1

Wyniki imienne:

OBECNY (14)

Józef Biały, Jan Kaczmarczyk, Janina Król, Wiesława Król, Leszek Myszkowski, Maciej Nieduziak, Robert Nowak, Andrzej Przyjemski, Damian Rozmus, Alina Sadowska, Dorota Szustak, Anna Ściegienna, Jacek Zalesny, Krystyna Zimińska

NIEOBECNY (1)

Mariusz Żabiński

Przewodniczący stwierdził, że w obradach wzięło udział 14 radnych na ogólną liczbę 15, co zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, czyni sesję zdolną do uchwalania prawomocnych uchwał.

Ponadto Przewodniczący poinformował, że zgodnie z wymogami, jakie weszły w życie z dniem 23 września 2020 roku, mówiącymi o dostępności filmów dla osób niepełnosprawnych, każde z nagrań video sesji musi być opatrzone napisami, dlatego aby dźwięk był wyraźny, uprzejmie poprosił, aby każda z wypowiedzi radnego odbywała się tylko i wyłącznie z użyciem mikrofonu

3. Zatwierdzenie protokołu Nr LXVIII/2023 z dnia 30 marca 2023 roku

Przewodniczący zwrócił się do radnych z zapytaniem, czy mają jakiegokolwiek uwagi lub wnioski do protokołu. Wobec braku pytań i uwag Przewodniczący poddał pod głosowanie zatwierdzenie protokołu.

Głosowano w sprawie:

Zatwierdzenie protokołu Nr LXVIII/2023 z dnia 30 marca 2023 roku.

Wyniki głosowania

ZA: 14, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (14)

Józef Biały, Jan Kaczmarczyk, Janina Król, Wiesława Król, Leszek Myszkowski, Maciej Nieduziak, Robert Nowak, Andrzej Przyjemski, Damian Rozmus, Alina Sadowska, Dorota Szustak, Anna Ściegienna, Jacek Zalesny, Krystyna Zimińska

NIEOBECNI (1)

Mariusz Żabiński

Przewodniczący stwierdził, że Rada Miejska w Radoszycach w obecności 14 radnych przy 14 głosach za, jednogłośnie zatwierdziła protokół.

4. Zatwierdzenie protokołu Nr LXIX/2023 z dnia 11 kwietnia 2023 roku

Przewodniczący zwrócił się do radnych z zapytaniem, czy mają jakiegokolwiek uwagi lub wnioski do protokołu. Wobec braku pytań i uwag Przewodniczący poddał pod głosowanie zatwierdzenie protokołu.

Głosowano w sprawie:

Zatwierdzenie protokołu Nr LXIX/2023 z dnia 11 kwietnia 2023 roku.

Wyniki głosowania

ZA: 14, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (14)

Józef Biały, Jan Kaczmarczyk, Janina Król, Wiesława Król, Leszek Myszkowski, Maciej Nieduziak, Robert Nowak, Andrzej Przyjemski, Damian Rozmus, Alina Sadowska, Dorota Szustak, Anna Ściegienna, Jacek Zalesny, Krystyna Zimińska

NIEOBECNI (1)

Mariusz Żabiński

Przewodniczący stwierdził, że Rada Miejska w Radoszycach w obecności 14 radnych przy 14 głosach za, jednogłośnie zatwierdziła protokół.

5. Zatwierdzenie protokołu Nr LXX/2023 z dnia 12 maja 2023 roku

Przewodniczący zwrócił się do radnych z zapytaniem, czy mają jakiegokolwiek uwagi lub wnioski do protokołu. Wobec braku pytań i uwag Przewodniczący poddał pod głosowanie zatwierdzenie protokołu.

Głosowano w sprawie:

Zatwierdzenie protokołu Nr LXX/2023 z dnia 12 maja 2023 roku.

Wyniki głosowania

ZA: 14, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (14)

Józef Biały, Jan Kaczmarczyk, Janina Król, Wiesława Król, Leszek Myszkowski, Maciej Nieduziak, Robert Nowak, Andrzej Przyjemski, Damian Rozmus, Alina Sadowska, Dorota Szustak, Anna Ściegienna, Jacek Zalesny, Krystyna Zimińska

NIEOBECNI (1)

Mariusz Żabiński

Przewodniczący stwierdził, że Rada Miejska w Radoszycach w obecności 14 radnych przy 14 głosach za, jednogłośnie zatwierdziła protokół.

6. Zatwierdzenie protokołu Nr LXXI/2023 z dnia 25 maja 2023 roku

Przewodniczący zwrócił się do radnych z zapytaniem, czy mają jakiegokolwiek uwagi lub wnioski do protokołu.

Do dyskusji zgłosił się Pan Radny Damian Rozmus i wskazał na oczywista omyłkę pisarską w treści protokołu która została poprawiona.

Wobec braku dalszych pytań i uwag Przewodniczący poddał pod głosowanie zatwierdzenie protokołu.

W dyskusji wzięli udział:

- Damian Rozmus

Głosowano w sprawie:

Zatwierdzenie protokołu Nr LXXI/2023 z dnia 25 maja 2023 roku.

Wyniki głosowania

ZA: 14, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (14)

Józef Biały, Jan Kaczmarczyk, Janina Król, Wiesława Król, Leszek Myszkowski, Maciej Nieduziak, Robert Nowak, Andrzej Przyjemski, Damian Rozmus, Alina Sadowska, Dorota Szustak, Anna Ściegienna, Jacek Zalesny, Krystyna Zimińska

NIEOBECNI (1)

Mariusz Żabiński

Przewodniczący stwierdził, że Rada Miejska w Radoszycach w obecności 14 radnych przy 14 głosach za, jednogłośnie zatwierdziła protokół.

7. Zatwierdzenie protokołu Nr LXXII/2023 z dnia 13 czerwca 2023 roku

Przewodniczący zwrócił się do radnych z zapytaniem, czy mają jakiegokolwiek uwagi lub wnioski do protokołu. Wobec braku pytań i uwag Przewodniczący poddał pod głosowanie zatwierdzenie protokołu.

W dyskusji wzięli udział:

- Robert Nowak

Głosowano w sprawie:

Zatwierdzenie protokołu Nr LXXII/2023 z dnia 13 czerwca 2023 roku.

Wyniki głosowania

ZA: 14, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (14)

Józef Biały, Jan Kaczmarczyk, Janina Król, Wiesława Król, Leszek Myszkowski, Maciej Nieduziak, Robert Nowak, Andrzej Przyjemski, Damian Rozmus, Alina Sadowska, Dorota Szustak, Anna Ściegienna, Jacek Zalesny, Krystyna Zimińska

NIEOBECNI (1)

Mariusz Żabiński

Przewodniczący stwierdził, że Rada Miejska w Radoszycach w obecności 14 radnych przy 14 głosach za, jednogłośnie zatwierdziła protokół.

8. Przyjęcie porządku obrad sesji Rady Miejskiej w Radoszycach

Przewodniczący przypomniał, że zgodnie z art.20 ust.1a ustawy o samorządzie gminnym Rada Miejska może wprowadzić zmiany w porządku obrad bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady.

W tej części posiedzenia Przewodniczący poinformował, że Burmistrz Miasta i Gminy Radoszyce zgłosił wniosek o zmianę porządku obrad przez dodanie punktu dotyczącego Rozpatrzenia projektu uchwały w sprawie zwolnienia Komunalnego Zakładu Gospodarczego w Radoszycach z obowiązku wpłaty nadwyżki środków obrotowych za rok 2022 do budżetu Gminy Radoszyce jednocześnie pytając czy ktoś ma uwagi do zgłoszonego wniosku. Wobec braku uwag poddał pod głosowanie zgłoszony wniosek.

Głosowano wniosek w sprawie:

zmiany porządku obrad poprzez dodanie punktu Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zwolnienia Komunalnego Zakładu Gospodarczego w Radoszycach z obowiązku wpłaty nadwyżki środków obrotowych za rok 2022 do budżetu Gminy Radoszyce .

Wyniki głosowania

ZA: 14, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (14)

Józef Biały, Jan Kaczmarczyk, Janina Król, Wiesława Król, Leszek Myszkowski, Maciej Nieduziak, Robert Nowak, Andrzej Przyjemski, Damian Rozmus, Alina Sadowska, Dorota Szustak, Anna Ściegienna, Jacek Zalesny, Krystyna Zimińska

NIEOBECNI (1)

Mariusz Żabiński

Przewodniczący stwierdził, że Rada Miejska w Radoszycach w obecności 14 radnych przy 14 głosach za, jednogłośnie przyjęła wniosek.

Przewodniczący poinformował, że projekt porządku obrad państwo radni otrzymali i wobec braku sprzeciwu przyjęli, że nie zachodzi potrzeba jego odczytywania. Wobec braku uwag poddał pod głosowanie porządek obrad.

Głosowano w sprawie:

Przyjęcie porządku obrad sesji Rady Miejskiej w Radoszycach.

Wyniki głosowania

ZA: 14, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (14)

Józef Biały, Jan Kaczmarczyk, Janina Król, Wiesława Król, Leszek Myszkowski, Maciej Nieduziak, Robert Nowak, Andrzej Przyjemski, Damian Rozmus, Alina Sadowska, Dorota Szustak, Anna Ściegienna, Jacek Zalesny, Krystyna Zimińska
NIEOBECNI (1)
Mariusz Żabiński

Przewodniczący stwierdził, że Rada Miejska w Radoszycach w obecności 14 radnych przy 14 głosach za, jednogłośnie przyjęła porządek obrad przystąpiono więc do jego realizacji.

Porządku obrad

1. Otwarcie posiedzenia
2. Stwierdzenie kworum
3. Zatwierdzenie protokołu Nr LXVIII/2023 z dnia 30 marca 2023 roku
4. Zatwierdzenie protokołu Nr LXIX/2023 z dnia 11 kwietnia 2023 roku
5. Zatwierdzenie protokołu Nr LXX/2023 z dnia 12 maja 2023 roku
6. Zatwierdzenie protokołu Nr LXXI/2023 z dnia 25 maja 2023 roku
7. Zatwierdzenie protokołu Nr LXXII/2023 z dnia 13 czerwca 2023 roku
8. Przyjęcie porządku obrad sesji Rady Miejskiej w Radoszycach
9. Sprawozdanie z działalności Burmistrza Miasta i Gminy Radoszyce w okresie od 30 marca 2023 roku do dnia 27 czerwca 2023 roku
10. Raport o stanie gminy Radoszyce za 2022 rok
 - a) przedstawienie raportu o stanie gminy przez Burmistrza Miasta i Gminy Radoszyce
 - b) debata nad raportem – wystąpienia radnych
 - c) debata nad raportem – wystąpienia Mieszkańców
 - d) głosowanie nad projektem uchwały w sprawie udzielenia wotum zaufania Burmistrzowi Miasta i Gminy Radoszyce za rok 2022
11. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu Gminy Radoszyce za 2022 rok
12. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie udzielenia Burmistrzowi Miasta i Gminy Radoszyce absolutorium z tytułu wykonania budżetu za 2022 rok
13. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Radoszyce na lata 2023-2034
14. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zmian w budżecie Gminy Radoszyce na 2023 rok
15. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zwolnienia Komunalnego Zakładu Gospodarczego w Radoszycach z obowiązku wpłaty nadwyżki środków obrotowych za rok 2022 do budżetu Gminy Radoszyce
16. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zatwierdzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Radoszyce na lata 2023-2026
17. Informacja dotycząca oceny zasobów pomocy społecznej dla Gminy Radoszyce na rok 2022
18. Interpelacje i zapytania radnych
19. Zapytania i wnioski sołtysów
20. Komunikaty, wolne wnioski i informacje
21. Udzielenie odpowiedzi na interpelacje oraz zapytania radnych i sołtysów
22. Zamknięcie obrad sesji Rady Miejskiej w Radoszycach

9. Sprawozdanie z działalności Burmistrza Miasta i Gminy Radoszyce w okresie od 30 marca 2023 roku do dnia 27 czerwca 2023 roku

Przewodniczący Pan Robert Nowak poprosił o zabranie głosu Burmistrza Miasta i Gminy Radoszyce Pana Michała Pękale.

Przewodniczący otworzył dyskusję nad przedstawionym sprawozdaniem.

Wobec braku pytań i uwag Przewodniczący stwierdził, że Rada Miejska w Radoszycach przyjęła do aprobującej wiadomości przedstawione sprawozdanie Burmistrza Miasta i Gminy Radoszyce.

W dalszej części obrad poinformował że wszystkie projekty uchwał zostały zaopiniowane przez radcę prawnego oraz skarbnika Miasta i Gminy w Radoszycach i znajdują się w dokumentacji Rady Miejskiej w Radoszycach. Przypomniał, że stosownie do treści art. 25a ustawy o samorządzie gminnym „radny nie może brać udziału w głosowaniu w radzie ani w komisji, jeżeli dotyczy ono jego interesu prawnego”. Przekazał również, że procedowane projekty uchwał były opiniowane podczas dzisiejszego posiedzenia wspólnego Komisji Stałych Rady Miejskiej

w Radoszycach, uzyskując pozytywne opinie pytając czy jest potrzeba aby były ponownie omawiane przez sprawozdawców. Nie było sprzeciwów więc przeszedł do kolejnego punktu obrad.

W dyskusji wzięli udział:

- Michał Pękala
- Robert Nowak

10. Raport o stanie gminy Radoszyce za 2022 rok

a) przedstawienie raportu o stanie gminy przez Burmistrza Miasta i Gminy Radoszyce

Przewodniczący Pan Robert Nowak poprosił o zabranie głosu Burmistrza Miasta i Gminy Radoszyce Pana Michała Pękale przypominając, że raport już był omawiany na 71 sesji Rady Miejskiej dnia 25 maja 2023 roku.

Treść Raportu o „Stanie gminy Radoszyce za 2022 rok” znajduje się w aktach Rady Miejskiej w Radoszycach

Przewodniczący zarządził 5 minut przerwy.

W dyskusji wzięli udział:

- Michał Pękala
- Robert Nowak

b) debata nad raportem – wystąpienia radnych

Przewodniczący zapytał radnych czy chcieliby zabrać głos w debacie nad raportem. O głos poprosił Radny Damian Rozmus odniósł się do raportu i podziękował Burmistrzowi za prace Zespołu pracowników Urzędu Miasta i Gminy Radoszyce, kierownikom Jednostek organizacyjnych Gminy oraz Sołtysom, wyraził opinię w zakresie przychylenia się do przyciągnięcia przedsiębiorców oraz ponownego utworzenia młodzieżowej rady miejskiej i innych zagadnień związanych z raportem. W odpowiedzi głos zabrał Burmistrz Miasta i Gminy Radoszyce Michał Pękala poinformował o pojętych działaniach w zakresie działalności rad seniorów, młodzieżowej rady miejskiej oraz poruszanych przez Radnego zagadnień. Ad Vocem zgłosił się Radny Damian Rozmus i podziękował za odniesienie się do przedstawionych postulatów.

W dyskusji wzięli udział:

- Damian Rozmus
- Michał Pękala
- Robert Nowak
- Damian Rozmus (Ad Vocem)
- Robert Nowak

c) debata nad raportem – wystąpienia Mieszkańców

Wiceprzewodniczący poinformował, że nikt z mieszkańców nie zgłosił na piśmie zamiaru uczestnictwa w debacie

d) głosowanie nad projektem uchwały w sprawie udzielenia wotum zaufania Burmistrzowi Miasta i Gminy Radoszyce za rok 2022

Treść projektów uchwał stanowi załączniki do protokołu i znajduje się w aktach Rady Miejskiej w Radoszycach. Przewodniczący poprosił o odczytanie uchwały przez Wiceprzewodniczącą Pan Andrzeja Przyjemskiego.

Wiceprzewodniczący odczytał treść uchwały.

Następnie przewodniczący otworzył dyskusję. Wobec braku uwag i pytań Przewodniczący poddał pod głosowanie projekt uchwały w sprawie udzielenia wotum zaufania Burmistrzowi Miasta i Gminy Radoszyce.

W dyskusji wzięli udział:

- Andrzej Przyjemski
- Robert Nowak

Głosowano w sprawie:

głosowanie nad projektem uchwały w sprawie udzielenia wotum zaufania Burmistrzowi Miasta i Gminy Radoszyce za rok 2022.

Wyniki głosowania

ZA: 12, PRZECIW: 1, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 1, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (12)

Józef Biały, Jan Kaczmarczyk, Janina Król, Wiesława Król, Leszek Myszkowski, Robert Nowak, Andrzej Przyjemski, Alina Sadowska, Dorota Szustak, Anna Ściegienna, Jacek Zaleśny, Krystyna Zimińska

PRZECIW (1)

Maciej Nieduziak

WSTRZYMUJĘ SIĘ (1)

Damian Rozmus

NIEOBECNI (1)

Mariusz Żabiński

Przewodniczący stwierdził, że Rada Miejska w Radoszycach w obecności 14 radnych, przy 12 głosach za, 1 przeciw, 1 głos wstrzymujący się większością głosów zatwierdziła uchwałę w sprawie udzielenia wotum zaufania Burmistrzowi Miasta i Gminy Radoszyce. **Uchwała nr LXXIII/332/2023**

15. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu Gminy Radoszyce za 2022 rok

Przewodniczący przypomniał że sprawozdania były przedstawiane na posiedzeniach wszystkich komisji stałych Rady Miejskiej i uzyskały opinie pozytywne jak również pozytywną opinię wyrażoną w uchwale nr 48/2023 z dnia 17 kwietnia 2023 roku III Składu Orzekającego Regionalnej Izby Obrachunkowej w Kielcach, wszystkie dokumenty znajdują się w materiałach przesłanych w systemie eSesja, ponad to przypomniał że procedowany projekt uchwały był opiniowany podczas dzisiejszego posiedzenia wspólnego Komisji Stałych Rady Miejskiej w Radoszycach, uzyskując pozytywną opinie następnie zapytał radnych czy życzą sobie aby była ponownie omawiana przez sprawozdawców? Następnie otworzył dyskusję.

Przewodniczący wobec, braku uwag poddał pod głosowanie przedstawiony projekt uchwały.

Głosowano w sprawie:

Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu Gminy Radoszyce za 2022 rok.

Wyniki głosowania

ZA: 13, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 1, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (13)

Józef Biały, Jan Kaczmarczyk, Janina Król, Wiesława Król, Leszek Myszkowski, Robert Nowak, Andrzej Przyjemski, Damian Rozmus, Alina Sadowska, Dorota Szustak, Anna Ściegienna, Jacek Zaleśny, Krystyna Zimińska

WSTRZYMUJĘ SIĘ (1)

Maciej Nieduziak

NIEOBECNI (1)

Mariusz Żabiński

Przewodniczący stwierdził, że Rada Miejska w Radoszycach 13 głosami za 1 wstrzymującym się przyjęła uchwałę w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu Gminy Radoszyce za 2022 rok. **Uchwała nr LXXIII/333/2023**

16. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie udzielenia Burmistrzowi Miasta i Gminy Radoszyce absolutorium z tytułu wykonania budżetu za 2022 rok

Przewodniczący przypomniał, że wniosek komisji rewizyjnej z dnia 26 maja 2023 r był przedstawiany na posiedzeniu Rady Miejskiej w dni 13 czerwca 2023 w trakcie 72 sesji Rady, następnie zapytał czy zachodzi potrzeba jego ponownego omawiania?

W dalszej części poinformował iż realizując postanowienia art. 18a ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym w dniu 30 maja 2023 r. przesłałem wniosek Komisji Rewizyjnej z dnia 26 maja 2023 roku skierowany do Rady Miejskiej w Radoszycach w sprawie udzielenia absolutorium dla Burmistrza Miasta i Gminy Radoszyce z tytułu wykonania budżetu za 2022 rok celem zaopiniowania przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Kielcach, która to w Uchwałę nr 74/2023 III Składu Orzekającego Regionalnej Izby Obrachunkowej w Kielcach z dnia 2 czerwca 2023 roku pozytywnie zaopiniowała wniosek Komisji Rewizyjnej. Treść uchwały znajduje się w materiałach przesłanych Radnym w systemie eSesja.

Następnie Przewodniczący odczytał treść uchwały i otworzył dyskusję.

Wobec, braku uwag Przewodniczący poddał pod głosowanie przedstawiony projekt uchwały.

W dyskusji wzięli udział:

- Michał Pękala
- Robert Nowak

Głosowano w sprawie:

Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie udzielenia Burmistrzowi Miasta i Gminy Radoszyce absolutorium z tytułu wykonania budżetu za 2022 rok.

Wyniki głosowania

ZA: 12, PRZECIW: 1, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 1, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (12)

Józef Biały, Jan Kaczmarczyk, Janina Król, Wiesława Król, Leszek Myszkowski, Robert Nowak, Andrzej Przyjemski, Alina Sadowska, Dorota Szustak, Anna Ściegienna, Jacek Zaleśny, Krystyna Zimińska

PRZECIW (1)

Maciej Nieduziak

WSTRZYMUJĘ SIĘ (1)

Damian Rozmus

NIEOBECNI (1)

Mariusz Żabiński

Przewodniczący stwierdził, że Rada Miejska w Radoszycach 12 głosami za 1 przeciw, 1 głosem wstrzymującym się, przyjęła uchwałę w sprawie udzielenia Burmistrzowi Miasta i Gminy Radoszyce absolutorium z tytułu wykonania budżetu za 2022 rok. **Uchwała nr LXXIII/334/2023**

Następnie Przewodniczący pogratulował Burmistrzowi nastąpiło uroczyste wręczenie kwiatów.

Głos zabrał Michał Pękala Burmistrz Miasta i Gminy Radoszyce i podziękował za okazane zaufanie oraz za pracę całego zespołu.

17. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Radoszyce na lata 2023-2034

Przewodniczący poinformował że projekty uchwał był opiniowane podczas dzisiejszego posiedzenia wspólnego Komisji Stałych Rady Miejskiej w Radoszycach, uzyskując pozytywne opinie następnie otworzył dyskusję.

Głos zabrał Burmistrz Miasta i Gminy Radoszyce, gdzie poinformował o nadpłaceniu kredytu o kwotę 1 mln. zł.

Przewodniczący wobec, braku dalszych uwag poddał pod głosowanie przedstawiony projekt uchwały.

W dyskusji wzięli udział:

- Michał Pękala
- Robert Nowak

Głosowano w sprawie:

Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Radoszyce na lata 2023-2034.

Wyniki głosowania

ZA: 14, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (14)

Józef Biały, Jan Kaczmarczyk, Janina Król, Wiesława Król, Leszek Myszkowski, Maciej Nieduziak, Robert Nowak, Andrzej Przyjemski, Damian Rozmus, Alina Sadowska, Dorota Szustak, Anna Ściegienna, Jacek Zalesny, Krystyna Zimińska

NIEOBECNI (1)

Mariusz Żabiński

Przewodniczący stwierdził, że Rada Miejska w Radoszycach 14 głosami za jednogłośnie przyjęła uchwałę w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Radoszyce na lata 2023-2024 **Uchwała nr LXXIII/335/2023**

18. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zmian w budżecie Gminy Radoszyce na 2023 rok

Przewodniczący otworzył dyskusję.

Przewodniczący wobec, braku uwag poddał pod głosowanie przedstawiony projekt uchwały.

Głosowano w sprawie:

Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zmian w budżecie Gminy Radoszyce na 2023 rok.

Wyniki głosowania

ZA: 14, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (14)

Józef Biały, Jan Kaczmarczyk, Janina Król, Wiesława Król, Leszek Myszkowski, Maciej Nieduziak, Robert Nowak, Andrzej Przyjemski, Damian Rozmus, Alina Sadowska, Dorota Szustak, Anna Ściegienna, Jacek Zalesny, Krystyna Zimińska

NIEOBECNI (1)

Mariusz Żabiński

Przewodniczący stwierdził, że Rada Miejska w Radoszycach 14 głosami za jednogłośnie przyjęła uchwałę **Uchwała nr LXXIII/336/2023**

19. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zwolnienia Komunalnego Zakładu Gospodarczego w Radoszycach z obowiązku wpłaty nadwyżki środków obrotowych za rok 2022 do budżetu Gminy Radoszyce

Przewodniczący odczytał treść uchwały następnie otworzył dyskusję.

Wobec, braku uwag poddał pod głosowanie przedstawiony projekt uchwały.

Głosowano w sprawie:

Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zwolnienia Komunalnego Zakładu Gospodarczego w Radoszycach z obowiązku wpłaty nadwyżki środków obrotowych za rok 2022 do budżetu Gminy Radoszyce.

Wyniki głosowania

ZA: 14, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (14)

Józef Biały, Jan Kaczmarczyk, Janina Król, Wiesława Król, Leszek Myszkowski, Maciej Nieduziak, Robert Nowak, Andrzej Przyjemski, Damian Rozmus, Alina Sadowska, Dorota Szustak, Anna Ściegienna, Jacek Zalesny, Krystyna Zimińska

NIEOBECNI (1)

Mariusz Żabiński

Przewodniczący stwierdził, że Rada Miejska w Radoszycach 14 głosami za jednogłośnie przyjęła uchwałę **Uchwała nr LXXIII/337/2023**

20. Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zatwierdzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Radoszyce na lata 2023-2026

Przewodniczący otworzył dyskusję.

Przewodniczący wobec, braku uwag poddał pod głosowanie przedstawiony projekt uchwały.

Głosowano w sprawie:

Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zatwierdzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Radoszyce na lata 2023-2026.

Wyniki głosowania

ZA: 12, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 2, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (12)

Józef Biały, Jan Kaczmarczyk, Janina Król, Wiesława Król, Leszek Myszkowski, Robert Nowak, Andrzej Przyjemski, Alina Sadowska, Dorota Szustak, Anna Ściegienna, Jacek Zaleśny, Krystyna Zimińska

WSTRZYMUJĘ SIĘ (2)

Maciej Nieduziak, Damian Rozmus

NIEOBECNI (1)

Mariusz Żabiński

Przewodniczący stwierdził, że Rada Miejska w Radoszycach większością głosów 12 głosami za, przy 2 głosach wstrzymujących się przyjęła uchwałę **Uchwała nr LXXIII/338/2023**

21. Informacja dotycząca oceny zasobów pomocy społecznej dla Gminy Radoszyce na rok 2022

Przewodniczący otworzył dyskusję.

Przewodniczący wobec, braku uwag poddał pod głosowanie wyrażenie opinii do przedstawionych informacji.

Głosowano w sprawie:

Informacja dotycząca oceny zasobów pomocy społecznej dla Gminy Radoszyce na rok 2022.

Wyniki głosowania

ZA: 14, PRZECIW: 0, WSTRZYMUJĘ SIĘ: 0, BRAK GŁOSU: 0, NIEOBECNI: 1

Wyniki imienne:

ZA (14)

Józef Biały, Jan Kaczmarczyk, Janina Król, Wiesława Król, Leszek Myszkowski, Maciej Nieduziak, Robert Nowak, Andrzej Przyjemski, Damian Rozmus, Alina Sadowska, Dorota Szustak, Anna Ściegienna, Jacek Zaleśny, Krystyna Zimińska

NIEOBECNI (1)

Mariusz Żabiński

Przewodniczący stwierdził że Rada Miejska w Radoszycach jednogłośnie przyjęła opinię pozytywną do przedstawionych informacji.

22. Interpelacje i zapytania radnych

Głos zabrał Radny Pan Andrzej Przyjemski Zastępca Przewodniczącego Komisji i zgłosił potrzebę ponownego oczyszczenia studzienek przy ul. Piotrkowskiej i Koneckiej.

W dyskusji wzięli udział:

- Andrzej Przyjemski
- Robert Nowak

23. Zapytania i wnioski sołtysów

Nikt się nie zgłosił

24. Komunikaty, wolne wnioski i informacje

Przewodniczący poprosił o głos Panią Jolantę Fidos Skarbnik Miasta i Gminy Radoszyce celem przedstawienia informacji z wykonania planu finansowego wydzielonego rachunku bankowego środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w ramach konkursu „Rosnąca odporność” w 2022 r.

25. Udzielenie odpowiedzi na interpelacje oraz zapytania radnych i sołtysów

Przewodniczący poprosił o zabranie głosu Burmistrza Miasta i Gminy Radoszyce Michała Pękałę celem udzielenia odpowiedzi na zadane pytania.

W dyskusji wzięli udział:

- Michał Pękała
- Robert Nowak

26. Zamknięcie obrad sesji Rady Miejskiej w Radoszycach

Przewodniczący poprosił o zabranie Głosu Romana Sulgostowskiego celem przedstawienia informacji o programie „Czyste Powietrze”

Wobec wyczerpania porządku obrad Przewodniczący Rady Miejskiej w Radoszycach zamknął posiedzenie, dziękując wszystkim za udział.

W dyskusji wzięli udział:

- Roman Sulgostowski
- Robert Nowak

Przygotował:

Mariusz Stasiak

Przewodniczący
Rada Miejska w Radoszycach

Robert Nowak

Wykaz czasów zabierania głosu w dyskusji radnych oraz gości w posiedzeniu.

- 13:30 Otwarcie posiedzenia
- 13:36 Stwierdzenie kworum
- 13:37 Zatwierdzenie protokołu Nr LXVIII/2023 z dnia 30 marca 2023 roku
- 13:38 Zatwierdzenie protokołu Nr LXIX/2023 z dnia 11 kwietnia 2023 roku
- 13:39 Zatwierdzenie protokołu Nr LXX/2023 z dnia 12 maja 2023 roku
- 13:40 Zatwierdzenie protokołu Nr LXXI/2023 z dnia 25 maja 2023 roku
- 13:41 Zatwierdzenie protokołu Nr LXXII/2023 z dnia 13 czerwca 2023 roku
- 13:43 Przyjęcie porządku obrad sesji Rady Miejskiej w Radoszycach
- 14:00 Sprawozdanie z działalności Burmistrza Miasta i Gminy Radoszyce w okresie od 30 marca 2023 roku do dnia 27 czerwca 2023 roku
- 14:46 przedstawienie raportu o stanie gminy przez Burmistrza Miasta i Gminy Radoszyce
- 14:55 debata nad raportem – wystąpienia radnych
- 14:46 Damian Rozmus
- 14:55 Damian Rozmus
- 14:56 debata nad raportem – wystąpienia Mieszkańców
- 14:59 głosowanie nad projektem uchwały w sprawie udzielenia wotum zaufania Burmistrzowi Miasta i Gminy Radoszyce za rok 2022
- 14:59 Raport o stanie gminy Radoszyce za 2022 rok
- 15:01 Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu Gminy Radoszyce za 2022 rok
- 15:09 Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie udzielenia Burmistrzowi Miasta i Gminy Radoszyce absolutorium z tytułu wykonania budżetu za 2022 rok
- 15:06 Michał Pękala
- 15:11 Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Radoszyce na lata 2023-2034
- 15:12 Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zmian w budżecie Gminy Radoszyce na 2023 rok
- 15:15 Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zwolnienia Komunalnego Zakładu Gospodarczego w Radoszycach z obowiązku wpłaty nadwyżki środków obrotowych za rok 2022 do budżetu Gminy Radoszyce
- 15:16 Rozpatrzenie projektu uchwały w sprawie zatwierdzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Radoszyce na lata 2023-2026
- 15:17 Informacja dotycząca oceny zasobów pomocy społecznej dla Gminy Radoszyce na rok 2022
- 15:19 Interpelacje i zapytania radnych
- 15:18 Andrzej Przyjemski
- 15:20 Zapytania i wnioski sołtysów
- 15:22 Komunikaty, wolne wnioski i informacje
- 15:25 Udzielenie odpowiedzi na interpelacje oraz zapytania radnych i sołtysów
- 15:23 Michał Pękala
- 15:27 Zamknięcie obrad sesji Rady Miejskiej w Radoszycach

**UCHWAŁA NR LXXIII/332/2023
RADY MIEJSKIEJ W RADOSZYCACH**

z dnia 27 czerwca 2023 r.

w sprawie udzielenia Burmistrzowi Miasta i Gminy Radoszyce wotum zaufania

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4a i art. 28aa ust. 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Po rozpatrzeniu i debacie nad Raportem o stanie Gminy Radoszyce za 2022 rok Rada Miejska w Radoszycach udziela Burmistrzowi Miasta i Gminy Radoszyce wotum zaufania za 2022 rok.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Radoszycach

/-/ Robert Nowak

Uzasadnienie

Zgodnie z wprowadzoną w 2018 r. nowelizacją ustawy o samorządzie gminnym, mającą na celu zwiększenie udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania organów publicznych Burmistrz Miasta i Gminy Radoszyce co roku, do 31 maja, przedstawia Radzie Miejskiej w Radoszycach raport o stanie gminy.

Raport zawiera m. in. opis sytuacji gospodarczej, społecznej, zakres realizacji polityk, programów, strategii, uchwał Rady Miejskiej w Radoszycach w kontekście działań realizowanych przez władze samorządowe w minionym 2022 roku.

Działania wskazane w Raporcie o stanie Gminy Radoszyce za rok 2022 przyczyniają się do rozwoju gminy i polepszenia jakości życia naszych mieszkańców.

Z uwagi na powyższe zasadne jest podjęcie niniejszej uchwały.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Radoszycach

/-/ Robert Nowak

**UCHWAŁA NR LXXIII/333/2023
RADY MIEJSKIEJ W RADOSZYCACH**

z dnia 27 czerwca 2023 r.

**w sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu
Gminy Radoszyce za 2022 rok**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) oraz art. 270 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 z późn. zm.)

**Rada Miejska w Radoszycach po rozpatrzeniu sprawozdania finansowego
i sprawozdania z wykonania budżetu Gminy Radoszyce uchwala, co następuje:**

§ 1. Zatwierdza sprawozdanie finansowe wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu Gminy Radoszyce za 2022 rok w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Radoszycach

/-/ Robert Nowak

**UCHWAŁA NR LXXIII/334/2023
RADY MIEJSKIEJ W RADOSZYCACH**

z dnia 27 czerwca 2023 r.

w sprawie udzielenia Burmistrzowi Miasta i Gminy Radoszyce absolutorium z tytułu wykonania budżetu za 2022 rok

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 i art. 28a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40 z późn. zm.) oraz art. 271 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 z późn. zm.) Po zapoznaniu się:

- 1) ze sprawozdaniem z wykonania budżetu Gminy Radoszyce za 2022 rok;
- 2) ze sprawozdaniem finansowym za 2022 rok;
- 3) z opinią III Składu Orzekającego Regionalnej Izby Obrachunkowej w Kielcach wyrażoną w uchwale Nr 48/2023 z dnia 17 kwietnia 2023 roku w zakresie przedłożonych przez Burmistrza Miasta i Gminy Radoszyce sprawozdań z wykonania budżetu Gminy Radoszyce za 2022 rok;
- 4) z informacją o stanie mienia komunalnego Gminy Radoszyce;
- 5) ze stanowiskiem Komisji Rewizyjnej;
- 6) opinią III Składu Orzekającego Regionalnej Izby Obrachunkowej w Kielcach wyrażoną w uchwale Nr 74/2023 z dnia 2 czerwca 2023 roku w sprawie opinii o wniosku Komisji Rewizyjnej Rady Miejskiej w Radoszycach w sprawie absolutorium;

Rada Miejska w Radoszycach uchwala, co następuje:

§ 1. Udziela Burmistrzowi Miasta i Gminy Radoszyce absolutorium z tytułu wykonania budżetu za 2022 rok.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Radoszycach

/-/ Robert Nowak

**UCHWAŁA NR LXXIII/335/2023
RADY MIEJSKIEJ W RADOSZYCACH**

z dnia 27 czerwca 2023 r.

w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Radoszyce na lata 2023 - 2034

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) oraz art. 226, art. 227, art. 229, art. 230 ust. 6 i art. 231 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 ze zm.) Rada Miejska w Radoszycach uchwała, co następuje:

§ 1. 1. Załącznik Nr 1 "Wieloletnia prognoza finansowa" do Uchwały Nr LXIV/301/2023 Rady Miejskiej w Radoszycach z dnia 9 stycznia 2023 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Radoszyce na lata 2023-2034 otrzymuje brzmienie zgodnie z załącznikiem Nr 1 do niniejszej uchwały.

2. Załącznik Nr 3 "Objaśnienia wartości przyjętych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Radoszyce na lata 2023-2034" otrzymuje brzmienie zawarte w załączniku Nr 2.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Radoszyce.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Radoszycach

/-/ Robert Nowak

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr LXXIII/335/2023 Rady Miejskiej w Radoszycach z dnia 27 czerwca 2023 r.

Wieloletnia prognoza finansowa jednostki samorządu terytorialnego ¹⁾

Ustalona na lata 2022–2025 relacja z art. 243 (poz. 8.3, 8.3.1, 8.4 i 8.4.1) została obliczona według średniej 7-letniej

Dokument podpisany elektronicznie

Wyszczególnienie	Dochody ogółem ^x	z tego:										
		Dochody bieżące ^x	z tego:							Dochody majątkowe ^x	w tym:	
			dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	z subwencji ogólnej	z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące ^{x 3)}	pozostałe dochody bieżące ⁴⁾	w tym:			ze sprzedaży majątku ^x	z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje
								z podatku od nieruchomości				
Lp	1	1.1	1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.4	1.1.5	1.1.5.1	1.2	1.2.1	1.2.2	
2023	50 530 637,81	44 110 784,81	3 475 528,00	20 746,00	20 547 234,00	8 816 898,19	11 250 378,62	2 266 807,00	6 419 853,00	24 540,00	6 395 313,00	
2024	53 895 824,00	45 393 058,00	3 738 000,00	21 368,00	21 178 905,00	10 984 000,00	9 470 785,00	2 334 811,00	8 502 766,00	0,00	8 502 766,00	
2025	47 268 820,00	44 793 820,00	3 850 000,00	22 009,00	21 814 272,00	11 314 000,00	7 793 539,00	2 404 855,00	2 475 000,00	0,00	2 475 000,00	
2026	45 505 000,00	45 505 000,00	3 966 000,00	22 670,00	22 468 700,00	11 653 000,00	7 394 630,00	2 477 000,00	0,00	0,00	0,00	
2027	46 870 000,00	46 870 000,00	4 085 000,00	23 350,00	23 142 761,00	12 003 000,00	7 615 889,00	2 551 310,00	0,00	0,00	0,00	
2028	48 277 000,00	48 277 000,00	4 207 000,00	34 050,00	23 837 043,00	12 363 000,00	7 835 907,00	2 627 849,00	0,00	0,00	0,00	
2029	49 725 000,00	49 725 000,00	4 333 000,00	24 770,00	24 552 154,00	12 734 000,00	8 081 076,00	2 706 684,00	0,00	0,00	0,00	
2030	51 217 000,00	51 217 000,00	4 463 000,00	25 513,00	25 288 718,00	13 116 000,00	8 323 769,00	2 787 884,00	0,00	0,00	0,00	
2031	53 778 000,00	53 778 000,00	4 597 000,00	26 279,00	26 047 379,00	13 509 000,00	9 598 342,00	2 871 520,00	0,00	0,00	0,00	
2032	55 391 000,00	55 391 000,00	4 735 000,00	27 067,00	26 822 800,00	13 114 000,00	10 692 133,00	2 957 665,00	0,00	0,00	0,00	
2033	57 053 000,00	57 053 000,00	4 877 000,00	27 880,00	27 633 664,00	14 332 000,00	10 182 456,00	3 046 394,00	0,00	0,00	0,00	
2034	59 558 000,00	59 558 000,00	5 023 361,00	28 716,00	28 462 674,00	14 761 960,00	11 281 289,00	3 137 785,00	0,00	0,00	0,00	

¹⁾ Wzór może być stosowany także w układzie pionowym, w którym poszczególne pozycje są przedstawione w kolumnach, a lata w wierszach.

²⁾ Zgodnie z art. 227 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 869, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, wieloletnia prognoza finansowa obejmuje okres roku budżetowego oraz co najmniej trzech kolejnych lat. W sytuacji dłuższego okresu prognozowania finansowego wzór stosuje się dla lat wykraczających poza minimalny (4-letni) okres prognozy, wynikający z art. 227 ustawy.

³⁾ W pozycji wykazuje się dochody o charakterze celowym, które jednostka otrzymuje od podmiotów zewnętrznych. W szczególności pozycja obejmuje dotacje celowe z budżetu państwa na zadania bieżące oraz dotacje i środki na finansowanie wydatków bieżących na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy. W pozycji nie wykazuje się natomiast dochodów związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu jednostki wynikającymi z odrębnych ustaw, o których mowa w art. 237 ust. 1 ustawy.

⁴⁾ W pozycji wykazuje się pozostałe dochody bieżące w szczególności kwoty podatków i opłat lokalnych.

Wyszczególnienie	Wydatki ogółem ^X	z tego:										
		Wydatki bieżące ^X	w tym:							Wydatki majątkowe ^X	w tym:	
			na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	z tytułu poręczeń i gwarancji ^X	w tym:	wydatki na obsługę długu ^X	w tym:				Inwestycje i zakupy inwestycyjne, o których mowa w art. 236 ust. 4 pkt 1 ustawy	wydatki o charakterze dotacyjnym na inwestycje i zakupy inwestycyjne
					gwarancje i poręczenia podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy ^X		odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, w terminie nie dłuższym niż 90 dni po zakończeniu programu, projektu lub zadania i otrzymaniu refundacji z tych środków (bez odsetek i dyskonta od zobowiązań na wkład krajowy) ^X	odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, z tytułu zobowiązań zaciągniętych na wkład krajowy ^X	pozostałe odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy ^X			
2.1	2.1.1	2.1.2	2.1.2.1	2.1.3	2.1.3.1	2.1.3.2	2.1.3.3	2.2	2.2.1	2.2.1.1		
2023	59 306 776,04	44 182 605,69	21 038 854,28	0,00	0,00	800 000,00	0,00	0,00	0,00	15 124 170,35	15 124 170,35	1 119 314,60
2024	52 826 114,00	41 823 290,00	22 174 000,00	0,00	0,00	850 000,00	0,00	0,00	0,00	11 002 824,00	0,00	0,00
2025	46 307 080,00	41 640 260,00	24 332 000,00	0,00	0,00	900 000,00	0,00	0,00	0,00	4 666 820,00	0,00	0,00
2026	44 521 120,00	42 461 120,00	25 549 000,00	0,00	0,00	870 000,00	0,00	0,00	0,00	2 060 000,00	0,00	0,00
2027	45 209 866,00	43 087 866,00	26 826 000,00	0,00	0,00	750 000,00	0,00	0,00	0,00	2 122 000,00	0,00	0,00
2028	46 616 866,00	44 431 866,00	28 168 000,00	0,00	0,00	600 000,00	0,00	0,00	0,00	2 185 000,00	0,00	0,00
2029	48 145 866,00	45 814 866,00	29 576 000,00	0,00	0,00	450 000,00	0,00	0,00	0,00	2 331 000,00	0,00	0,00
2030	49 865 866,00	47 236 866,00	31 055 000,00	0,00	0,00	300 000,00	0,00	0,00	0,00	2 629 000,00	0,00	0,00
2031	52 426 866,00	49 717 866,00	32 698 000,00	0,00	0,00	150 000,00	0,00	0,00	0,00	2 709 000,00	0,00	0,00
2032	54 310 235,00	51 537 235,00	34 238 000,00	0,00	0,00	100 000,00	0,00	0,00	0,00	2 773 000,00	0,00	0,00
2033	55 860 500,00	53 314 500,00	35 265 000,00	0,00	0,00	80 000,00	0,00	0,00	0,00	2 546 000,00	0,00	0,00
2034	58 365 500,00	55 335 500,00	36 056 000,00	0,00	0,00	50 000,00	0,00	0,00	0,00	3 030 000,00	0,00	0,00

Wyszczególnienie	Wynik budżetu ^x	w tym:		z tego:						
		Kwota prognozowanej nadwyżki budżetu przeznaczana na spłatę kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych ⁵⁾	Przychody budżetu ^x	Kredyty, pożyczki, emisja papierów wartościowych ^x	w tym:		Nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych ^{x 6)}	w tym:		Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy ^x
					na pokrycie deficytu budżetu ^x	na pokrycie deficytu budżetu ^x		na pokrycie deficytu budżetu ^x	na pokrycie deficytu budżetu ^x	
lp	3	3.1	4	4.1	4.1.1	4.2	4.2.1	4.3	4.3.1	
2023	-8 776 138,23	0,00	11 021 138,23	6 975 000,00	5 730 000,00	128 511,89	128 511,89	3 917 626,34	2 917 626,34	
2024	1 069 710,00	1 069 710,00	397 290,00	397 290,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2025	961 740,00	961 740,00	445 260,00	445 260,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2026	983 880,00	983 880,00	423 120,00	423 120,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2027	1 660 134,00	1 660 134,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2028	1 660 134,00	1 660 134,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2029	1 579 134,00	1 579 134,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2030	1 351 134,00	1 351 134,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2031	1 351 134,00	1 351 134,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2032	1 080 765,00	1 080 765,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2033	1 192 500,00	1 192 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2034	1 192 500,00	1 192 500,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

⁵⁾ Inne przeznaczenie nadwyżki budżetowej wymaga określenia w objaśnieniach do wieloletniej prognozy finansowej.

⁶⁾ W pozycji należy ująć środki pieniężne znajdujące się na rachunku budżetu pochodzące z nadwyżek poprzednich budżetów, łącznie z niewykorzystanymi środkami, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy.

Wyszczególnienie	z tego:				Rozchody budżetu ^X	z tego:			
	Splaty udzielonych pożyczek w latach ubiegłych ^X	w tym:	Inne przychody niezwiązane z zaciągnięciem długu ^{X 7)}	w tym:		Splaty rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych ^X	łączna kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń z limitu splaty zobowiązań ^X	z tego:	
		na pokrycie deficytu budżetu ^X		na pokrycie deficytu budżetu ^X				kwota przypadających na dany rok kwot wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3 ustawy ^X	kwota przypadających na dany rok kwot wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3a ustawy ^X
lp	4.4	4.4.1	4.5	4.5.1	5	5.1	5.1.1	5.1.1.1	5.1.1.2
2023	0,00	0,00	0,00	0,00	2 245 000,00	2 245 000,00	1 000 000,00	0,00	0,00
2024	0,00	0,00	0,00	0,00	1 467 000,00	1 467 000,00	0,00	0,00	0,00
2025	0,00	0,00	0,00	0,00	1 407 000,00	1 407 000,00	0,00	0,00	0,00
2026	0,00	0,00	0,00	0,00	1 407 000,00	1 407 000,00	0,00	0,00	0,00
2027	0,00	0,00	0,00	0,00	1 660 134,00	1 660 134,00	0,00	0,00	0,00
2028	0,00	0,00	0,00	0,00	1 660 134,00	1 660 134,00	0,00	0,00	0,00
2029	0,00	0,00	0,00	0,00	1 579 134,00	1 579 134,00	0,00	0,00	0,00
2030	0,00	0,00	0,00	0,00	1 351 134,00	1 351 134,00	0,00	0,00	0,00
2031	0,00	0,00	0,00	0,00	1 351 134,00	1 351 134,00	0,00	0,00	0,00
2032	0,00	0,00	0,00	0,00	1 080 765,00	1 080 765,00	0,00	0,00	0,00
2033	0,00	0,00	0,00	0,00	1 192 500,00	1 192 500,00	0,00	0,00	0,00
2034	0,00	0,00	0,00	0,00	1 192 500,00	1 192 500,00	0,00	0,00	0,00

⁷⁾ W pozycji należy ująć w szczególności przychody pochodzące z prywatyzacji majątku jednostki samorządu terytorialnego.

Wyszczególnienie	Rozchody budżetu, z tego:						Kwota długu ^x	w tym:		Relacja zrównowazenia wydatków bieżących, o której mowa w art. 242 ustawy	
	łącznie kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń z limitu spłaty zobowiązań, z tego:							kwota długu, którego planowana spłata dokona się z wydatków ^x	Różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi ^x	Różnica między dochodami bieżącymi, skorygowanymi o środki ⁸⁾ a wydatkami bieżącymi ^x	
	kwota wyłączeń z tytułu wcześniejszej spłaty zobowiązań, określonych w art. 243 ust. 3b ustawy	z tego:			kwota przypadających na dany rok kwot pozostałych ustawowych wyłączeń z limitu spłaty zobowiązań ^x	Inne rozchody niezwiązane ze spłatą długu ^x					
	środkami nowego zobowiązania	wolnymi środkami, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy	innymi środkami								
Lp	5.1.1.3	5.1.1.3.1	5.1.1.3.2	5.1.1.3.3	5.1.1.4	5.2	6	6.1	7.1	7.2	
2023	1 000 000,00	0,00	1 000 000,00	0,00	0,00	0,00	14 180 212,74	97 447,74	-71 820,88	3 974 317,35	
2024	x	x	x	x	0,00	0,00	13 013 055,00	0,00	3 569 768,00	3 569 768,00	
2025	x	x	x	x	0,00	0,00	12 051 315,00	0,00	3 153 560,00	3 153 560,00	
2026	x	x	x	x	0,00	0,00	11 067 435,00	0,00	3 043 880,00	3 043 880,00	
2027	x	x	x	x	0,00	0,00	9 407 301,00	0,00	3 782 134,00	3 782 134,00	
2028	x	x	x	x	0,00	0,00	7 747 167,00	0,00	3 845 134,00	3 845 134,00	
2029	x	x	x	x	0,00	0,00	6 168 033,00	0,00	3 910 134,00	3 910 134,00	
2030	x	x	x	x	0,00	0,00	4 816 899,00	0,00	3 980 134,00	3 980 134,00	
2031	x	x	x	x	0,00	0,00	3 465 765,00	0,00	4 060 134,00	4 060 134,00	
2032	x	x	x	x	0,00	0,00	2 385 000,00	0,00	3 853 765,00	3 853 765,00	
2033	x	x	x	x	0,00	0,00	1 192 500,00	0,00	3 738 500,00	3 738 500,00	
2034	x	x	x	x	0,00	0,00	0,00	0,00	4 222 500,00	4 222 500,00	

⁸⁾ Skorygowanie o środki dotyczy określonego w art. 242 ustawy powiększenia o odpowiednie dla roku prognozy przychody wskazane w art. 217 ust. 2 ustawy. Skutki finansowe wyłączeń ograniczenia, o którym mowa w art. 242 ustawy, zawarte w innych ustawach należy ująć w objaśnieniach dołączanych do wieloletniej prognozy finansowej zgodnie z art. 226 ust. 2a ustawy.

Wyszczególnienie	Wskaźnik spłaty zobowiązań						
	Relacja określona po lewej stronie nierówności we wzorze, o którym mowa w art. 243 ust. 1 ustawy (po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok) ^x	Relacja określona po prawej stronie nierówności we wzorze, o którym mowa w art. 243 ust. 1 ustawy, ustalona dla danego roku (wskaźnik jednoroczny) ^x		Dopuszczalny limit spłaty zobowiązań określony po prawej stronie nierówności we wzorze, o którym mowa w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczony w oparciu o plan 3 kwartału roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z poprzednich lat) ^x	Dopuszczalny limit spłaty zobowiązań określony po prawej stronie nierówności we wzorze, o którym mowa w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczony w oparciu o wykonanie roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z poprzednich lat) ^x	Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczonego w oparciu o plan 3 kwartałów roku poprzedzającego rok budżetowy ^x	Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczonego w oparciu o wykonanie roku poprzedzającego rok budżetowy ^x
Lp	8.1	8.2		8.3	8.3.1	8.4	8.4.1
2023	6,08%	2,58%	2,65%	10,61%	12,32%	TAK	TAK
2024	7,02%	13,13%	13,13%	9,36%	11,07%	TAK	TAK
2025	6,89%	12,11%	x	9,75%	11,46%	TAK	TAK
2026	6,73%	11,56%	x	9,89%	11,60%	TAK	TAK
2027	6,91%	13,00%	x	9,95%	11,65%	TAK	TAK
2028	6,29%	12,38%	x	9,81%	11,51%	TAK	TAK
2029	5,49%	11,79%	x	9,50%	11,20%	TAK	TAK
2030	4,33%	11,23%	x	10,94%	10,94%	TAK	TAK
2031	3,73%	10,46%	x	12,17%	12,17%	TAK	TAK
2032	2,79%	9,35%	x	11,79%	11,79%	TAK	TAK
2033	2,98%	8,94%	x	11,40%	11,40%	TAK	TAK
2034	2,77%	9,54%	x	11,02%	11,02%	TAK	TAK

Ustalona na lata 2022–2025 relacja z art. 243 (poz. 8.3, 8.3.1, 8.4 i 8.4.1) została obliczona według średniej 7-letniej

Wyszczególnienie	Finansowanie programów, projektów lub zadań realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy								
	Dochody bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy ^x	w tym:		Dochody majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	w tym:		Wydalki bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy ^x	w tym:	
		Dotacje i środki o charakterze bieżącym na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy ^x	w tym:		Dochody majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	w tym:		Wydalki bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy ^x	w tym:
			środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy			środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy			środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy
Lp	9.1	9.1.1	9.1.1.1	9.2	9.2.1	9.2.1.1	9.3	9.3.1	9.3.1.1
2023	321 374,23	321 374,23	296 966,53	905 313,00	905 313,00	904 157,32	401 737,25	401 737,25	357 806,18
2024	0,00	0,00	0,00	2 067 766,00	2 067 766,00	2 067 766,00	0,00	0,00	0,00
2025	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2026	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2027	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2028	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2029	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2030	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2031	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2032	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2033	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2034	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Wyszczególnienie	Informacje uzupełniające o wybranych kategoriach finansowych									
	Wydalki majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	w tym:		Wydalki objęte limitem, o którym mowa w art. 226 ust. 3 pkt 4 ustawy	z tego:		Wydalki bieżące na pokrycie ujemnego wyniku finansowego samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej	Wydalki na spłatę zobowiązań przejmowanych w związku z likwidacją lub przekształceniem samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej	Kwota zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego przypadających do spłaty w danym roku budżetowym, podlegająca doliczeniu zgodnie z art. 244 ustawy ^x	Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształcanych samorządowych osobach prawnych
		Wydalki majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	w tym:		bieżące	majątkowe				
			finansowane środkami określonymi w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy							
Lp	9.4	9.4.1	9.4.1.1	10.1	10.1.1	10.1.2	10.2	10.3	10.4	10.5
2023	1 155 313,00	1 155 313,00	904 157,32	16 519 827,98	4 066 166,25	12 453 661,73	0,00	0,00	0,00	0,00
2024	2 627 766,00	2 627 766,00	2 067 766,00	14 777 185,87	3 774 361,87	11 002 824,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2025	0,00	0,00	0,00	7 484 912,73	3 887 592,73	3 597 320,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2026	0,00	0,00	0,00	4 004 220,51	4 004 220,51	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2027	0,00	0,00	0,00	4 124 347,13	4 124 347,13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2028	0,00	0,00	0,00	4 248 077,54	4 248 077,54	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2029	0,00	0,00	0,00	4 375 519,87	4 375 519,87	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2030	0,00	0,00	0,00	4 506 785,46	4 506 785,46	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2031	0,00	0,00	0,00	4 641 989,02	4 641 989,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2032	0,00	0,00	0,00	4 781 248,69	4 781 248,69	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2033	0,00	0,00	0,00	4 924 686,15	4 924 686,15	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2034	0,00	0,00	0,00	5 072 426,74	5 072 426,74	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Wyszczególnienie	Informacje uzupełniające o wybranych kategoriach finansowych											
	Splaty, o których mowa w poz. 5.1, wynikające wyłącznie z tytułu zobowiązań już zaciągniętych ^x	Wydatki zmniejszające dług ^x	w tym:				Wydatki bieżące podlegające wyłączeniu z limitu splaty zobowiązań ⁹⁾	Kwota wzrostu(+)/spadku(-) kwoty długu wynikająca z operacji niekasowych (m.in. umorzenia, różnice kursowe)	Wcześniejsza splata zobowiązań, wyłączona z limitu splaty zobowiązań, dokonywana w formie wydatków budżetowych	Wykup papierów wartościowych, splaty rat kredytów i pożyczek wraz z należnymi odsetkami i dyskontem, odpowiednio emitowanych lub zaciągniętych do równowartości kwoty ubytku w wykonanych dochodach jednostki samorządu terytorialnego będącego skutkiem wystąpienia COVID-19 ^x		
			splata zobowiązań wymagalnych z lat poprzednich, innych niż w poz. 10.7.3 ^x	splata zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego – kredyt i pożyczka ^x	w tym:							wydatki z tytułu wymagalnych poręczeń i gwarancji ^x
					zobowiązań zaciągniętych po dniu 1 stycznia 2019 r. ^x	w tym: dokonywana w formie wydatku bieżącego ^x						
Lp	10.6	10.7	10.7.1	10.7.2	10.7.2.1	10.7.2.1.1	10.7.3	10.8	10.9	10.10	10.11	
2023	2 245 000,00	101 771,28	0,00	101 771,28	101 771,28	101 771,28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2024	957 000,00	97 447,74	0,00	97 447,74	97 447,74	97 447,74	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
2025	897 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
2026	897 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
2027	897 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
2028	897 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
2029	816 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
2030	588 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
2031	588 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
2032	570 765,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
2033	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	
2034	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x	0,00	0,00	

⁹⁾ W pozycji należy ująć kwoty wydatków bieżących, o które zostają pomniejszone wydatki bieżące budżetu przy wyliczeniu limitu splaty zobowiązań określonego po prawej stronie nierówności we wzorze, o którym mowa w art. 243 ustawy, na podstawie odrębnych ustaw, bez wydatków bieżących na obsługę długu. W szczególności należy ująć wydatki poniesione w celu realizacji zadań związanych z przeciwdziałaniem COVID-19.

^{*} Informacje zawarte w tej części wieloletniej prognozy finansowej, w tym o spełnieniu relacji określonej w art. 243 ustawy zostaną automatycznie wygenerowane przez aplikację wskazaną przez Ministra Finansów, o której mowa w § 4 ust. 1, na podstawie danych historycznych oraz prognozowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego. Automatyyczne wyliczenia danych na podstawie wartości historycznych i prognozowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego dotyczą w szczególności także pozycji 8.3 – 8.3.1 i pozycji z sekcji 12.

^x - pozycje oznaczone symbolem „x” sporządza się na okres prognozy kwoty długu, zgodnie z art. 227 ust. 2 ustawy. Okres ten nie podlega wydłużeniu w sytuacji planowania wydatków z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji. W przypadku planowania wydatków z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji w okresie dłuższym niż okres, na który zaciągnięto oraz planuje się zaciągnąć zobowiązania dłużne, informację o wydatkach z tytułu niewymagalnych poręczeń i gwarancji, wykraczających poza wspomniany okres, należy zamieścić w objaśnieniach do wieloletniej prognozy finansowej.

Przewodniczący Rady Miejskiej w Radoszycach

/-/ Robert Nowak

Objaśnienia
wartości przyjętych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Radoszyce
na lata 2023 – 2034

W załączniku Nr 1 do uchwały nr LXIV/301/2023 Rady Miejskiej w Radoszycach z dnia 9 stycznia 2023 r. w sprawie Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Radoszyce na lata 2023-2034 "Wieloletnia Prognoza Finansowa" dokonano następujących zmian:

I. Dokonano zwiększenia planowanych dochodów ogółem o kwotę 308 823,00 zł.

1. Planowane dochody bieżące zwiększono o kwotę 284 283,00 zł, w tym:

- zwiększono plan dotacji celowych o kwotę 163 680,00 zł na podstawie decyzji Wojewody Świętokrzyskiego: Nr FN.I.3111.355.2023 z dnia 05.06.2023 r.,

- pozostałe dochody bieżące zwiększono o kwotę 120 603,00 zł

2. Planowane dochody majątkowe zwiększono o kwotę 24 540,00 zł z tytułu wpływów z odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości oraz z tytułu wpływów ze sprzedaży składników majątkowych.

II. Dokonano zwiększenia planowanych wydatków ogółem o kwotę 308 823,00 zł.

1. Planowane wydatki bieżące zwiększono o kwotę 289 140,40 zł.

2. Planowane wydatki majątkowe zwiększono o kwotę 19 682,60 zł.

3. Dokonano zmniejszenia prognozowanych wydatków na wynagrodzenia i składki od nich naliczane o kwotę 194 092,66 zł.

III. Dokonano zwiększenia przychodów budżetu w § 950 o kwotę 1 000 000,00 zł.

Dokonano zwiększenia rozchodów budżetu w 2023 r. w § 965 o kwotę 1 000 000,00 zł w celu wcześniejszej spłaty długu, zmniejszając jednocześnie rozchody w latach 2029 -2032 o kwotę 1 000 000,00 zł.

Kwota długu jednostki samorządu terytorialnego w roku 2023 i w latach następnych została uaktualniona.

W wyniku powyższych zmian budżetu relacje wynikające z art. 243 ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 ze zm.) nie zostały naruszone.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Radoszycach

/-/ Robert Nowak

UCHWAŁA NR LXXIII/336/2023
RADY MIEJSKIEJ W RADOSZYCACH

z dnia 27 czerwca 2023 r.

w sprawie zmian w budżecie gminy Radoszyce na rok 2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40) oraz art. 211 i 212 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634 ze zm.) Rada Miejska w Radoszycach **u c h w a ł a**, co następuje:

§ 1. Zwiększa się plan dochodów budżetu gminy Radoszyce na rok 2023, zgodnie z załącznikiem Nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Zwiększa się plan wydatków oraz dokonuje się zmian w planie wydatków budżetu gminy Radoszyce na rok 2023, zgodnie z załącznikiem Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3. Załączniki Nr 5, 11 do uchwały Nr LXIV/302/2023 Rady Miejskiej w Radoszycach z dnia 9 stycznia 2023 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Radoszyce na rok 2023 otrzymują nowe brzmienie, określone w załącznikach Nr 3-4 do niniejszej uchwały.

§ 4. Określa się maksymalną wysokość pożyczek udzielanych w 2023 r. do kwoty 149 170,00 zł - w tym udzielanych przez Burmistrza Miasta i Gminy na okres nieprzekraczający roku budżetowego do kwoty 149 170,00 zł.

§ 5. Upoważnia się Burmistrza do udzielania pożyczek do wysokości kwot określonych w § 4 niniejszej uchwały.

§ 6. Ustala się łączną kwotę planowanych przychodów budżetu w wysokości 11.021.138,23 zł oraz łączną kwotę planowanych rozchodów budżetu w wysokości 2.245.000,00 zł, z tytułów wymienionych w załączniku nr 3 do niniejszej uchwały, w tym:

a) przychody budżetu w kwocie 1.000.000,00 zł i rozchody budżetu w kwocie 1.000.000,00 zł związane z przedterminową spłatą wcześniej zaciągniętych zobowiązań, celem obniżenia łącznego kosztu obsługi długu w całym okresie spłaty.

§ 7. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Radoszycach

/-/ Robert Nowak

Załącznik Nr 1 do uchwały Nr LXXIII/336/2023 Rady Miejskiej w Radoszycach z dnia 27 czerwca 2023 r.

Dochody

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Przed zmianą	Zmiana	Po zmianie
852			Pomoc społeczna	1 644 020,23	163 680,00	1 807 700,23
	85230		Pomoc w zakresie dożywiania	180 000,00	163 680,00	343 680,00
		2030	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	180 000,00	163 680,00	343 680,00
855			Rodzina	5 911 754,07	13 000,00	5 924 754,07
	85501		Świadczenie wychowawcze	12 000,00	7 000,00	19 000,00
		0920	Wpływy z pozostałych odsetek	2 000,00	2 000,00	4 000,00
		0940	Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	10 000,00	5 000,00	15 000,00
	85502		Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	5 789 246,00	6 000,00	5 795 246,00
		0920	Wpływy z pozostałych odsetek	5 000,00	1 000,00	6 000,00
		0940	Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	20 000,00	5 000,00	25 000,00
Razem:				50 353 957,81	176 680,00	50 530 637,81

Przewodniczący Rady Miejskiej w Radoszycach

/-/ Robert Nowak

Załącznik Nr 2 do uchwały Nr LXXIII/336/2023 Rady Miejskiej w Radoszycach z dnia 27 czerwca 2023 r.

Wydatki

Dział	Rozdział	Paragraf	Treść	Przed zmianą	Zmiana	Po zmianie
600			Transport i łączność	2 522 661,09	-1 037,60	2 521 623,49
	60016		Drogi publiczne gminne	1 268 561,00	-1 037,60	1 267 523,40
		4300	Zakup usług pozostałych	231 330,00	-1 037,60	230 292,40
700			Gospodarka mieszkaniowa	804 930,99	0,00	804 930,99
	70005		Gospodarka gruntami i nieruchomościami	670 925,52	0,00	670 925,52
		6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	363 280,52	15 000,00	378 280,52
		6060	Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	187 645,00	-15 000,00	172 645,00
750			Administracja publiczna	6 661 513,07	15 355,00	6 676 868,07
	75023		Urzędy gmin (miast i miast na prawach powiatu)	5 041 830,39	-645,00	5 041 185,39
		4300	Zakup usług pozostałych	400 000,00	-645,00	399 355,00
	75085		Wspólna obsługa jednostek samorządu terytorialnego	794 177,00	16 000,00	810 177,00
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	20 000,00	16 000,00	36 000,00
754			Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	436 274,00	10 000,00	446 274,00
	75412		Ochotnicze straże pożarne	339 274,00	10 000,00	349 274,00
		4260	Zakup energii	43 000,00	10 000,00	53 000,00
801			Oświata i wychowanie	22 584 083,64	-16 000,00	22 568 083,64
	80101		Szkoły podstawowe	15 857 303,64	0,00	15 857 303,64
		3020	Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń	485 170,00	4 000,00	489 170,00
		4040	Dodatkowe wynagrodzenie roczne	83 000,00	-4 000,00	79 000,00
	80149		Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego	12 790,00	0,00	12 790,00
		4110	Składki na ubezpieczenia społeczne	1 890,00	-500,00	1 390,00
		4790	Wynagrodzenia osobowe nauczycieli	6 000,00	500,00	6 500,00
	80150		Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci i młodzieży w szkołach podstawowych	860 303,00	-16 000,00	844 303,00
		4010	Wynagrodzenia osobowe pracowników	217 440,00	-16 000,00	201 440,00
852			Pomoc społeczna	4 228 092,68	164 325,00	4 392 417,68
	85216		Zasiłki stałe	442 940,00	645,00	443 585,00

		2910	Zwrot dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	0,00	645,00	645,00
	85230		Pomoc w zakresie żywienia	300 000,00	163 680,00	463 680,00
		3110	Świadczenia społeczne	300 000,00	163 680,00	463 680,00
854			Edukacyjna opieka wychowawcza	151 493,00	0,00	151 493,00
	85415		Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	88 800,00	0,00	88 800,00
		3240	Stypendia dla uczniów	88 800,00	-1 240,00	87 560,00
		3260	Inne formy pomocy dla uczniów	0,00	1 240,00	1 240,00
855			Rodzina	6 128 558,07	13 000,00	6 141 558,07
	85501		Świadczenie wychowawcze	12 000,00	7 000,00	19 000,00
		2910	Zwrot dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	10 000,00	5 000,00	15 000,00
		4560	Odsetki od dotacji oraz płatności: wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	2 000,00	2 000,00	4 000,00
	85502		Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	5 781 210,00	6 000,00	5 787 210,00
		2910	Zwrot dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	20 000,00	5 000,00	25 000,00
		4560	Odsetki od dotacji oraz płatności: wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	5 000,00	1 000,00	6 000,00
900			Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	3 522 347,30	-16 000,00	3 506 347,30
	90026		Pozostałe działania związane z gospodarką odpadami	298 530,80	-16 000,00	282 530,80
		4300	Zakup usług pozostałych	293 360,80	-16 000,00	277 360,80
921			Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3 450 122,34	0,00	3 450 122,34
	92109		Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	3 176 322,34	0,00	3 176 322,34
		4210	Zakup materiałów i wyposażenia	162 000,00	-49,90	161 950,10
		4300	Zakup usług pozostałych	8 000,00	49,90	8 049,90
926			Kultura fizyczna	407 000,00	7 037,60	414 037,60
	92601		Obiekty sportowe	101 400,00	7 037,60	108 437,60
		4260	Zakup energii	30 000,00	6 000,00	36 000,00

	6230	Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek nie zaliczanych do sektora finansów publicznych	0,00	1 037,60	1 037,60
--	------	--	------	----------	----------

Razem:			59 130 096,04	176 680,00	59 306 776,04
---------------	--	--	---------------	------------	---------------

Przewodniczący Rady Miejskiej w Radoszycach

/-/ Robert Nowak

Przychody i rozchody budżetu w 2023 r.

w złotych

Lp.	Treść	Klasyfikacja §	Kwota
1	2	3	4
Przychody ogółem:			11 021 138,23
1.	Kredyty zaciągnięte na rynku krajowym, w tym:	§ 952	6 975 000,00
1.1	zaciągnięte w związku z umową zawartą z podmiotem dysponującym środkami pochodzącymi z budżetu U.E.	§ 952	0,00
2.	Pożyczki zaciągnięte na rynku krajowym	§ 952	
3.	Przychody z zaciągniętych pożyczek na finansowanie zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu U.E.	§ 903	
4.	Przychody ze spłat pożyczek udzielonych na finansowanie zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu U.E.	§ 902	
5.	Pożyczki i kredyty zaciągnięte na rynku zagranicznym, w tym:	§ 953	
5.1	zaciągnięte w związku z umową zawartą z podmiotem dysponującym środkami pochodzącymi z budżetu U.E.	§ 953	
6.	Papiery wartościowe (obligacje) których zbywalność jest ograniczona , w tym:	§ 931	
6.1	emitowane w związku z umową zawartą z podmiotem dysponującym środkami pochodzącymi z budżetu U.E.	§ 931	
7.	Papiery wartościowe (obligacje) <u>dopuszczone do obrotu zorganizowanego</u> , czyli takie, dla których istnieje płynny rynek wtórny	§ 931	
8.	Przychody z tytułu zaciągniętych pożyczek i kredytów oraz wyemitowanych papierów wartościowych na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań	§ 907	
9.	Nadwyżka z lat ubiegłych (pomniejszona o środki, o których mowa w art. 217 ust.2 pkt 8 u.f.p.)	§ 957	
10.	Wolne środki art. 217 ust. 2 pkt. 6 u.f.p.	§ 950	3 917 626,34
11.	Spłaty pożyczek udzielonych	§ 951	
12.	Przychody z niewykorzystanych środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu, wynikających z rozliczenia dochodów i wydatków nimi finansowanych związanych ze szczególnymi zasadami wykonywania budżetu określonymi w odrębnych ustawach	§ 905	63 148,87
13.	Przychody wynikające z rozliczenia środków określonych w art. 5 ust. 1 pkt 2 u.f.p. i dotacji na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem tych środków	§ 906	65 363,02
14.	Przelewy z rachunku lokat	§ 994	
15.	Prywatyzacja majątku j.s.t	§ 941-44	
16.	Przychody z tytułu innych rozliczeń krajowych art. 91a ust. 1 u.f.p.	§ 955	
Rozchody ogółem:			2 245 000,00
1.	Spłaty otrzymanych kredytów krajowych , w tym:	§ 992	657 000,00
1.1	zaciągniętych w związku z zawarciem umowy z podmiotem dysponującym środkami pochodzącymi z budżetu U.E.	§ 992	348 000,00
2.	Spłaty otrzymanych pożyczek krajowych	§ 992	588 000,00
3.	Spłaty pożyczek otrzymanych na finansowanie zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu U.E.	§ 963	

4.	Pożyczki udzielone na finansowanie zadań realizowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu U.E.	§ 962	
5.	Splaty pożyczek i kredytów zagranicznych, w tym:	§ 993	
5.1.	zaciągniętych w związku z zawarciem umowy z podmiotem dysponującym środkami pochodzącymi z budżetu U.E.	§ 993	
6.	Wykup obligacji komunalnych, których zbywalność jest ograniczona , w tym:	§ 982	
6.1	wyemitowanych w związku z zawarciem umowy z podmiotem dysponującym środkami pochodzącymi z budżetu U.E.	§ 982	
7.	Wykup papierów wartościowych <u>dopuszczonych do obrotu zorganizowanego</u> , czyli takie, dla których istnieje płynny rynek wtórny	§ 982	
8.	Wcześniejsza spłata istniejącego długu jst	§ 965	1 000 000,00
9.	Udzielone pożyczki	§ 991	
10.	Przelewy na rachunki lokat	§ 994	
11.	Rozchody z tytułu innych rozliczeń krajowych art. 91a ust.1 u.f.p.	§ 955	

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Radoszycach

/-/ Robert Nowak

Załącznik Nr 4 do uchwały Nr LXXIII/336/2023 Rady Miejskiej w Radoszycach z dnia 27 czerwca 2023 r.

Dotacje celowe w 2023 r.

w złotych

Lp.	Dział	Rozdział	Nazwa zadania	Jednostka otrzymująca dotację	Kwota dotacji
1	2	3	4	5	6
I. Dotacje dla jednostek sektora finansów publicznych					
1	600	60014	Przebudowa drogi powiatowej Nr 0414T Radoszyce-Jacentów w km 3+774-4+741 na długości 967 m	Powiat Konecki	187 262,00
2	600	60014	Przebudowa drogi powiatowej Nr 0401T ul. Konecka w Radoszycach na długości 424 mb	Powiat Konecki	372 015,00
3	600	60014	Przebudowa dróg powiatowych na terenie gminy Radoszyce	Powiat Konecki	500 000,00
4	900	90001	Dofinansowanie zakupu beczki asenizacyjnej	Komunalny Zakład Gospodarczy w Radoszycach	47 000,00
II. Dotacje dla jednostek spoza sektora finansów publicznych					

1	754	75412	Dofinansowanie zakupu zestawu hydraulicznego do ratownictwa drogowego	Ochotnicza Straż Pożarna w Jakimowicach	12 000,00
2	926	92605	Realizacja zadań publicznych w zakresie sportu	wyłoniona w drodze konkursu ofert	295 000,00
3	926	92601	Dofinansowanie budowy infrastruktury rekreacyjnej w miejscowości Grodzisko	MKS "Partyzant" w Radoszycach	1 037,60
4	852	85295	Realizacja zadań publicznych w zakresie pomocy społecznej	wyłoniona na podstawie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	5 000,00
Ogółem					1 419 314,60

Przewodniczący Rady Miejskiej w Radoszycach

/-/ Robert Nowak

**UCHWAŁA NR LXXIII/337/2023
RADY MIEJSKIEJ W RADOSZYCACH**

z dnia 27 czerwca 2023 r.

**w sprawie zwolnienia Komunalnego Zakładu Gospodarczego
w Radoszycach z obowiązku wpłaty nadwyżki środków obrotowych za rok 2022 do budżetu Gminy
Radoszyce**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz.40) art. 15 ust. 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz.1634 ze zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Zwalnia się Komunalny Zakład Gospodarczy w Radoszycach z wpłaty do budżetu Gminy nadwyżki środków obrotowych, ustalonych na koniec okresu sprawozdawczego za 2022 rok.

§ 2. Pozostawioną nadwyżkę środków obrotowych Komunalny Zakład Gospodarczy w Radoszycach przeznaczy na realizację zadań statutowych.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Radoszyce.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Radoszycach

/-/ Robert Nowak

Uzasadnienie

W świetle zapisu art. 15 ust. 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1634 ze zm.) samorządowy zakład budżetowy wpłaca do budżetu jednostki samorządu terytorialnego nadwyżkę środków obrotowych, ustaloną na koniec okresu sprawozdawczego, chyba , że organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego postanowi inaczej.

Komunalny Zakład Gospodarczy w dniu 22 marca 2023 zwrócił się pismem znak: KZG.0323.1.2023 z prośbą o zwolnienie z obowiązku wpłaty do budżetu Gminy Radoszyce kwoty nadwyżki środków obrotowych za 2022 rok wynoszącej 52 966,75 złotych.

Wobec powyższego podjęcie niniejszej uchwały jest prawnie dopuszczalne.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Radoszycach

/-/ Robert Nowak

**UCHWAŁA NR LXXIII/338/2023
RADY MIEJSKIEJ W RADOSZYCACH**

z dnia 27 czerwca 2023 r.

**w sprawie zatwierdzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Radoszyce na lata 2023 –
2026**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2023r., poz. 40 ze zm.) art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 840 ze zm.)

Rada Miejska w Radoszycach uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Radoszyce na lata 2023 – 2026 w brzmieniu nadanym jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Radoszyce.

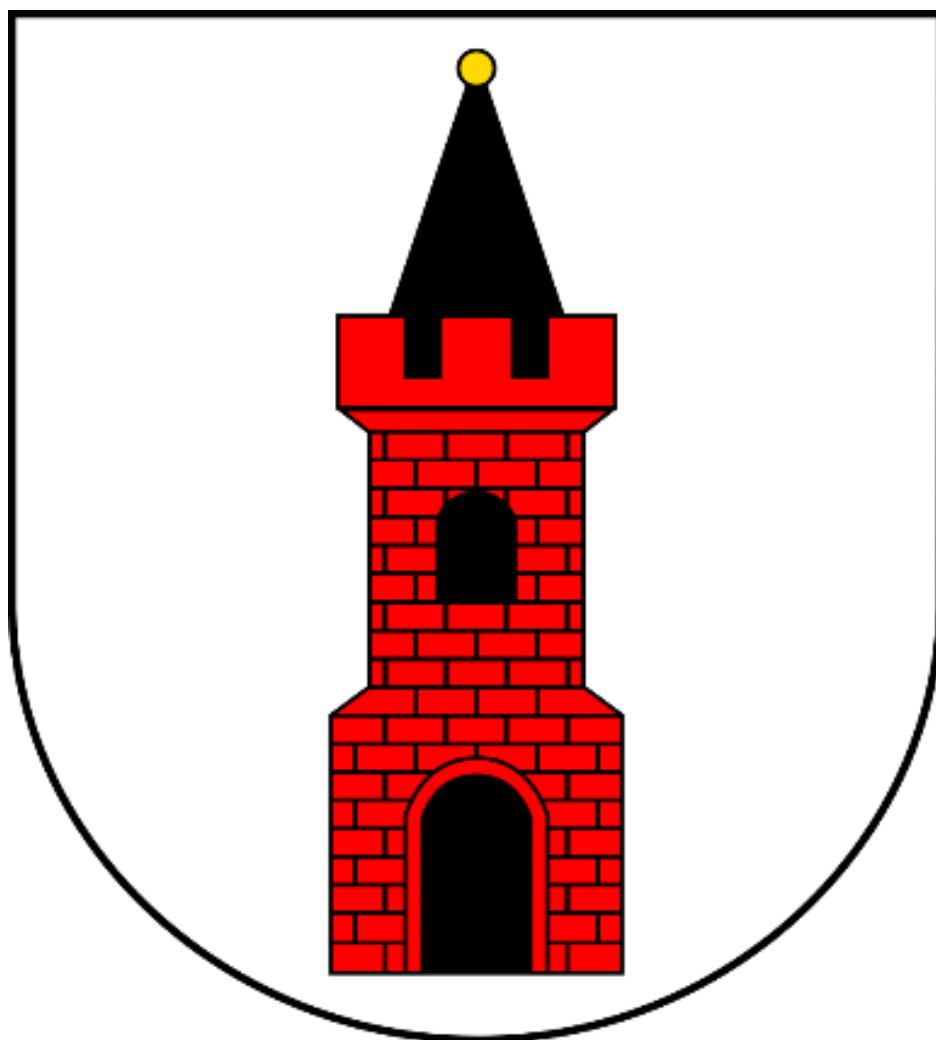
§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Radoszycach

/-/ Robert Nowak

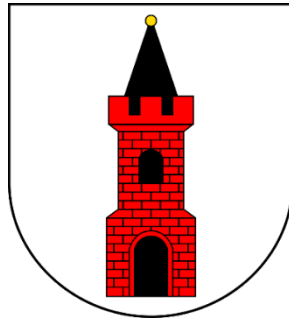
Załącznik do uchwały Nr LXXIII/338/2023 Rady Miejskiej w Radoszycach z dnia 27 czerwca 2023 r.

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI GMINY RADOSZYCE NA LATA 2023 – 2026

**Radoszyce
2023**

ZLECENIODAWCA:

Urząd Miasta i Gminy w Radoszycach
ul. Żeromskiego 28
26-230 Radoszyce
tel. (41) 377 50 83
e-mail: gmina@radoszyce.pl
www.radoszyce.pl

WYKONAWCA:

Judyta Nawrot-Bukowiec
ul. Armii Krajowej 2/3
39-100 Ropczyce
tel. 783 798 165
e-mail: reliktarcheologia@gmail.com
www.relikarcheologia.pl

Autor opracowania:

Judyta Nawrot-Bukowiec

SPIS TREŚCI

<u>1. WSTĘP</u>	5
<u>2. PODSTAWA PRAWNA OPACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI</u>	6

<u>3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE</u>	7
<u>4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO</u>	14
<u>4.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami - dokumenty o znaczeniu krajowym</u>	14
<u>4.1.1 Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022</u>	14
<u>4.1.2 Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030</u>	15
<u>4.1.3 Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030</u>	16
<u>4.1.4 Koncepcja Zagospodarowania Przestrzennego Kraju 2030</u>	16
<u>4.2. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu</u>	18
<u>4.2.1 Program Opieki nad Zabytkami Województwa Świętokrzyskiego na lata 2013-2016 (z kontynuacją na lata kolejne)</u>	18
<u>4.2.2 Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+</u>	18
<u>4.2.3 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego</u>	19
<u>5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO</u>	20
<u>5.1 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy)</u>	20
<u>5.1.1 Strategia Rozwoju Gminy Radoszyce na lata 2015-2025</u>	20
<u>5.1.2 Program Rewitalizacji Gminy Radoszyce na lata 2016-2023</u>	21
<u>5.1.3 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Radoszyce</u>	21
<u>5.1.4 Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Radoszyce</u>	24
<u>5.2 Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy</u>	25
<u>5.2.1 Ogólna charakterystyka gminy</u>	25
<u>5.2.2 Rys historyczny gminy Radoszyce</u>	26
<u>5.2.3 Krajobraz kulturowy Gminy Radoszyce</u>	27
<u>5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony</u>	34
<u>5.3.1 Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków</u>	34
<u>5.3.2 Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków</u>	34
<u>5.3.3 Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków</u>	36
<u>5.4 Zabytki w gminnej ewidencji zabytków</u>	37
<u>5.4.1 Zabytki nieruchome w gminnej ewidencji zabytków</u>	38
<u>5.4.2 Zabytki archeologiczne w gminnej ewidencji zabytków</u>	39
<u>5.5 Dziedzictwo niematerialne</u>	45
<u>5.6 Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy</u>	45
<u>6. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY. ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ</u>	46
<u>6.1 Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy</u>	46
<u>6.2 Analiza szans i zagrożeń</u>	47
<u>7. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE</u>	48
<u>7.1 Priorytety i kierunki działań programu opieki nad zabytkami</u>	49
<u>8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI</u>	54
<u>9. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI</u>	55
<u>10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI</u>	56

1. WSTĘP

Niniejszy dokument służy określeniu działań gminy w zakresie inicjowania, wspierania i koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Działania te winny odbywać się w harmonii z działaniami gospodarczymi i społecznymi oraz zapewniać ochronę dziedzictwa kulturowego środkami prawnymi, takimi jak odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz finansowymi, poprzez przeznaczenie części budżetu gminy na ochronę zabytków. Procesy rozwojowe zachodzące powinny przy zapewnieniu warunków trwania i zachowania dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń oraz przy wykorzystaniu zabytków na potrzeby społeczne, gospodarcze i edukacyjne. Lokalne dziedzictwo kulturowe posiada potencjał wpływający na atrakcyjność ekonomiczną regionu poprzez rozwój turystyki w oparciu o zabytki. Poprzez wyznaczone działania może przyczynić się do wzmocnienia świadomości wspólnoty kulturowej i lokalnej tożsamości.

Gmina Radoszyce posiadała „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Radoszyce na lata 2019-2022” podjęty Uchwałą Nr VIII/49/2019 Rady Gminy Radoszyce z dnia 25 czerwca 2019 r.

Układ opracowania zasadniczo nie uległ zmianie. Opiera się on na ogólnej charakterystyce zasobu zawartej w poprzednim Programie, został jednak zaktualizowany, uzupełniony oraz częściowo poszerzony.

Pierwsze rozdziały (2-4) dotyczą ustawowych uwarunkowań formalno-prawnych odnoszących się do ochrony dziedzictwa kulturowego, ustawowych celów *Programu* oraz analizują najważniejsze dokumenty, strategie, programy - ważne z punktu widzenia opieki nad zabytkami - zarówno opracowane na szczeblu centralnym jak i wojewódzkim. Jest to konieczne, gdyż *Program* powinien być zgodny z założeniami odnoszącymi się do ochrony i opieki nad zabytkami zarówno na szczeblu centralnym, czyli do polityki państwa w tym zakresie, jak również na poziomie województwa i powiatu.

Rozdział 5 składa się z kilku części. W pierwszej części analizie poddane zostały dokumenty programowe gminy pod kątem uwzględnienia w nich kwestii związanych lub mających wpływ na zachowanie oraz ochronę zabytków i krajobrazu kulturowego. W części drugiej przedstawiono charakterystykę zasobu zabytkowego gminy. Wskazano w nim najważniejsze obiekty, zespoły obiektów i cechy charakterystyczne krajobrazu kulturowego gminy. Takie rozpoznanie dało podstawę do znajdującej się w dalszej części *Programu* analizy SWOT (mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia) jakie dokonały się w zakresie zachowania zasobu najistotniejszych zadań do zrealizowania przez gminę. W kolejnej części rozdziału V przedstawiono dane dotyczące zabytków z terenu gminy wpisanych do rejestru (rejestr zabytków nieruchomych, ruchomych i archeologicznych), zabytki w gminnej ewidencji zabytków, jak również dziedzictwo niematerialne gminy.

Rozdział 6 stanowi ocenę dziedzictwa kulturowego - Analiza szans i zagrożeń. Uwzględniono w nim aktualny stan zachowania zasobu zabytkowego i krajobrazu kulturowego. W rozdziale 7 wskazano najważniejsze zadania ujęte w ramach zawartych priorytetów. Kolejne rozdziały, 8 i 9, dotyczą sposobu realizacji i oceny wdrażania *Programu*. W 10 rozdziale, przedstawiono źródła finansowania realizacji zadań.

2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Podstawą prawną sporządzenia gminnego programu opieki nad zabytkami jest art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (*t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840*) mówiący, że:

1. Wójt, burmistrz lub prezydenta miasta sporządza na okres 4 lat program opieki nad zabytkami,
2. Gminny program opieki nad zabytkami podlega uchwaleniu przez radę (miasta, gminy, powiatu) po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków,
3. Program ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym,
4. Z realizacji programu wójt, burmistrz lub prezydent sporządza, co dwa lata, sprawozdanie, które przedstawia Radzie.

W przypadku programów na poziomie gminnym podstawą ich sporządzenia jest Gminna Ewidencja Zabytków założona w oparciu o ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Ustalenia gminnego programu opieki nad zabytkami uwzględnione zostają w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Celem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami w świetle art. 87 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami jest:

1. Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.
 2. Uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.
 3. Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
 4. Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.
 5. Podejmowanie zadań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
 6. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków.
 7. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.
-
6. Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków.
 7. Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

3. UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE

Zabytki zostały objęte w Polsce ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela. Znaczenie dziedzictwa kulturowego dla rozwoju cywilizacyjnego oraz zadania państwa w zakresie ochrony tego dziedzictwa określają artykuły 5 i 6 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Dookreślenie tego konstytucyjnego obowiązku państwa wraz z podziałem kompetencji na poszczególne organy administracji publicznej i instytucje państwowe następuje na poziomie ustawodawstwa zwykłego.

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r., która zastąpiła starą ustawę o ochronie dóbr kultury z 1962 r., powiązała ochronę zabytków z ochroną szeroko pojmowanego dziedzictwa kulturowego, umieszczając to zagadnienie w kontekście naszego uczestnictwa w kulturze i historii całej Europy. Nowe prawo zostało dostosowane do zasad obowiązujących w Unii Europejskiej.

Obowiązujące uregulowania prawne, dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, zostały zawarte w:

- **Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.** (*Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 ze zm.*) w przepisach:

Art. 5: „Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”.

Art. 6 ust. 1: „Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju oraz (...) udziela pomocy Polakom zamieszkałym za granicą w zachowaniu ich związków z narodowym dziedzictwem kulturalnym”.

Art. 86: „Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa”.

- **Ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami** (*t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840*), która jest głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce. Przy opracowaniu programu opieki nad zabytkami należy uwzględnić przepisy tej ustawy, takie jak:

Art. 3: definiuje podstawowe pojęcia użyte w ustawie, takie jak: zabytek, zabytek nieruchomy, zabytek ruchomy, zabytek archeologiczny, instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami, prace konserwatorskie, prace restauratorskie, roboty budowlane, badania konserwatorskie, architektoniczne, archeologiczne, historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny, historyczny zespół budowlany, krajobraz kulturowy, otoczenie zabytku.

W tym miejscu należy wyjaśnić pojęcie zabytku. Zabytek, jest to nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, które są dziełem człowieka lub związane są z jego działalnością. Stanowią one świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Art. 4: objaśnia, że ochrona zabytków polega na podejmowaniu w szczególności przez organy administracji publicznej działań mających na celu: „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie; zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków; udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania zabytków; przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę; kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków; uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska”.

Art. 5: określa, w sposób otwarty, kwestię opieki nad zabytkami: „Opieka nad zabytkami sprawowana jest przez jego właściciela lub posiadacza i polega, w szczególności, na zapewnieniu

warunków naukowego badania i dokumentowania zabytku; prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku; zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie; korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości; popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz o jego znaczeniu dla historii kultury”.

Art. 6: klasyfikuje w układzie rzeczowym przedmioty ochrony i zarazem stanowi szczegółową definicję zabytku:

„1. Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

1) zabytki nieruchome będące, w szczególności:

a) krajobrazami kulturowymi,

b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,

c) dziełami architektury i budownictwa,

d) dziełami budownictwa obronnego,

e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,

f) cmentarzami,

g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,

h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

2) zabytki ruchome będące, w szczególności:

a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,

b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,

c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,

d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,

e) materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach,

f) instrumentami muzycznymi,

g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,

h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

3) zabytki archeologiczne będące, w szczególności:

a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,

b) cmentarzyskami,

c) kurhanami,

d) relikami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

2. Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej”.

Art 7: reguluje następujące formy ochrony zabytków:

1) Wpis do rejestru zabytków, który dla zabytków znajdujących się na terenie województwa prowadzi Wojewódzki Konserwator Zabytków.

1a) wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa.

2) Uznanie za pomnik historii, zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru lub parku kulturowego o szczególnej wartości dla kultury przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego.

3) Utworzenie parku kulturowego, w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Park kulturowy może utworzyć, na podstawie uchwały, rada gminy po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

4) Ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego. Dotyczą w szczególności: zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenia, innych zabytków nieruchomości znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego ustala się również, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Art. 16 ust. 1: wskazuje radę gminy jako organ tworzący park kulturowy, w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Jest on tworzony na podstawie uchwały, po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Art. 17: określa zakazy i ograniczenia dotyczące terenu parku kulturowego, związane z: prowadzeniem robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej, zmianami sposobu korzystania z zabytków nieruchomości, umieszczaniem tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1, składowaniem lub magazynowaniem odpadów, zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, składowania lub magazynowania odpadów.

Art. 18: „1. Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego. 2. W koncepcji, strategiach, analizach, planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności: 1) uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami; 2) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu; 3) ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami”.

Art. 19: wskazuje, że „1. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę: zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia, innych zabytków nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków, parków kulturowych. 1a. W decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego uwzględnia się w szczególności ochronę: 1) zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia; 2) innych zabytków nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków. 1b. W uchwale określającej zasady i warunki sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń uwzględnia się w szczególności: 1) ochronę zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia; 2) ochronę zabytków nieruchomości, innych niż wymienione w pkt. 1, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków; 3) wnioski i rekomendacje audytów krajobrazowych oraz plany ochrony parków krajobrazowych. 2. W przypadku, gdy gmina posiada Gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie, o których mowa w ust. 1. 3. W studium i planie, o których mowa w ust. 1, ustala się, w zależności od potrzeb, strefy

ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków”.

Art. 20: mówi o konieczności uzgadniania projektów i zmian planów zagospodarowania przestrzennego wojewódzkich i miejscowych z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Art. 21: „Ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy”.

Art. 22: „1. Generalny Konserwator Zabytków prowadzi krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków.

2. Wojewódzki Konserwator Zabytków prowadzi wojewódzką ewidencję zabytków w formie kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się na terenie województwa.

3. Włączenie karty ewidencyjnej zabytku ruchomego niewpisanego do rejestru do wojewódzkiej ewidencji zabytków może nastąpić za zgodą właściciela tego zabytku.

4. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy.

5. W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte: 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru; 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków; 3) inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

6. Właściwy dyrektor urzędu morskiego prowadzi ewidencję zabytków znajdujących się na polskich obszarach morskich w formie zbioru kart ewidencyjnych”.

Art. 89: wskazuje, że „organami ochrony zabytków są:

1) minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w imieniu, którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków;

2) wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje, w tym zakresie, wykonuje wojewódzki konserwator zabytków”.

➤ **Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym** (*t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40*), gdzie w art. 7 ust 1 pkt. 9 zostały określone zadania własne gminy: „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”. Pośrednio do ochrony zabytków odnoszą się zadania obejmujące kwestie: ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej, gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego, bibliotek gminnych i innych instytucji kultury, kultury fizycznej i turystyki, zieleni gminnej i zadrzewień, cmentarzy gminnych, utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych, promocji gminy.

Istotne uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, znajdują się w innych obowiązujących ustawach, w tym:

➤ **Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym** (*t. j. Dz. U. 2022 r. poz. 503, ze zm.*). Ustawa określa zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej oraz zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy. Ustawa, mówi także, że w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, uwzględnia się wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

➤ **Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane** (*t. j. Dz. U. 2022 r. poz. 88, ze zm.*). Ustawa normuje działalność obejmującą sprawy projektowania, budowy, utrzymania i rozbiórki obiektów budowlanych oraz określa zasady działania organów administracji publicznej w tych dziedzinach.

Przepisy ustawy nie naruszają przepisów odrębnych, a w szczególności, między innymi o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - w odniesieniu do obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Ustawa dotyczy także obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

- **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska** (t. j. Dz. U. 2022 r. poz. 2556, ze zm.). W odniesieniu do zieleni zabytkowej objętej ochroną prawną Ustawa reguluje zasady wydawania pozwoleń na wycinkę i pielęgnację zieleni, definiuje wymóg uzgadniania z wojewódzkim konserwatorem zabytków oraz jego kompetencje w zakresie wydawania pozwoleń na podejmowanie prac polegających na usunięciu drzew lub krzewów z nieruchomości zabytkowej lub jej części będącej wpisany do rejestru parkiem, ogrodem lub inną formą zaprojektowanej zieleni.
- **Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody** (t. j. Dz. U. 2022 r. poz. 916, ze zm.), której przepisy określają między innymi kompetencje dotyczące wycinki i pielęgnacji drzew, na terenach objętych prawną ochroną konserwatorską.
- **Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami** (t. j. Dz. U. 2023 r. poz. 344). Ustawa reguluje zbywanie nieruchomości zabytkowych własności Skarbu Państwa bądź samorządu terytorialnego:
 - art. 13 ust. 4 - Sprzedaż, zamiana, darowizna lub oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, a także wnoszenie tych nieruchomości, jako wkładów niepieniężnych (aportów) do spółek, wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków,
 - art. 13 ust. 5 - Sprzedaż, zamiana, darowizna lub dzierżawa nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, będących cmentarzami ujętymi w wojewódzkiej ewidencji zabytków, a także wnoszenie tych nieruchomości jako wkładów niepieniężnych (aportów) do spółek wymagają pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków).
- **Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej** (t. j. Dz. U. 2020 r. poz. 194). Ustawa precyzuje, że działalność kulturalna polega na upowszechnianiu i ochronie kultury (art. 1 ust. 1). Mecenat nad działalnością kulturalną sprawuje państwo i polega on na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji i oświaty kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych oraz opieki nad zabytkami. (art. 1 ust. 2). Mecenat nad działalnością kulturalną sprawują też jednostki samorządu terytorialnego (art. 1 ust. 4). Art. 2 ustawy wymienia formy organizacyjne działalności kulturalnej, wśród których znajdują się obok teatrów, oper, operetek, filharmonii, orkiestr, kin, muzeów, bibliotek, domów kultury, ognisk artystycznych, galerii sztuki - ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury. Jednostki samorządu terytorialnego organizują działalność kulturalną, tworząc samorządowe instytucje kultury, dla których prowadzenie takiej działalności jest podstawowym celem statutowym. Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym (art. 9 ust. 1, 2). Instytucje kultury, a zwłaszcza muzea, jednostki organizacyjne mające na celu opiekę nad zabytkami, ośrodki badań i dokumentacji, biura wystaw artystycznych, galerie i centra sztuki, FilMOTEKA Narodowa, biblioteki, domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby, ogniska artystyczne, domy pracy twórczej - prowadzą w szczególności działalność w zakresie upowszechniania kultury. Do podstawowych zadań tych instytucji należy między innymi sprawowanie opieki nad zabytkami.
- **Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie** (t. j. Dz. U. 2022 r. poz. 1327, ze zm.). W ramach ustawy, gminy mogą wspierać działalność kulturalną związaną z ochroną zabytków i tradycji prowadzoną przez organizacje pozarządowe (między innymi stowarzyszenia).

Zasady ochrony zabytków, znajdujących się w muzeach i bibliotekach, zostały określone w:

- **Ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach** (*t. j. Dz. U. 2022 r. poz. 385*). Określa podstawowe ramy i zasady funkcjonowania polskich muzeów. Według przepisów ustawy „Muzeum jest jednostką organizacyjną nie nastawioną na osiąganie zysku, której celem jest trwała ochrona dóbr kultury, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie kontaktu ze zbiorami” (art. 1).

Zgodnie z ustawą muzeum realizuje powyższe cele poprzez:

- „1) gromadzenie dóbr kultury w statutowo określonym zakresie,
- 2) katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych muzealiów,
- 3) przechowywanie gromadzonych dóbr kultury, w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo, oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych,
- 4) zabezpieczanie i konserwację muzealiów oraz w miarę możliwości, zabezpieczanie stanowisk archeologicznych oraz innych nieruchomych obiektów kultury materialnej i przyrody,
- 5) urządzenie wystaw,
- 6) organizowanie i prowadzenie badań, ekspedycji naukowych oraz prac wykopaliskowych,
- 7) prowadzenie działalności edukacyjnej,
- 8) udostępnianie zbiorów do celów naukowych i edukacyjnych,
- 9) zapewnianie właściwych warunków zwiedzania i korzystania ze zbiorów,
- 10) prowadzenie działalności wydawniczej” (art. 2).

Gmina jako podmiot tworzący (lub przejmujący) muzeum zobowiązana jest do:

- 1) zapewnienia środków potrzebnych do utrzymania i rozwoju muzeum,
- 2) zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonym zbiorom,
- 3) sprawowania nadzoru nad muzeum.

- **Ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach** (*t. j. Dz. U. 2022 r. poz. 2393*). Mówi, iż biblioteki i ich zbiory stanowią dobro narodowe, służą zachowaniu dziedzictwa narodowego. Biblioteki organizują i zapewniają dostęp do zasobów dorobku nauki i kultury polskiej oraz światowej.

Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy:

- **Ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach** (*t. j. Dz. U. 2020 r. poz. 164*).

Do aktów wykonawczych dotyczących ochrony i opieki nad zabytkami należy także:

- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 sierpnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (*Dz. U. z 2019 r. poz. 1721*);
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 września 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (*Dz. U. z 2019 r. poz. 1886*);
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 28.04.2017 r. ws. Listy Skarbów Dziedzictwa (*Dz. U. z 2017 r. poz. 928*);
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 16.08.2017 r. ws. dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów

Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (*Dz. U. z 2022 r. poz. 1388*);

- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 10.01.2014 r. ws. dotacji na badania archeologiczne (*Dz. U. z 2014 r. poz. 110*);
- Rozporządzenie Ministra Kultury z dn. 9.02.2004 r. ws. wzoru znaku informacyjnego umieszczanego na zabytkach nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków (*Dz. U. z 2004 r., Nr 30, poz. 259*);
- Rozporządzenie Ministra Kultury z dn. 25.08.2004 r. ws. organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (*Dz. U. z 2004 r., Nr 212, poz. 2153*);
- Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 18.04.2011 r. ws. wywozu zabytków za granicę (*Dz. U. z 2011, Nr. 89, poz. 510*).

Przepisy i konwencje międzynarodowe

Problematyka ochrony zabytków jako ważne zagadnienie dziedzictwa kulturowego znalazła swoje odbicie w międzynarodowych konwencjach. Przepisy i konwencje międzynarodowe stanowią zbiór dokumentów traktowany przez środowisko konserwatorskie jako doktrynalna podstawa ochrony dziedzictwa kulturowego. Część z tych dokumentów została ratyfikowana przez Polskę. Pozostałe, pomimo braku formalnego przyjęcia do stosowania w Polsce, współtworzą obowiązujący zbiór przepisów. Są to:

- II Protokół do Konwencji Haskiej,
- Konwencja w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, Paryż 1972 (ratyfikowana przez Polskę w 1976 r.),
- Europejska Konwencja o Ochronie Dziedzictwa Architektonicznego, Grenada 1985 (ratyfikowana w 2011 r.),
- Międzynarodowa Karta Ochrony Miast Historycznych ICOMOS (Toledo-Waszyngton 1987),
- Europejska Konwencja o Ochronie Dziedzictwa Archeologicznego, La Valetta 1992 (ratyfikowana w 1996 r.),
- Europejska Konwencja Krajobrazowa, Florencja 2000 (ratyfikowana w 2004 r.),
- Konwencja w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego, Paryż 2003 (ratyfikowana w 2011 r.),
- Konwencja w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego, Paryż 2005 (ratyfikowana w 2007 r.),
- Dokument The Valletta Principles for the Safeguarding and Management of Historic Cities, Towns and Urban Areas - przyjęty przez 17 Zgromadzenie Generalne ICOMOS w 2011 r.
- Nowa Karta Ateńska 2003 - Wizja miast XXI wieku, Lizbona, 20 listopada 2003 r.
- Zalecenie UNESCO w sprawie historycznego krajobrazu miejskiego, przyjęta na 35 sesji Konferencji Generalnej UNESCO w 2011 r.

4. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

4.1 Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami - dokumenty o znaczeniu krajowym

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Radoszyce zgodny jest z założeniami polityki państwa w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami. Dokumenty, do których odwołuje się *Program* połączono na trzech poziomach: ogólnokrajowym, regionalnym (wojewódzkim) oraz lokalnym. Są to różnego rodzaju strategie, studia i programy, które dotyczą problematyki ochrony i popularyzacji dziedzictwa kulturowego.

4.1.1 Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022¹

Najważniejszym w skali kraju dokumentem związanym z ochroną dziedzictwa kulturowego jest Krajowy Program Opieki nad Zabytkami. Dokument ten obejmuje lata 2019-2022. Został on przyjęty Uchwałą Nr 82 Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2019 r. (M.P.2019.808).

Głównym celem *Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022* jest stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami poprzez optymalizację systemu ochrony dziedzictwa kulturowego, wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami i budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa kulturowego.

W ramach tego programu będą realizowane następujące cele:

Stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami:

Cel szczegółowy 1: Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego.

Kierunki działań 1.1: Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie lokalnym.

Zadania:

- ✓ szkolenia dla jednostek samorządu terytorialnego w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym, w tym pracowników merytorycznych, z uwzględnieniem zagadnień z zakresu planowania przestrzennego i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
- ✓ budowanie zasobu wiedzy o ochronie dziedzictwa kulturowego na poziomie lokalnym, regionalnym i centralnym.
- ✓ merytoryczne wsparcie procesu planowania i rewitalizacji w gminach.
- ✓ konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków nagradzający gminy za modelowe wdrażanie programów opieki nad zabytkami.

Kierunek działań 1.2: Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie centralnym.

Zadania:

- ✓ wspieranie rozwijania kompetencji zawodowych przez pracowników służb konserwatorskich.
- ✓ ewaluacja stosowanych standardów i metod konserwatorskich.
- ✓ wsparcie działań dokumentacyjnych zasobu zabytkowego.
- ✓ powołanie Centrum Architektury Drewnianej.

Cel szczegółowy 2: Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami.

Kierunki działań 2.1: Merytoryczne wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami.

- ✓ upowszechnianie standardów i metod konserwatorskich dla wybranych zasobów zabytkowych (wybór zasobów, wypracowanie zaleceń dla opiekunów zasobu zabytkowego dotyczących metod konserwacji, adaptacji, dokumentacji i badań, upowszechnianie przez bazę wiedzy).

Kierunek działań 2.2: Podnoszenie bezpieczeństwa zasobu zabytkowego.

¹ Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 13 sierpnia 2019 r.

- ✓ podniesienie bezpieczeństwa zabytków ruchomych przez sprzyjanie intensyfikacji współpracy z opiekunami zabytków przez właściwe służby i instytucje.

Cel szczegółowy 3: Budowanie świadomości społecznej wartości kulturowego.

Kierunki działań 3.1: Upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego i jego wartości.

- ✓ kampania społeczno-edukacyjna w mediach, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami i dostępności do zabytków dla osób z niepełnosprawnościami.
- ✓ Tworzenie narzędzi edukacyjnych dla szkół i instytucji kultury, z uwzględnieniem aspektu profilaktyki w dziedzinie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Kierunek działań 3.2: Tworzenie warunków dla sprawowania społecznej opieki nad zabytkami.

- ✓ program dotacyjny dla organizacji pozarządowych w zakresie popularyzowania i upowszechniania wiedzy o dziedzictwie kulturowym, budowania świadomości lokalnej, a także włączania społeczeństwa w opiekę nad zasobem dziedzictwa kulturowego.

4.1.2 Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030²

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 została przyjęta uchwałą nr 61 przez Radę Ministrów z dnia 27 października 2020 r. Jest ona aktualizacją poprzedniej Strategii uchwalonej 26 marca 2013 r.

Głównym celem Strategii jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja tego celu odbywa się przez wdrażanie kierunków interwencji zaplanowanych do realizacji w trzech zasadniczych obszarach, których kluczowe znaczenie znajduje również odzwierciedlenie w nowym podtytule Strategii: współdziałanie, kultura, kreatywność. Są to:

- obszar 1: Współdziałanie - społeczeństwo obywatelskie,
- obszar 2: Kultura - tożsamość i postawy obywatelskie,
- obszar 3: Kreatywność - potencjał kulturowy i kreatywny.

W obszarze 2 wymieniono m.in.:

- ✓ niewystarczający poziom czytelnictwa wśród Polaków oraz niewykorzystany potencjał i ważna rola bibliotek publicznych,
- ✓ niska jakość oferty artystycznej dla najmłodszych oraz deficyty kompetencji kulturalnych
- ✓ zły stan zabytków oraz niewykorzystany potencjał szlaków kulturowych,
- ✓ niewystarczający poziom wykorzystania potencjału rozwojowego podmiotów działających w obszarze kultury oraz szkół artystycznych,
- ✓ niewystarczający poziom ochrony zbiorów wchodzących w skład narodowego zasobu bibliotecznego,
- ✓ braki w infrastrukturze archiwów państwowych oraz ich rola w procesach zarządzania dokumentacją elektroniczną w administracji publicznej,
- ✓ brak spójnej i aktualnej krajowej koncepcji rozwoju cyfrowych zasobów kultury,
- ✓ rosnący potencjał muzeów w zakresie budowania kapitału społecznego,
- ✓ braki w obszarze budowania wyrazistego, spójnego i atrakcyjnego wizerunku Polski za granicą.

W Strategii trzy główne cele szczegółowe, kierunki interwencji i narzędzia realizacji. W kontekście ochrony zabytków i opieki nad nimi wskazać można drugi z celów *"Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich"*. Wytyczone tutaj kierunki działań takie jak:

- 2.1. Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmocnienia uczestnictwa w kulturze.
- 2.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dóbr kultury:
- 2.3. Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury.

²Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030, przyjęta uchwałą nr 155 przez Radę Ministrów z dnia 27 października 2020 r.

- 2.4. Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę.
- 2.5. Wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą.

4.1.3 Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030³

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 została przyjęta uchwałą nr 61 przez Radę Ministrów z dnia 27 października 2020 r. Jest ona aktualizacją poprzedniej Strategii uchwalonej 26 marca 2013 r.

Głównym celem Strategii jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Realizacja tego celu odbywa się przez wdrażanie kierunków interwencji zaplanowanych do realizacji w trzech zasadniczych obszarach, których kluczowe znaczenie znajduje również odzwierciedlenie w nowym podtytule Strategii: współdziałanie, kultura, kreatywność. Są to:

- obszar 1: Współdziałanie - społeczeństwo obywatelskie,
- obszar 2: Kultura - tożsamość i postawy obywatelskie,
- obszar 3: Kreatywność - potencjał kulturowy i kreatywny.

W obszarze 2 wymieniono m.in.:

- ✓ niewystarczający poziom czytelnictwa wśród Polaków oraz niewykorzystany potencjał i ważna rola bibliotek publicznych,
- ✓ niska jakość oferty artystycznej dla najmłodszych oraz deficyty kompetencji kulturalnych
- ✓ zły stan zabytków oraz niewykorzystany potencjał szlaków kulturowych,
- ✓ niewystarczający poziom wykorzystania potencjału rozwojowego podmiotów działających w obszarze kultury oraz szkół artystycznych,
- ✓ niewystarczający poziom ochrony zbiorów wchodzących w skład narodowego zasobu bibliotecznego,
- ✓ braki w infrastrukturze archiwów państwowych oraz ich rola w procesach zarządzania dokumentacją elektroniczną w administracji publicznej,
- ✓ brak spójnej i aktualnej krajowej koncepcji rozwoju cyfrowych zasobów kultury,
- ✓ rosnący potencjał muzeów w zakresie budowania kapitału społecznego,
- ✓ braki w obszarze budowania wyrazistego, spójnego i atrakcyjnego wizerunku Polski za granicą.

W Strategii trzy główne cele szczegółowe, kierunki interwencji i narzędzia realizacji. W kontekście ochrony zabytków i opieki nad nimi wskazać można drugi z celów *"Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich"*. Wytyczone tutaj kierunki działań takie jak:

- 2.1. Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze.
- 2.2. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dóbr kultury:
- 2.3. Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury.
- 2.4. Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę.
- 2.5. Wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą.

4.1.4 Koncepcja Zagospodarowania Przestrzennego Kraju 2030⁴

Dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski przyjęty został przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 r. Jego celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długiej perspektywie czasowej. Szczególny nacisk położony został na budowanie i utrzymywanie ładu przestrzennego,

³Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030, przyjęta uchwałą nr 155 przez Radę Ministrów z dnia 27 października 2020 r.

⁴Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, przyjęta przez Radę Ministrów 13 grudnia 2011 r., Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012.

który decyduje o warunkach życia obywateli, funkcjonowaniu gospodarki i pozwala wykorzystywać szanse rozwojowe.

W ramach dokumentu zdefiniowane zostały m.in. uwarunkowania polityki przestrzennego zagospodarowania kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat. Uwzględniono wśród nich także uwarunkowania wynikające z dziedzictwa kulturowego. Zdiagnozowano m.in. niski, niezgodny z posiadanym potencjałem rozwojowym, poziom wykorzystania funkcji symbolicznych i promocyjnych zasobów dziedzictwa kulturowego.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 uwzględnia powiązania polityki przestrzennej z ochroną i opieką nad zabytkami oraz zalecenia odnoszące się do zachowania i wykorzystania dziedzictwa kulturowego Polski:

1. rewitalizacja historycznych i zabytkowych obiektów w celu wzmocnienia i wyeksponowania ich funkcji;
2. zabezpieczenie możliwości dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego w oparciu o zachowanie w dobrym stanie zasobów naturalnych, kulturowych i lokalnych walorów środowiska;
3. zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym najcenniejszych fragmentów przestrzeni przyrodniczej, w procesie trwałego rozwoju społeczno-gospodarczego - przy aktywnym udziale różnorodnych partnerów, w szczególności społeczności lokalnych;
4. rozpoznanie i zachowanie charakterystycznych krajobrazów przyrodniczych i historycznych oraz związanych z nimi elementów symbolicznych o charakterze dóbr materialnych lub stanowiących część niematerialną dziedzictwa kultury oraz rozwój współczesnych krajobrazów kulturowych;
5. wykorzystanie unikalnych zasobów krajobrazu kulturowego i budowanie specjalizacji terytorialnej w celu rozwoju lokalnych rynków pracy;
6. ochrona i wykorzystanie dla harmonijnego rozwoju obszarów wiejskich ich potencjału przyrodniczego, krajobrazowego i kulturowego;
7. dbałość o zabytki oraz dziedzictwo kulturowe, kultywowanie tradycji lokalnych, sprzyjające rozwojowi turystyki i wspomagające proces budowania/wzmacniania tożsamości kulturowej;
8. kompleksowe lokalne programy rewitalizacji powinny zapewniać poprawę stanu budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej, ochronę dziedzictwa kulturowego, zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznych, poprawę transportu publicznego, itp.;
9. zintegrowana ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego;
10. prowadzenie aktywnej polityki konserwatorskiej i promocyjnej w stosunku do zasobów przyrodniczych, krajobrazowych i zabytkowych obiektów kultury, obejmującej określenie przestrzeni i obiektów poddanych ochronie lub wskazanych do ochrony, prowadzenie monitoringu zachowania zasobów; powstanie list krajobrazów i obiektów o unikatowych wartościach przyrodniczych, historycznych, archeologicznych, szczególnie o cechach symbolu, a także upowszechnienie listy krajobrazów zagrożonych;
11. zabezpieczenie dziedzictwa przed skutkami klęsk żywiołowych;
12. edukacja obywatelska w zakresie budowania powszechnego przekonania, że polska przestrzeń pojmowana, jako bogactwo naturalne i dziedzictwo kulturowe podlega zasadom zrównoważonego rozwoju, a ład przestrzenny jest dobrem publicznym.

4.2. Relacje Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

Podczas wykonywania Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami omówiono uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy wynikające z dokumentów na poziomie wojewódzkim i powiatowym.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Radoszyce jest zgodny z celami, zasadami i kierunkami wyznaczonymi w wojewódzkich i powiatowych dokumentach programowych oraz z dokumentami wyznaczającymi kierunki polityki przestrzennej gminy.

4.2.1 Program Opieki nad Zabytkami Województwa Świętokrzyskiego na lata 2013-2016 (z kontynuacją na lata kolejne)

Program opieki nad zabytkami województwa świętokrzyskiego został przyjęty uchwałą nr XXIX/524/13 z dnia 25 marca 2013 r. Jest on opracowaniem strategicznym, wieloletnim, który w sposób kompleksowy określa cele i działania województwa w zakresie opieki nad zabytkami. Najważniejszym założeniem jest ochrona dziedzictwa i krajobrazu kulturowego województwa świętokrzyskiego w celu zachowania go dla następnych pokoleń oraz budowania na jego bazie tendencji służących rozwojowi regionu, a także integracja społeczności lokalnych przy pomocy poszerzania wiedzy o zasobach dóbr kultury i potrzebie ich ochrony.

Cel generalny: Ochrona i zachowanie materialnego oraz niematerialnego dziedzictwa kulturowego województwa świętokrzyskiego.

Cele szczegółowe to:

4.2.2 Ochrona i zachowanie dziedzictwa oraz krajobrazu kulturowego. Kierunki działań:

- ✓ Rozpoznanie i dokumentacja zasobów zabytkowych.
- ✓ Ochrona zabytków ruchomych.
- ✓ Ochrona zabytków nieruchomych.
- ✓ Ochrona zabytków archeologicznych.
- ✓ Ochrona zabytkowych układów architektonicznych.
- ✓ Stwarzanie warunków dla powstania i rozwoju parków kulturowych oraz ochrona krajobrazu kulturowego.

2. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego. Kierunki działań:

- ✓ Poprawa dostępu do zasobów dziedzictwa.
- ✓ Promocja zasobów dziedzictwa kulturowego.
- ✓ Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego w rozwoju regionalnym.

3. Tworzenie warunków do wzmocnienia tożsamości regionalnej w oparciu o dorobek kultury materialnej i niematerialnej. Kierunki działań:

- ✓ Kultywowanie tradycji w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego.
- ✓ Popularyzacja wiedzy o dziedzictwie kulturowym.

4.2.2 Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+

Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+ r. została przyjęta uchwałą nr 2427/20 dnia 29 lipca 2020 r. Jest to czwarty zaktualizowany dokument w tym zakresie. Stanowi on nadrzędny dokument określający cztery cele strategiczne i główne kierunki rozwoju regionu, wizję oraz misję województwa świętokrzyskiego.

W dokumencie przedstawiono cele i zadania. Poniżej wskazano tylko te, które są związane z ochroną zabytków:

Cel strategiczny 1. Inteligentna gospodarka i aktywni ludzie.

Cel operacyjny 1.3. Wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu. Kierunki działań:

1.3.1. Wspieranie kluczowych branż, ze szczególnym uwzględnieniem regionalnych inteligentnych specjalizacji, we wdrażaniu technik informacyjno-komunikacyjnych oraz rozwiązań cyfrowych właściwych dla Przemysłu 4.0.

1.3.2. Identyfikacja rozwojowych branż gospodarki regionalnej w oparciu o proces przedsiębiorczego odkrywania.

1.3.3. Rozwój potencjału turystycznego regionu w oparciu o walory uzdrowiskowe, środowisko naturalne i dziedzictwo kulturowe.

1.3.4. Tworzenie warunków dla nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego.

1.3.5. Wzmocnienie funkcji Targów Kielce jako ośrodka o ogólnopolskim znaczeniu.

1.3.6. Dążenie do zrównoważonego rozwoju w oparciu o gospodarkę obiegu zamkniętego, w tym biogospodarki.

Cel strategiczny 3. Wspólnota i bezpieczna przestrzeń, które łączą ludzi.

Cel operacyjny 3.1. Silny kapitał społeczny w regionie. Kierunki działań:

3.1.1. Zwiększenie poczucia tożsamości regionalnej mieszkańców.

3.1.2. Upowszechnianie rozwiązań ograniczających migracje i wspieranie działań na rzecz osiedlania się nowych mieszkańców w regionie.

3.1.3. Wspieranie działań mających na celu wysoką jakość edukacji.

3.1.4. Rozwój instytucji kultury i dziedzictwa kulturowego.

3.1.5. Poprawa warunków dla zwiększania aktywności społecznej i obywatelskiej mieszkańców.

4.2.3 Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego

Kolejnym istotnym dokumentem, który będzie miał wpływ na niniejszy program to obowiązujący Plan Zagospodarowania Przestrzennego województwa świętokrzyskiego. Został przyjęty uchwałą nr XLVII/833/14 przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego dnia 22 września 2014 r.

Plan określa długofalowe cele i kierunki wojewódzkiej polityki przestrzennej przedstawia jednocześnie wizje zagospodarowania przestrzennego regionu świętokrzyskiego na najbliższe 25 - 30 lat.

W planie w rozdziale V. Uwarunkowania i problemy występujące w poszczególnych dziedzinach zagospodarowania przestrzennego, podrozdział 4. Dziedzictwo kulturowe, omówiono specyfikę kulturową regionu, główne uwarunkowania ochrony i zagospodarowania przestrzeni kulturowej, ochronę dziedzictwa kulturowego, główne problemy i obszary problemowe, uwarunkowania ochrony krajobrazu. Podkreślone zostało także znaczenie promowania dziedzictwa kulturowego przez turystykę oraz konieczność kompleksowego przebadania i rozpoznania całości dziedzictwa kulturowego województwa świętokrzyskiego, łącznie z badaniami archeologicznymi.

5. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

5.1 Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy)

5.1.1 Strategia Rozwoju Gminy Radoszyce na lata 2015-2025

Strategia Rozwoju Gminy Radoszyce na lata 2015-2025 została przyjęta Uchwałą Nr XIII/70/2015 Rady Gminy w Radoszycach z dnia 29 grudnia 2015 r.

Strategia pełni kluczową rolę jako nadrzędny plan postępowania władz samorządowych, partnerów gospodarczych i społecznych, którzy mogą się na nią powoływać w procesie pozyskiwania środków zewnętrznych oraz w oparciu o nią zakładać własne plany strategiczne.

W Strategii wymienia się cele strategiczne i cele operacyjne w zakresie rozwoju Gminy,

1. *Poprawa warunków życia mieszkańcom gminy poprzez rozbudowę infrastruktury technicznej na terenie Gminy Radoszyce.*

Cel operacyjny 1 - Poprawa jakości dróg na terenie gminy,

Cel operacyjny 2 - Modernizacja chodników, oświetlenia, wstawienie znaków drogowych, progów zwalniających na terenie gminy,

Cel operacyjny 3 - Poprawa estetyki Gminy (rewitalizacja przestrzenna).

2. *Rozwój infrastruktury i usług społecznych na terenie gminy.*

Cel operacyjny 1 - Inwestycje w infrastrukturę sportową i sportową,

Cel operacyjny 2 - Inwestycje w infrastrukturę kulturalną i oświatową,

Cel operacyjny 3 - Inwestycje w infrastrukturę turystyczno-rekreacyjną,

Cel operacyjny 4 - Zwiększenia liczby działań edukacyjnych na rzecz dzieci i młodzieży,

Cel operacyjny 5 - Organizacja inicjatyw na rzecz aktywności osób starszych/samotnych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznymi (rewitalizacja społeczna),

Cel operacyjny 6 - Współpraca i wsparcie organizacji pozarządowych,

Cel operacyjny 7 – Edukacja społeczności lokalnej w tym edukacja ekologiczna.

3. *Wspieranie rozwoju gospodarczego gminy.*

Cel operacyjny 1 – Wzrost przedsiębiorczości i tworzenie odpowiedniego klimatu wokół niej,

Cel operacyjny 2 – Stopniowy rozwój turystyki w Gminie,

Cel operacyjny 3 – Zmniejszenie poziomu bezrobocia,

4. Dbalność o środowisko naturalne na terenie gminy.

Cel operacyjny 1 – Poprawa dostępu mieszkańców Gminy Radoszyce do systemów oczyszczających ścieki komunalne,

Cel operacyjny 2 – Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych poprzez doposażenie jednostek OSP,

Cel operacyjny 3 Zmniejszenie niskiej emisji na terenie gminy poprzez głęboką termomodernizację obiektów użyteczności publicznej Cel operacyjny 4 – OZE i EWE,

Cel operacyjny 5 – Inwestycje kanalizacyjne.

5.1.2 Program Rewitalizacji Gminy Radoszyce na lata 2016-2023

Program Rewitalizacji Gminy Radoszyce na lata 2016-2023 została przyjęta Uchwałą Nr XXIII/140/2016 Rady Gminy w Radoszycach z dnia 27 grudnia 2016 r.

Na terenie Gminy Radoszyce wyznaczone zostały dwa podobszary rewitalizacji, fragmenty sołectw: Radoszyce, Jakimowice. Wyznaczone podobszary rewitalizacji zajmują powierzchnię 416,14 ha co stanowi 2,71% powierzchni Gminy Radoszyce.

Na podobszarze rewitalizacji nr 1 - fragment sołectwa Radoszyce występują obiekty zabytkowe, w tym najcenniejszy zabytek gminy - kościół parafialny pw. św. Piotra i Pawła w Radoszycach z XVII w.

W Programie wyznaczono sześć głównych celów strategicznych. Poniżej wymieniono te, które dotyczą dziedzictwa kulturowego Gminy.

Cel szczegółowy 1 Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym, promocja integracji i włączenia społecznego na podobszarach rewitalizacji.

Podobszar 1 Radoszyce- kierunki działań:

- ✓ Organizacja imprez kulturalnych na podobszarze rewitalizacji.

Cel szczegółowy 2: Poprawa dostępu do usług publicznych oraz zwiększenie ich jakości (edukacyjnych, zdrowotnych, kulturalnych).

Podobszar 1 Radoszyce- kierunki działań:

- ✓ Rozwój zasobów kultury poprzez rozbudowę i dostosowanie obiektu do prowadzenia działalności kulturalnej.

Cel szczegółowy 3: Rozwój turystyki, zagospodarowanie terenów pod rekreację, sport i wypoczynek.

Podobszar 1 Radoszyce- kierunki działań:

- ✓ Zachowanie dziedzictwa kulturowego na terenie sołectwa Radoszyce.

Podobszar 2 Jakimowice- kierunki działań:

- ✓ Zachowanie dziedzictwa kulturowego na terenie sołectwa Jakimowice.

5.1.3 Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Radoszyce

Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Radoszyce wynikają głównie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radoszyce*.

Studium jest podstawowym dokumentem dla władz samorządowych gminy, na podstawie którego prowadzona ma być polityka i strategia działań, przede wszystkim w sferze zagospodarowania przestrzennego, ale także w sferze społeczno-gospodarczej i ekologicznej, które bezpośrednio lub pośrednio wpływają na kształtowanie struktury przestrzennej i układu funkcjonalno-przestrzennego. W przypadku istotnych zmian uwarunkowań lub dokonania znaczących odstępstw od ustaleń niniejszego Studium, należy przystąpić do kolejnych jego aktualizacji. Między innymi dlatego celowe jest dokonywanie oceny aktualności Studium co najmniej raz w ciągu kadencji Rady Gminy, co wynika także z obowiązujących przepisów.

Studium ma bardzo duże znaczenie dla prawidłowej realizacji ochrony dziedzictwa kulturowego na terenie gminy. Ustalenia tam zawarte rzutują w następstwie na dalszą politykę gminy odnoszącą się do ochrony zabytków, a ustaloną w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, decyzjach o lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o warunkach zabudowy. Ponadto w Studium zawarta jest spójna koncepcja rozwoju gminy oraz poszczególnych branż ważnych z punktu widzenia lokalnych społeczności, które mogą znacząco wpływać na jakość ochrony i stan zachowania zabytków.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Radoszyce zostało przyjęte Uchwałą Nr XIII/115/00 Rady Gminy Radoszyce z dnia 28 czerwca 2000 r. Ostatnia zmiana studium została uchwalona Uchwałą Nr VXX/109/2016 Rady Gminy Radoszyce z dnia 27 września 2016 r.

W celu ochrony dziedzictwa kulturowego w Studium ustalono następujące zasady:

1. Dla obiektów i zespołów wpisanych do rejestru zabytków ustala się:

- ✓ wszelkie prace budowlane, konserwatorskie, renowacyjne i rewitalizacyjne przy obiektach i na terenach wpisanych do rejestru zabytków wymagają postępowania zgodnie z przepisami odrębnymi.
- ✓ zakaz lokalizacji, wszelkich inwestycji mogących przyczynić się do utraty cech historycznych, architektonicznych i estetycznych obiektów i zespołów budowlanych, a także osi widokowych na te obiekty i zespoły, które również mogą silnie ingerować w krajobraz kulturowy, oraz których funkcja nie jest dostosowana do charakteru otoczenia zabytkowego z szczególnym uwzględnieniem inwestycji typu: wiatraki, stacje bazowe cyfrowej telefonii komórkowej, reklamy wielkoformatowe.
- ✓ wszelkie prace sanacyjno-porządkowe i wycinki drzew na terenach zabytkowych parków, a także wydzielenia działek i lokalizacja nowych obiektów wymagają postępowania zgodnie z przepisami odrębnymi.

2. Dla obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków ustala się: - nakaz zachowania bryły budynku i kształtu dachu;

- ✓ w przypadku budynków zewnętrznego ocieplenia odtworzenie detalu architektonicznego; - odnośnie wyglądu elewacji zewnętrznych (szczególnie elewacji frontowej) nakaz zachowania lub odtworzenia na podstawie zachowanych elementów bądź ikonografii detalu architektonicznego, także układu elewacji oraz kształtu okien;
- ✓ zakaz zastosowania blachy dachówko-podobnej lub gontu papowego jako pokrycia dachu;
- ✓ odnośnie kolorystyki elewacji nakaz stosowania barw pastelowych dla elewacji budynków;
- ✓ zakaz instalowania reklam wielkoformatowych w sposób zakłócający wygląd budynku oraz osi widokowe na obiekty zabytkowe;
- ✓ wszelkie prace budowlane, konserwatorsko-restauratorskie mające wpływ na zmianę wyglądu zewnętrznego obiektów ujętych w gminnej ewidencji zabytków należy uzgodnić z właściwym miejscowo konserwatorem zabytków.

3. Odnośnie inwestycji związanych z nową zabudową pośród obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w gminnej ewidencji zabytków zaleca się:

- ✓ konieczność dostosowania nowej zabudowy do kompozycji przestrzennej, w zakresie usytuowania, skali i bryły, kompozycji stylistycznej fasad, geometrii dachów, wysokości gzymsów i kalenic oraz nawiązanie formami współczesnymi do lokalnej tradycji architektonicznej,
- ✓ utrzymanie istniejących podziałów nieruchomości,
- ✓ zachowanie historycznego układu przestrzennego w zakresie rozplanowania dróg, ulic, placów, linii zabudowy, kompozycji wnętrz urbanistycznych i kompozycji zieleni,
- ✓ zachowanie proporcji wysokościowych, ze szczególnym uwzględnieniem osi widokowych na obiekty podlegające ścisłej ochronie konserwatorskiej, wyróżniające się charakterystycznymi cechami godnymi wyeksponowania.

4. Na terenie stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków zakazuje się prowadzenia wszelkich robót budowlanych, przemysłowych oraz niwelacji terenu a prace porządkowe prowadzone w ich obrębie wymagają postępowania zgodnie z przepisami odrębnymi.

5. Dla ochrony stanowisk archeologicznych niewpisanych do rejestru zabytków oraz nawarstwień kulturowych zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych oraz w obrębie zabytków architektury, cmentarzy i zabytkowej zieleni nakazuje się postępowanie zgodnie z przepisami odrębnymi, przed wydaniem decyzji o pozwoleniu na budowę.

W odniesieniu do wszystkich komponentów środowiska kulturowego uwzględniając wymagania ochrony dóbr kultury podyktowane ustawą, w Studium ustala się następujące kierunki działań:

- 1) ochronę obiektów i zespołów zabytkowych oraz stanowisk archeologicznych
- 2) ochronę obszarów historycznie ukształtowanego krajobrazu kulturowego miejscowości Radoszyce; w tym celu wyznacza się strefy ochrony konserwatorskiej:

Strefa „A” pełnej ochrony konserwatorskiej, która obejmuje obszar, szczególnie wartościowy o bardzo dobrze zachowanej historycznej strukturze przestrzennej do bezwzględnego zachowania; jest to rynek i bloki zabudowy przyrynkowej, a także zespół kościoła parafialnego. W strefie „A” obowiązują:

- ✓ nakaz utrzymania historycznej linii zabudowy pierzei, które są na tym obszarze wyraźnie czytelne;
- ✓ bezwzględne zachowanie istniejącego układu przestrzennego, przebiegu ulic z ich krzywiznami i uliczek pomocniczych.
- ✓ wysokość nowej zabudowy nie powinna przekraczać wysokości dwóch kondygnacji naziemnych, nie należy tworzyć nowych dominant i subdominant krajobrazowych;
- ✓ nowe obiekty powinny mieć skalę, gabaryty, formę architektoniczną harmonizującą ze starą zabudową, dachy dwuspadowe o prostych bryłach; - rynek powinien być objęty programem rewaloryzacji.

Strefa „B” pośredniej ochrony konserwatorskiej, która obejmuje obszar, historycznego układu urbanistycznego Radoszyc, który podlega rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania, istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy. W strefie „B” obowiązują:

- ✓ bezwzględne zachowanie istniejącego układu przestrzennego, przebiegu ulic z ich krzywiznami i uliczek pomocniczych.
- ✓ tam gdzie pierzeje uliczne są zachowane we fragmentach, powinna dominować tendencja do ich odtworzenia w oparciu o pozostałości dawnej zabudowy
- ✓ na uliczkach, które miały charakter pomocniczy, nie powinno się tworzyć pierzei; wysokość nowej zabudowy nie powinna przekraczać wysokości dwóch kondygnacji naziemnych, nie należy tworzyć nowych dominant i subdominant krajobrazowych; nowe obiekty powinny mieć skalę, gabaryty, formę architektoniczną harmonizującą ze starą zabudową, dachy dwuspadowe o prostych bryłach;

Strefa E” ochrony ekspozycji, która obejmuje obszar stanowiący zabezpieczenie eksponowania wybitnych walorów sylwetowych zespołów lub obiektów zabytkowych, głównie poprzez określenie nieprzekraczalnych gabarytów dla nowej zabudowy. Strefa „E” obejmuje tereny starego śródmieścia, w strefie tej zabudowa powinna być poddana rygorom w odniesieniu do jej wysokości (dwie kondygnacje naziemne), skali i gabarytów;

Strefa K” ochrony krajobrazu, która obejmuje obszar krajobrazu integralnie związanego z zabytkowym zespołem podworskim, znajdującym się w jego otoczeniu. W strefie „K” obowiązują:

- ✓ wokół zespołu podworskiego powinna być zachowana naturalna otulina z łąk i pól;
- ✓ poszczególne obiekty zabytkowe, szczególnie w zespole podworskim (relikt zamku, lamus, dwór) wymagają pilnego podjęcia prac zabezpieczających i konserwatorskich;
- ✓ należy dążyć do eliminacji lub korekty obiektów dysharmonizujących ze starą zabudową.

5.1.4 Miejsce Plany Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Radoszyce

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wraz z aktami wykonawczymi określa przedmiot, formy i zasady ochrony zabytków i opieki nad nimi. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wraz z aktami prawnymi określa procedurę sporządzania i zakres merytoryczny miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obie te ustawy wraz z ww. aktami dają narzędzie ochrony zabytków - miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Ustawy te stanowią także podstawę uczestnictwa wojewódzkiego konserwatora zabytków w procedurze sporządzania miejscowych planów.

Ochrona dziedzictwa kulturowego i zabytków w MPZP dotyczy nie tylko konkretnych obiektów i obszarów zabytkowych, lecz także wszelkich aspektów zagospodarowania przestrzennego ustalanego w planie dla całego obszaru opracowania. Zgodnie z treścią art. 18 i art. 19 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się m.in. przy sporządzaniu MPZP.

Zgodnie z powyższym MPZP Gminy Radoszyce jako akty prawa miejscowego stanowią podstawę planowania przestrzennego. Mają one wiążące i nadrzędne znaczenie dla gospodarki nieruchomościami. Ustalenia dotyczące ochrony dziedzictwa kulturowego i krajobrazu w MPZP powinny sprzyjać ochronie otoczenia zabytków przed zbyt intensywną działalnością gospodarczą oraz umożliwić uniknięcie inwestycji, które mogłyby zubożyć krajobraz kulturowy.

Gmina Radoszyce posiada nieobowiązujący, ogólny miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru gminy w jej granicach administracyjnych. Został on uchwalony 21 grudnia 1992 r., uchwałą Rady Gminy Radoszyce Nr 23/92 z dnia 7 października 1992 r.

Gmina Radoszyce posiada Gminną Ewidencję Zabytków przyjętą Zarządzeniem Nr 46/2020 Burmistrza Miasta i Gminy Radoszyce z dnia 18 sierpnia 2020 r.

Gmina Radoszyce należy do grupy gmin województwa świętokrzyskiego charakteryzujących się najslabszymi warunkami przyrodniczymi rozwoju rolnictwa, stosunkowo wysoka lesistością, a także wysokim udziałem użytków zielonych w strukturze użytkowania gruntów. Użytki rolne stanowią 56% ogólnej powierzchni gminy. Podstawowym kierunkiem produkcji roślinnej jest uprawa zbóż, uzupełniającym jest uprawa okopowych. Kierunkiem produkcji zwierzęcej jest hodowla bydła głównie mlecznego, a następnie trzody chlewnej. Rolnictwo gminy posiada surowcowy charakter, o czym świadczy brak zakładów przetwórstwa rolnego.

5.2.2 Rys historyczny gminy Radoszyce

Osada Radoszyce powstała w średniowieczu na śródleśnej polanie, na starym szlaku handlowym, nazwanym w 1416 r. "via magna". Droga ta wiodła z północy od Piotrkowi Trybunalskiego przez Przedbórz, Radoszyce, Chęciny, Kielce, Bodzentyn, Siemno, Solec w kierunku Lublina, a także przez Opatów na Sandomierz. Dokument z 1218 r. wymienia Jana s. Radosza, od którego imienia przyjęła nazwę powstała osada. Rok 1364 uważa się za początek zorganizowania parafii. W czasach piastowskich Radoszyce należały do włości królewskich. Około 1370 r. Kazimierz Wielki nadał im prawa miejskie.

Z inicjatywy królewskiej powstał tu dwór, o którym są wzmianki już w 1369 r., stanowiący stację na stałych trasach królewskich odbywanych celem sprawowania władzy, w tym obowiązków sędziowskich. Wiadomo, iż Władysław Jagiełło często był (przejazdem) w Radoszycach i był żywnie zainteresowany rozwojem miasta.

Już w późnym średniowieczu w okolicy Radoszyc funkcjonowały liczne huty i kuźnice, kwitło rzemiosło i prowadzono ożywiony handel, co sprzyjało powstaniu jednostek osadniczych. Śladem po nich są wymienione w źródłach z XVII w. istniejące do dziś nazwy osad: Hucisko Lewoszów, Hucisko Kapałów, Hucisko Mularzów, Hucisko Łysaków, Hucisko Nalewajków, Hucisko Józwicków - wywodzące się od hut i imion hutników. Huty zużywając ogromne ilości drewna na opał tworzyły wokół siebie rozległe poręby, które łatwo mogły być obrócone na pola uprawne.

W XVI w. miasto Radoszyce stało się siedzibą starostwa niegrodowego, które stanowić miało z nadania monarchy dożywotnio nagrodę za usługi publiczne. Z licznych wsi i majątków starosta pobierał wszelkie dochody, opłacając tylko kwartę na wojsko. Nie miał jednak uprawnień administracyjnych i sądowych.

Wiek XVII i pierwsza połowa XVIII zaznaczyły się wojnami i kryzysem gospodarczym, w konsekwencji dobra królewskie zostały zaniedbane. W 2 połowie XVIII w. działalność przemysłowa na tym terenie została ponownie ożywiona przez ówczesnego starostę - dożywotniego posiadacza Jacka Małachowskiego. W 1781 r. Małachowski wystawił wielki piec - hutę nieopodal Radoszyc o nazwie Antoniów. Wielkość produkcji radoszyckiej huty przewyższała pod względem wytopu fabryki krajowe. Antoniów zaliczany był do zakładów przemysłu zbrojeniowego. W radoszyckich zakładach odlewano m.in. kule armatnie i armaty, wyrabiano również podwozia do armat i wozów taborowych na potrzeby wojska. W 1793 r. produkcja została przerwana przez targowiczán.

W niedalekich Końskich były zakłady, gdzie wyrabiano karabiny, pistolety, szable, wozy taborowe. Cały ten rejon związany był z polskim przemysłem zbrojeniowym, który został zniszczony przez wojska pruskie i rosyjskie w trakcie Insurekcji Kościuszkowskiej w 1794 r.

W dniu 16.11.1794 r. w Radoszycach nastąpiła kapitulacja wojsk powstania kościuszkowskiego. W 1795 r. po III rozbiorze Polski radoszyckie kuźnice przeszły pod zarząd austriacki. Po Kongresie Wiedeńskim obszary te zajęli Rosjanie w ramach utworzonego Królestwa Polskiego. Po śmierci Jacka Małachowskiego w 1821 r. dobra radoszyckie wróciły na rzecz rządu. Z czasem przyjęto je nazywać Ekonomią Radoszyce. Stanisław Staszic wyznaczył ambitny plan rozwoju przemysłu dla Staropolskiego Zagłębia. Rozpoczęto prace nad regulacją rzek i tworzeniem zapór dla zabezpieczenia energii urządzeniom. W 1823 r. w Samsonowie oddano do użytku nowy wielki piec. W roku następnym było już w dobrach rządowych 37 kopalń (w tym 6 radoszyckich), 9 wielkich pieców (1 radoszycki - Królewiec). W latach 1827-1830 zaczął powstawać nowy zakład w Sielpi, wraz ze zbiornikiem i kanałem. Pożar wielkiego pieca w Królewcu w 1839 r. spowodował upadek hutnictwa w radoszyckim, albowiem nigdy nie został on odbudowany. Kopalnie rudy były systematycznie zalewane, kolejne szyby nie były już odtwarzane. Coraz więcej ludzi odchodziło do rolnictwa.

Ludność ubożała. Jedynie zakłady w Sielpi rozwijały swoją produkcję. Po powstaniu styczniowym wielowiekowe radoszyckie tradycje hutnicze jak i wydobywcze przeszły do historii. Miejsce całego szeregu małych zakładów zajęły duże zakłady przemysłowe. Lokowane były one przy głównych traktach kołowych i kolejowych. Te jednak omijały Radoszyce Miasto, które w średniowieczu leżało na ważnym szlaku z zachodu na wschód, w czasach nowożytnych było na głównym trakcie z Warszawy do Krakowa, pozostało z dala od nowoczesnej sieci drożnej. Nowe zakłady jako centra przemysłowe, powstawały z dala od siedziby byłego starostwa, okręgu, ekonomii radoszyckiej. Ranga miasta upada w 1869 r., po 499 latach miejskości Radoszyce utraciły prawa miejskie, stając się osadą.

Żydzi zamieszkali w Radoszycach w I połowie XVI w. po uzyskaniu w 1615 r. przywileju Zygmunta III Wazy. Gmina żydowska istniała już na początku XVII w., dysponując synagogą, cmentarzem, mykwą i chederem. W XVIII w. zaczęli dominować chasydzi, znaczną sławę uzyskał mający tu swą siedzibę cadyk Issachar Ber (1765-1843) uczeń "Widzącego z Lublina". W 1827 r. mieszkało tu 476 Żydów (29,3% mieszkańców), a we wrześniu 1939 r. około 3200. W marcu 1942 r. hitlerowcy utworzyli getto. Uwięzili w nim ludność żydowską z Radomia i okolic oraz Łodzi. 3 listopada 1942 r. deportowali wszystkich Żydów do obozu zagłady w Treblince.

Wzloty i upadki Radoszyc może przybliżyć porównanie liczby ich mieszkańców na przestrzeni ostatnich 150 lat. Pierwszy powszechny spis ludności przeprowadzony w 1810 r. przez władze Księstwa Warszawskiego wykazał 1399 osób. Liczba mieszkańców zaczęła szybciej wzrastać dopiero w II połowie XIX w. W 1880 r. było ich już 3000, w 1905 r. aż 5379 mieszkańców. Pierwsza wojna światowa spowodowała spadek ludności do 3344 osób w 1921 r., aby wzrosnąć w 1939 r. do 4500. Okres okupacji wskutek wyniszczenia ludności żydowskiej i stosowania terroru spowodował zmniejszenie tej liczby aż do 2000, tj. o 44,5%. Okres międzywojenny nie przyniósł osadzie większych zmian gospodarczych. Mieszkańcy utrzymywali się z handlu, rzemiosła, rolnictwa i sprzedawanych w wielu miastach wozów konnych.

W 2015 r., za inicjatywą mieszkańców, podjęto decyzję o staraniach odzyskania praw miejskich. Przez kolejne miesiące odbywały się liczne konsultacje społeczne oraz przygotowanie niezbędnej dokumentacji. Od 1 stycznia 2018 r. Radoszyce oficjalnie stały się miastem.

5.2.3 Krajobraz kulturowy Gminy Radoszyce

Ustawa o ochronie i opiece nad zabytkami definiuje pojęcie krajobrazu kulturowego, którym jest „przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze”. Na zasoby dziedzictwa kulturowego gminy Radoszyce składają się obiekty stanowiące świadectwo minionej epoki oraz posiadające wartość historyczną, artystyczną lub naukową, w tym zabytki nieruchome, zabytki ruchome, stanowiska archeologiczne. Ocalałe, znaczące elementy krajobrazu kulturowego, stanowią o pamięci historycznej, tożsamej dla regionu. W tym znaczeniu stanowi on przedmiot ochrony, której formy określają w różnym stopniu cztery ustawy, a mianowicie:

1. ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
2. ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
3. ustawa o ochronie przyrody,
4. ustawa prawo ochrony środowiska.

Układ urbanistyczny Miasta Radoszyce

Miasto Radoszyce zostało założone w końcu XIV w. w oparciu o starszą wieś o tej nazwie. Radoszyce położone są na terenie prawie płaskim nachylonym ku północy. Ośrodek założenia stanowi bardzo wydłużony prostokątny rynek rozciągający się z pd.-wsch. na pn.-zach. W jego części środkowej znajduje się obecnie skwer porośnięty wysokimi drzewami, podzielony alejkami, z pomnikiem poświęconym partyzantom, z fontanną. Tylko z narożnika zach. odchodzą dwie prawie prostopadłe do siebie ulice: Krakowska na pd.-zach. i Ogrodowa na zach. Z narożnika pd. biegnie krótka uliczka w stronę kościoła parafialnego, z narożnika wsch. odchodzi ul. Konecka. Wszystkie te ulice usytuowane są prawie na przedłużeniu pierzei rynkowych, natomiast ul. Spółdzielcza (dawna ul. Dworska) wychodząca z narożnika pn. z lejkowato zwężającym się wylotem, jakby na przedłużeniu

przekątnej rynku. Na pn.-wsch. od rynku, w niewielkiej odległości od niego, usytuowany jest kościół parafialny, na tarasie wyniesienia, którego kulminacja znajduje się po stronie pd.-wsch. Radoszyc. Plac przykościelny (dawny cmentarz) posiada plan zwarty, wieloboczny. Centralną jego część zajmuje orientowany kościół parafialny. Prawie równolegle do ul. Krakowskiej biegnie ul. 1 Maja. Ulica Spółdzielcza (dawna ul. Dworska) kończy się ślepo na obszarze dawnego zespołu dworskiego (pn. obrzeżu miasta). Od niej, na pn.-zach., odbiega ul. Piotrkowska obiegająca od zach. zespół dworski. Między krańcami ulic: Krakowskiej i Piotrkowskiej przebiega prosta i długa ul. Kościuszki stanowiąca granicę między nową a starą częścią Radoszyc. Nowa rozpościerająca się na zachód od niej, charakteryzuje się bardzo regularnym planem, z prostymi uliczkami i prostokątnymi kwartałami zabudowy.

Rozplanowanie starej części Radoszyc, przebieg ulic i kształt rynku, nie uległ większej zmianie w stosunku do stanu z 1825 r. Pewne przekształcenia na pd. od ul. Koneckiej przyniosła XIX-wieczna regulacja. Nie zmienił się także przebieg głównych szlaków komunikacyjnych w najbliższej okolicy Radoszyc.

Rynek utracił swą dawną funkcję handlową, jego środkowa część pełni obecnie funkcję skweru. Zachowany jest w znacznym stopniu dawny układ parceli. Stara zabudowa mieszkalna jest zachowana szczątkowo, stopniowo jest wypierana przez nową. Kilka budowli uległo rozbiórce w okresie powojennym, m.in. synagoga i dawne spichlerze dworskie. Kościół parafialny zachował funkcję dominanty w panoramie miasta, natomiast jego otoczenie wymaga korekty zielenią. Obiekty w zespole podworskim są obecnie w złym stanie technicznym.

Układy ruralistyczne wsi

Na terenie Gminy przeważają wsie w typie ulicówki, charakteryzujące się zwartą zabudową mieszkaniową po obu stronach ulicy. Występują także miejscowości typu rzędówka, ciągnące się wzdłuż prostej drogi z luźną zabudową, często występującą tylko po jednej stronie drogi oraz osady mające charakter przysiółków.

Architektura sakralna

Kościół parafialny pw. Św. Piotra i Pawła w Radoszycach (rejestr zabytków A-493). Nad drzwiami kościoła, pierwotnie kaplicy królewskiej św. Huberta, umieszczony był napis - „ECCLESIA HAEC FVNDATA ANNO DOMINI MILESIMO QUARTO”, (istniejący jeszcze w 1788 r.) mający świadczyć ufundowanie kościoła w czasach Bolesława Chrobrego, w 1004 r. Parafia erygowana została w 1364 r. W tym samym okresie kościół (wówczas drewniany) pw. Najświętszej Marii Panny, św. Pawła Apostoła i św. Stanisława, otrzymuje od króla Kazimierza dziesięcinę z Radoszyc i Cieśli, a od arcybiskupa gnieźnieńskiego Jarosława dziesięcinę z Kruszkowa, „należącego do jego stołu”. Do parafii włączono: Radoszyce, Zaborowice, Miedzierzę, Grodzisko, Smyków i Wilczkowice.

Obecny kościół został zbudowany lub gruntownie przebudowany w I połowie XVII w. W 1846 r. dobudowano czworoboczną wieżę zachodnią. Następną przebudowa nastąpiła w latach 1901-1902. Kościół murowany, trzynawowy, orientowany. Od strony północnej znajduje się kaplica św. Anny (dobudowana w 1631 r. przez Krzysztofa Wirteliciusa). W XVII w. do prezbiterium od strony południowej została dobudowana zakrystia. W późniejszym czasie zaś druga zakrystia i skarbczyk. Gotyckie wnętrza świątyni nie zachowały się, nie ma także śladów po gotyckich detalach architektonicznych. Nawa nakryta jest sklepieniem kolebkowymi z lunetami, w prezbiterium kolebkę zdobi skromna dekoracja stiukowa. Ołtarz główny i ołtarze boczne pochodzą z końca XVII w. Najstarszym elementem jest późnogotycka kamienna chrzcielnica z początków XVI w.

Fot. 1. Radoszyce. Kościół parafialny pw. Św. Piotra i Pawła (źródło: Gminna Ewidencja Zabytków).

Kapliczki, figury i krzyże przydrożne

Na terenie Gminy Radoszyce zachowała się stosunkowo duża ilość zabytkowych kapliczek, które prezentują różnorodne formy i style oraz różny poziom artystyczny. Występują głównie murowane kapliczki kubaturowe, występują także kamienne i metalowe krzyże na postumencie. Zachowane kapliczki pochodzą głównie z 2 połowy XIX i z 1 połowy XX w.

Kapliczki nie były zwykle dziełem wybitnych artystów. Fundowali je bowiem najczęściej miejscowi gospodarze czy społeczność lokalna chcąc upamiętnić ważne wydarzenia z dziejów Polski, wsi czy własnej rodziny, często dziękując w ten sposób za ocalenie, szczęśliwy powrót z wojny, pokonanie choroby itp. Kapliczki przydrożne są niezwykle charakterystycznym elementem krajobrazu i dziedzictwa kulturowego regionu. Są niejednokrotnie bardzo malowniczym, urokliwym „dopełnieniem” walorów krajobrazu naturalnego i materialnym świadectwem religijności, patriotyzmu, tożsamości kulturowej, poczucia przynależności do regionu, miejscowości czy grupy społecznej.

W przeważającej większości obiekty te zachowane są w dobrym stanie technicznym, otoczone opieką właścicieli prywatnych, władz samorządowych czy stowarzyszeń. Niestety niejednokrotnie efektem wielokrotnych remontów, napraw czy renowacji przeprowadzanych bez znajomości podstawowych zasad postępowania z obiektami zabytkowymi są niekorzystne zmiany i przekształcenia tych obiektów będące wynikiem stosowania niewłaściwych materiałów (beton, lastrico, płytki ceramiczne, metal, współczesne tynki, olejne farby, wymiana stolarki), przekształceń ich formy, dekoracji architektonicznej, likwidacji elementów zdobniczych.

W Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Radoszyce występuje łącznie 10 kapliczek. Do najciekawszych należą:

- Radoszyce, ul. Krakowska. Kapliczka przydrożna pw. Św. Jana Nepomucena. Wzniesiona staraniem mieszkańców Radoszyc w 2 poł. XIX w. Murowana z ciosów piaskowca, tynkowana, na planie kwadratu, kryta dachem trójspadowym. W elewacji pn. prostokątny otwór drzwiowy flankowany przez dwa otwory okienne. (obecnie wtórne).

- Radoszyce, ul. Konecka. Kapliczka przydrożna pw. Św. Rocha. Wzniesiona w 2 ćw. XIX w. prawdopodobnie w miejscu dawnego cmentarza epidemicznego założonego w latach 30-tych XX w. Fundowana przez biskupa sandomierskiego Józefa Joachima Goldtmanna. Murowana z ciosów piaskowca, tynkowana, na planie prostokąta zamkniętego trójbocznie. Elewacja frontowa ujęta parą kolumn o wydatnych plintach, dźwigających trójkątny szczyt o półkolistej wnęce flankowanej przez dwie lizeny. W niszy drewniana rzeźba św. Jana Nepomucena. Kapliczka kryta dachem dwuspadowym, zwieńczona dwoma metalowymi krzyżami. Przed kapliczką usytuowana jest figura Matki Bożej na postumencie z 1944 r.

- Radoszyce, ul. Piotrowska. Kapliczka przydrożna pw. Św. Barbary. Wzniesiona w 1929 r. Murowana z ciosów piaskowca, na planie prostokąta, zamknięta trójbocznie. Na osi elewacji pd.-wsch. prostokątny otwór drzwiowy zamknięty łukiem półpełnym, o profilowanym, półkolistym nadprożu, wysuniętym przed lico ściany. Ponad nadprożem poziomy, gładki pas gzymsu oddzielający ścianę od kamiennego szczytu, w którym płytką nisza. Dach dwuspadowy.

- Lewoszów. Kapliczka przydrożna pw. Matki Boskiej Częstochowskiej. Wzniesiona ok. 1920 r. Murowana z ciosów piaskowca, tynkowana, na planie kwadratu, kryta dachem trójspadowym z półszczytem. W elewacji frontowej prostokątny otwór drzwiowy flankowany przez dwa prostokątne otwory okienne.

- Kluccko. Kapliczka przydrożna. Wzniesiona w 1831 r. na pamiątkę powstania listopadowego. Murowana, tynkowana, na planie prostokąta. W elewacji frontowej na osi wnęki zakończona półkoliście, ujęta w pary półkolumn. Wewnątrz kamienna płyta fundacyjna, z inskrypcją: „*Andrzej i Angela Jodłowscy w Roku Pan. 1831 w dniu 5tym sierpnia*”, a została „*benedykowana [poświęcona] na stoletnią pamiątkę w dobrach Andrzeja Wzdulskiego we wsi Kluccko w czasie Powietrza Głodu i Woyny. Przechodniu Westchniey do Naywyższego o zbawienie Ich Dusz*”.

Fot. 2. Przykładowe kapliczki z terenu Gminy Radoszyce. 1) Radoszyce, ul. Krakowska; 2) Radoszyce, ul. Konecka; 3) Radoszyce, ul. Piotrowska; 4) Lewoszów; 5) Kluccko (źródło: Gminna Ewidencja Zabytków).

Cmentarze

Na terenie Gminy występuje kilka zabytkowych cmentarzy:

Radoszyce. Dawny cmentarz żydowski (rejestr zabytków A.943). Cmentarz dawnej gminy żydowskiej w miejscowości Wisy, jest oddalony około 1,5 km na pn.-zach. od centrum Radoszyc, znajduje się na wzniesieniu w pobliżu wsi Wisy, przy drodze do wsi Lipa. Cmentarz został założony przed 1789 r. W 1843 r. pochowano na nim cadyka Isachara Dowa Bera Barona - założyciela dynastii chasydzkiej w Radoszycach. W 1905 r. powierzchnię cmentarza powiększono. W okresie międzywojennym teren był otoczony kamiennym murem. Podczas II wojny światowej rozpoczęła się destrukcja cmentarza. Nagrobki zostały wykorzystane przez Niemców oraz okolicznych mieszkańców jako materiał budowlany i tarcze szlifierskie. Niemal wszystkie naziemne elementy cmentarza uległy zatarciu. 22 czerwca 1964 r. Minister Gospodarki Komunalnej, w następstwie uchwały przyjętej przez Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Radoszycach z 6 sierpnia 1957 r., wydał zarządzenie o zamknięciu cmentarza. Prawdopodobnie na przełomie lat 80. i 90. XX w. został odbudowany ohel cadyka Isachara Dowa Bera Barona. W latach 2010-2011 Fundacja Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego we współpracy ze środowiskami chasydzkimi ogrodziła cmentarz i zbudowała drogę dojazdową. W 2017 r. wzniesiono nowy ohel, którego architektura nawiązuje do wyobrażeń Świątyni

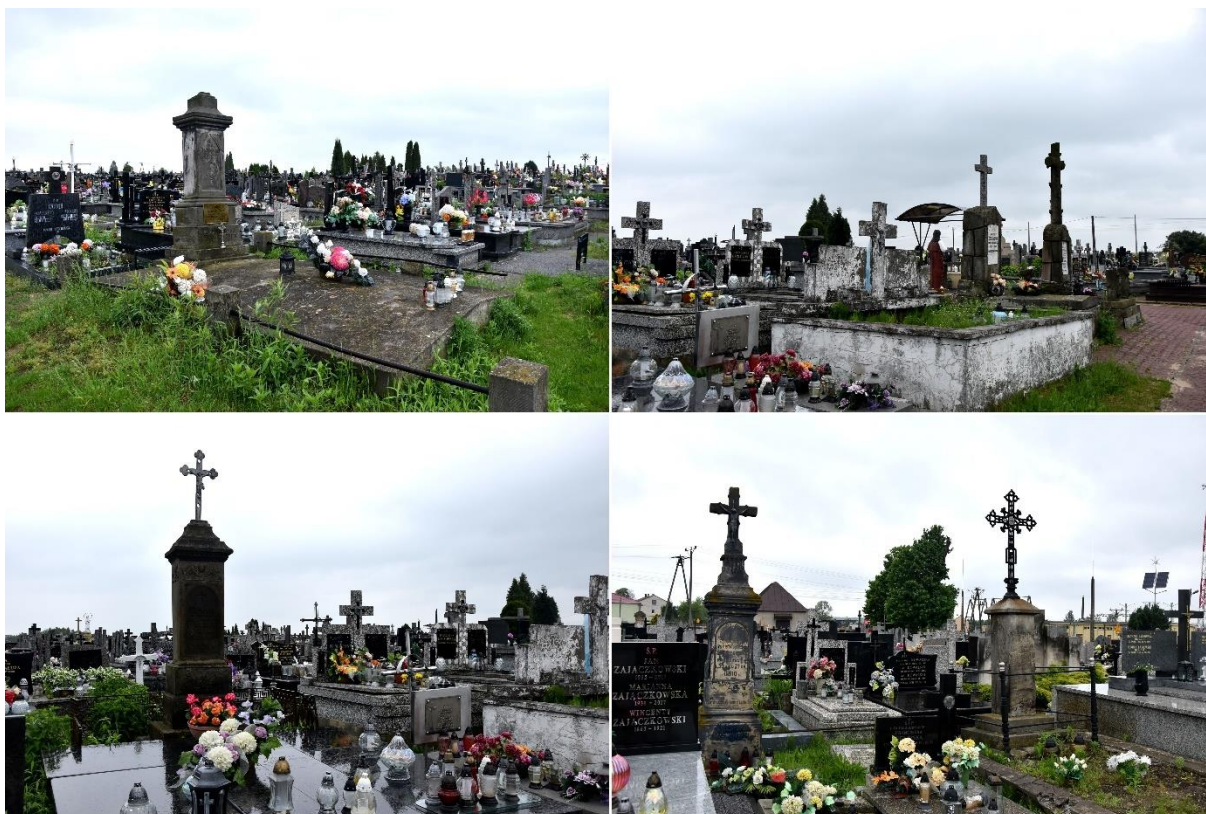
Salomona w Jerozolimie. Prostokątna, masywna budowla została zwieńczona krenelażem występującym w architekturze staro-orientalnej oraz we współczesnych modelach Świątyni Jerozolimskiej, a elewację wyłożono kamieniem w kolorzycie jerozolimskim. W obrębie cmentarza znajduje się kilkadziesiąt nagrobków, odnalezionych w ostatnich latach w Radoszycach i okolicznych wsiach.

Fot. 3. Radoszyce. Cmentarz żydowski (źródło: Gminna Ewidencja Zabytków).

Radoszyce. Dawny cmentarz przykościelny kościoła św. Piotra i Pawła. Założony w 2 połowie XIV w., przekształcony XVII w. i powiększony około 1980 r. Obecnie zlikwidowany. Położony na niewielkim wzniesieniu, otoczony murem ogrodzeniowym. Od strony południowej cmentarz został powiększony o trawiasty sektor z ołtarzem połowym i dawną zabytkową kostnicą murowaną.

Radoszyce. Cmentarz parafialny, rzymsko-katolicki. Położony jest na skraju miejscowości w przy ul. Koneckiej, o pow. 3,4 ha. Cmentarz został założony na początku XIX w. i powiększony od wschodu w 1930 r. i 2000 r. Najstarszy nagrobek pochodzi z 1829 r. Na terenie cmentarza zlokalizowane są groby o znaczeniu historycznym oraz pomniki ofiar II wojny światowej i pomnik żołnierzy poległych i zamordowanych w latach II wojny światowej. Znajduje się na nim również kostnica z pocz. XX w., murowana, na planie prostokąta, kryta czterospadowym dachem. Cmentarz otoczony jest murowany, tynkowanym ogrodzeniem.

Fot. 4. Radoszyce. Cmentarz parafialny, rzymsko-katolicki (źródło: Gminna Ewidencja Zabytków).

Założenia rezydencjonalne oraz zabytkowa zielen

Radoszyce. Zespół dworski, tzw. zamkowy (rejestr zabytków 75 Aa). Pochodząca z 1369 r. wzmianka o Radoszycach zawiera informację o istniejącym tu dworze królewskim. Był to zapewne drewniany obiekt stojący przy późniejszym rynku miejskim. Po koniec XIV w. został on opuszczony i rozebrany w związku z budową nowej murowanej siedziby, której fundatorem był król Władysław Jagiełło. Badania terenowe w Radoszycach przeprowadzono w 1982 r. Prace prowadzone były przez Katedrę Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego i finansowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Przedmiotem ich badań były zachowane na skraju miasta pozostałości zamku, ulokowanego na terenie zajętym przez zabudowania dawnego nadleśnictwa.

Zamek w Radoszycach powstał pośród mokradeł na północ od osady na niewielkim piaszczystym wzniesieniu zwanym „wyspą miejską”. Głównym budynkiem założenia był gotycki dom wzniesiony z cegły na kamiennym fundamencie. Miał plan prostokąta o wymiarach 10,85×32,52 m. Był podpiwniczony dwukondygnacyjny. Posiadał łącznie sześć izb i dwie duże sale 8,5×10,5 m każda. Późniejsze inwentarze wspominają o znajdującej się na piętrze kaplicy i „salce na kształt wieży” ponad nią. Może to sugerować istnienie w narożniku pd.-zach. niewielkiej wieżyczki. Pozostałe zabudowania o charakterze gospodarczym były drewniane. Całość otaczał drewniany parkan. Dodatkowym elementem obronnym była nawodniona fosa w kształcie rogała. Miała 40 m długości 9 m szerokości i około 1,5 m głębokości.

Zamek często gościł króla Władysława Jagiełłę podczas jego podróży po kraju. Jego następcy przebywali w Radoszycach już jednak sporadycznie. Ostatnim królem, który go odwiedził był Zygmunt August. Później zamek przekształcił się w folwark, który stał się siedzibą starosty i był nią do końca swego istnienia. W latach 1768-1789 budynek został rozebrany

Jedyną zachowaną pozostałością po zamku w Radoszycach jest tzw. „winiarnia”. Podczas badań okazało się, że jest to skrajna zachodnia część domu gotyckiego. Obecna długość budynku wyznacza szerokość pierwotnej ściany szczytowej.

Fot. 5. Radoszyce. Budynek „winiarni” (źródło: Gminna Ewidencja Zabytków).

Budownictwo mieszkalne

Fot. 6. Radoszyce. Budynki mieszkalne. 1) plebania, ul. 1 Maja 1; 2) ul. Konecka 12; 3) ul. Kościelna 11; 4) dawna „Rabinówka”, ul. Ogrodowa 19; 5) ul. Mickiewicza 7; 6) ul. Spółdzielcza 14 (źródło: Gminna Ewidencja Zabytków).

Z dawnej zabudowy mieszkalnej murowanej i drewnianej przetrwało kilkadziesiąt domów o metryce sięgającej 2 poł. XIX w. i początków XX w., m.in. zabudowa przyrynkowa, przy ul. Krakowskiej, Spółdzielczej, Piotrkowskiej i Koneckiej. Charakteryzuje je prosta bryła nakryta dwuspadowym dachem, usytuowanie kalenicowe w pierzei. Dość częstym akcentem w zabudowie ulicznej jest stosowanie facjat na osiach kalenicowych elewacji. Na niektórych fasadach widoczne są bramy przejazdowe, przeważnie pod łukiem obniżonym, z bardzo oszczędną dekoracją architektoniczną (cokoły, gzymsy, obramienia okienne). Do bardziej reprezentacyjnych budowli

należą dwa obiekty z początku XX w.: ceglana plebania (ul. 1 Maja 1) i murowana, piętrowa, otynkowana „Rabinówka”, ob. przedszkole (ul. Ogrodowa 19).

Na obrzeżach starszej części miasta zachowały się enklawy starej zabudowy o charakterze bardziej wiejskim, głównie przy ul. 1 Maja i ul. Mjr Hubala (dawnej ul. Plebanowe Pole). Przy tej ostatniej występuje stara zabudowa szczytowa i kalenicowa tworząca zarys pierzei odpowiadającej nieregularnemu przebiegowi uliczki.

5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Podstawowe formy ochrony zabytków według Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. stanowią:

1. wpis do rejestru zabytków;
2. wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;
3. uznanie za pomnik historii;
4. utworzenie parku kulturowego;
5. ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Na obszarze Gminy Radoszyce funkcjonuje jeden z wyżej wymienionych form ochrony zabytków: wpis do rejestru zabytków. Gmina nie posiada obecnie obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

5.3.1 Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

Na terenie Gminy Radoszyce znajdują się cztery obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków (zestawienie poniżej). Obiekty te objęte są wszelkimi rygorami prawnymi wynikającymi z treści odpowiednich aktów prawnych, w tym przede wszystkim rygorami ochrony konserwatorskiej wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Wszelkie działania podejmowane przy tego typu obiektach wymagają pisemnego pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Zabytki nieruchome na terenie Gminy Radoszyce wpisane do rejestru zabytków:

Radoszyce:

- Kościół parafialny pw. Św. Piotra i Pawła, nr rejestru: A-493 z 26.02.1957 r. i 15.06.1967 r.
- Teren zamku królewskiego w zespole dworsko-folwarcznym (tzw. zamkowy), nr rejestru: 75 Aa z 06.01.1988 r.
- Piwnica (tzw. winiarnia) w zespole dworsko-folwarcznym (tzw. zamkowy), nr rejestru: 75 Aa z 06.01.1988 r.

Wiszy:

- Cmentarz żydowski, nr rejestru: A.943 z 21.07.2020 r.

5.3.2 Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków

Zabytki archeologiczne na terenie Gminy Radoszyce wpisane do rejestru zabytków:

Radoszyce st. 7 (AZP 81-59/1) – zamek – późne średniowiecze (koniec XIV w. lub przełom XIV i XV w.), nr rejestru: 75 Aa z 06.01.1988 r.

Konsekwencje objęcia formami ochrony na podstawie rejestru zabytków w oparciu o przepisy ustawy o ochronie zabytków:

Zgodnie z art. 5 ww. ustawy „Opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega, w szczególności, na zapewnieniu warunków:

- 1) naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- 2) prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- 3) zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- 4) korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;
- 5) popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury”.

Stosownie do art. 108 ww. ustawy za zniszczenie lub uszkodzenie zabytku grozi odpowiedzialność karna.

1. Kto niszczy lub uszkadza zabytek, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

2. Jeżeli sprawca czynu określonego w ust. 1 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

3. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 polegające na zniszczeniu zabytku sąd orzeka na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków nawiązkę w wysokości do wartości zniszczonego zabytku.

4. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 1 polegające na uszkodzeniu zabytku sąd orzeka obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego, a jeśli obowiązek taki nie byłby wykonalny - nawiązkę na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków w wysokości do wartości uszkodzenia zabytku.

5. W razie skazania za przestępstwo określone w ust. 2 sąd może orzec na rzecz Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków nawiązkę w wysokości od trzykrotnego do trzydziestokrotnego minimalnego wynagrodzenia.

W stosunku do obiektów i obszarów ujętych w rejestrze zabytków nieruchomych województwa świętokrzyskiego, wszelkie działania dotyczące tych obiektów (w tym wewnątrz nich) oraz obszarów, wymagają bezwzględnego uzyskania pozwolenia Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach w trybie decyzji, stosownie do art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Pozwolenia wymagają:

- ✓ prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, w tym prac polegających na usunięciu drzewa lub krzewu z nieruchomości lub jej części będącej wpisanym do rejestru parkiem, ogrodem lub inną formą zaprojektowanej zieleni;
- ✓ wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku;
- ✓ prowadzenie badań konserwatorskich zabytku wpisanego do rejestru;
- ✓ prowadzenie badań architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru;
- ✓ przemieszczanie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
- ✓ dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru;
- ✓ zmiana przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru lub sposobu korzystania z tego zabytku;
- ✓ umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru: urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych oraz napisów;
- ✓ podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru, z wyłączeniem działań polegających na usuwaniu drzew lub krzewów z terenu nieruchomości lub jej części niebędącej wpisanym do rejestru parkiem, ogrodem albo inną formą zaprojektowanej zieleni.

Zgodnie z art. 30 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami „właściciel lub posiadacz zabytku nieruchomego bądź nieruchomości o cechach zabytku jest obowiązany udostępnić

ten zabytek bądź nieruchomość wykonawcy badań w celu ich przeprowadzenia. W przypadku odmowy udostępnienia zabytku nieruchomego bądź nieruchomości, o których mowa w ust. 1, wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję nakazującą właścicielowi lub posiadaczowi udostępnienie tego zabytku bądź nieruchomości, na czas niezbędny do przeprowadzenia badań, jednak nie dłuższy niż 3 miesiące od dnia, w którym decyzja stała się ostateczna”.

Zgodnie z art. 39 ust 3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane „w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje organ administracji architektoniczno budowlanej w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków”.

Stosownie do art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami - organ stanowiący gminy może udzielić dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.

5.3.3 Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków

Zgodnie z art. 3 pkt 1 i 3 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zabytek ruchomy, to rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, będących dziełem człowieka lub związanych z jego działalnością, stanowiących świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Wojewódzki konserwator zabytków może wydać z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę albo wywiezienia za granicę zabytku o wyjątkowej wartości historycznej, artystycznej lub naukowej.

Zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków podlegają ochronie konserwatorskiej wynikającej z przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Właściciel lub posiadacz zabytku ruchomego zobowiązany jest między innymi do:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Prowadzenie badań konserwatorskich, architektonicznych zabytku wpisanego do rejestru, poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania, trwałe przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje, wymaga uzyskania pozwolenia Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach w trybie decyzji, stosownie do art. 36 ust. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Jedną z podstawowych form ochrony ppoż. zabytków ruchomych jest ich wyposażenie w specjalistyczne urządzenia techniczne (np. systemy sygnalizacji pożaru, stałe czy półstałe instalacje gaśnicze, sieci hydrantowe). Szczególna rola przypada systemom sygnalizacji pożarowej, bowiem ich zadaniem jest wykrycie zagrożenia (pożaru) w jego wczesnej fazie. Dzięki temu możliwe jest szybkie podjęcie interwencji i zminimalizowanie strat.

Z terenu gminy Radoszyce w rejestrze zabytków ruchomych znajduje się zespół wystroju i wyposażenia kościoła parafialnego pw. św. Piotra i Pawła w Radoszycach, nr rejestru: 229B z 20.03.1973 r. i z dn. 01.02.2016 r., obejmuje 58 pozycji.

5.4 Zabytki w gminnej ewidencji zabytków

Do obowiązków samorządu lokalnego należy ochrona zabytków, które znajdują się na terenie gminy. Zadania te precyzuje art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. Gminy mają dbać między innymi o „zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwale zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie”, a także zapobiegać „zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków”. Do obowiązków nałożonych przez ustawę na gminę należy „uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska”, czemu ma służyć gminna ewidencja zabytków.

W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

1. zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
2. inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków
3. inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

W gminnej ewidencji zabytków uwzględnia się zabytki architektury sakralnej, rezydencjonalnej, folwarcznej, budownictwa mieszkaniowego i gospodarczego, zabytki techniki, dzieła budownictwa obronnego, ponadto historyczne układy urbanistyczne lub ruralistyczne, zabytkowe cmentarze, parki lub ogrody i inne formy zieleni komponowanej, a także stanowiska archeologiczne. Podkreślenia wymaga, że gminna ewidencja zabytków stanowi podstawę do opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

Gminna ewidencja zabytków jest dokumentem otwartym. Powinna być stale weryfikowana i aktualizowana. Aktualna ewidencja zabytków znajdujących się na terenie gminy Radoszyce została sporządzona w oparciu o wykaz zabytków nieruchomych wyznaczonych przez Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków do ujęcia w gminnej ewidencji zabytków oraz danych znajdujących się w Archiwum Zakładowym Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Kielcach.

Zabytki ujęte w ewidencji powinny być uwzględniane w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz objęte ochroną w planie zagospodarowania przestrzennego. Szczegółowe wytyczne na temat opracowania i prowadzenia gminnej ewidencji zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 września 2019 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem.

W stosunku do zabytków ujętych indywidualnie w ewidencji, wszelkie działania mogące prowadzić do zmiany wyglądu zabytku oraz jego stanu zachowania należy uzgadniać ze stanowiska konserwatorskiego, stosownie do art. 39 ust. 3 ustawy Prawo budowlane.

W stosunku do obszaru ujętego w gminnej ewidencji zabytków, wszelkie działania mogące potencjalnie wpłynąć na sposób zagospodarowania przestrzeni na wskazanym obszarze - w tym dotyczące zmian zewnętrznych przy obiektach współczesnych, nie zabytkowych, należy uzgadniać ze stanowiska konserwatorskiego, stosownie do art. 39 ust. 3 ustawy Prawo budowlane.

Podjęcie jakichkolwiek prac przy obiektach ujętych w gminnej ewidencji zabytków podlega uzgodnieniom z wojewódzkim konserwatorem zabytków na etapie wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego (art. 53 ust. 4 pkt 2, art. 60 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) oraz na etapie wydania decyzji o pozwoleniu na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego.

Ponadto właściciele lub posiadacze obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków muszą zawiadamiać wojewódzkiego konserwatora zabytków o wszelkich zagrożeniach, niekorzystnych zmianach oraz o zmianie stanu prawnego zabytku. Mają też obowiązek uczestniczenia w kosztach badań archeologicznych prowadzonych na swoim terenie.

Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Radoszyce została sporządzona w 2006 r. (wykonano karty zabytków nieruchomych) i zaktualizowana w 2019 r. (wykonano karty zabytków nieruchomych i stanowisk archeologicznych). Obecnie w ewidencji znajdują się łącznie 153 obiekty (38 - zabytki nieruchome, 115 - stanowiska archeologiczne). Występują w niej obiekty wpisane są do rejestru

zabytków województwa świętokrzyskiego oraz obiekty znajdujące się na kartach adresowych GEZ (nie figurujące w rejestrze).

5.4.1 Zabytki nieruchomości w gminnej ewidencji zabytków

Zestawienie obiektów nieruchomości w Gminnej Ewidencji Zabytków z terenu Gminy Radoszyce przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Zabytki nieruchomości w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Radoszyce.

L.p.	Miejscowość	Adres	Obiekt	Nr działki	Datowanie	Rejestr zabytków
1	Grodzisko	naprzeciwko Szkoły Podstawowej	kapliczka	261	1888 r.	
2	Jakimowice-Kolonia	naprzeciwko kościoła	kapliczka Matki Boskiej	2298/4	1 ćw. XIX w.	
3	Kłucko	obok nr 27	kapliczka	565	1831 r.	
4	Lewoszów	na skrzyżowaniu, obok nr 3	kapliczka MB Częstochowskiej	63/1	1950 r.	
5	Podlesie	na początku wsi, jadac od strony Plenny	kapliczka MB Częstochowskiej	156	1900 r.	
6	Radoszyce		układ urbanistyczny dawnego miasta		XIV-XIX w.	
7	Radoszyce	ul. 1 Maja 1	kościół parafialny pw. Św. Piotra i Pawła w zespole kościoła parafialnego	4374	2 poł. XIV w. i 1 poł. XVII w., przebud. XIX i XX w.	A-493 z 26.02.1957 r., 15.06.1967 r.
8	Radoszyce	ul. 1 Maja 1, obok kościoła	kostnica w zespole kościoła parafialnego	4374	XVIII w., przebud. XX w.	
9	Radoszyce	ul. 1 Maja 1	cmentarz przykościelny z murem ogrodzeniem w zespole kościoła parafialnego	4374		
10	Radoszyce	ul. 1 Maja 1	plebania w zespole kościoła parafialnego	4375	1910 r.	
11	Radoszyce	ul. Piotrkowska, obok nr 23	kaplica pw. Św. Barbary	579/2	1929 r.	
12	Radoszyce	ul. Krakowska, obok nr 100	kaplica pw. Św. Jana Nepomucena	3934	2 poł. XIX w.	
13	Radoszyce	ul. Konecka	kaplica pw. Św. Rocha	8094/1	2 ćw. XIX w.	
14	Radoszyce	ul. Kielecka	cmentarz rzymskokatolicki w zespole cmentarza parafialnego	340		
15	Radoszyce	ul. Kielecka	kostnica w zespole cmentarza parafialnego	340	pocz. XX w.	
16	Radoszyce	ul. Kielecka	ogrodzenie z bramką w zespole cmentarza parafialnego	340	XIX-XX w.	
17	Wiszy	przy drodze do Grodziska	dawny cmentarz żydowski	147/1202	2 poł. XVIII w.	A.943 z 21.07.2020 r.
18	Radoszyce	ul. Spółdzielcza	teren zamku królewskiego w zespole dworsko-folwarcznym (tzw. zamkowy)	134/1202, 134/1203 (dawna dz. nr 2028)	XIV w.	75 Aa z 06.01.1988 r.
19	Radoszyce	ul. Spółdzielcza	piwnica (tzw. winiarnia) w zespole dworsko-folwarcznym (tzw. zamkowy)	134/1201 (dawna dz. nr 2028)	XIV w.	75 Aa z 06.01.1988 r.

20	Radoszyce	ul. Spółdzielcza 30	dom w zespole dworsko-folwarcznym (częściowo na fundamentach d. zamku)	134/1201 (dawna dz. nr 2028)	XIX w.	
21	Radoszyce	ul. Spółdzielcza	pozostałości parku w zespole dworsko-folwarcznym (tzw. zamkowy)	134/1201 (część), 134/1202 (część)		
22	Radoszyce	ul. Spółdzielcza	teren dawnego folwarku w zespole dworsko-folwarcznym (tzw. zamkowy)	7463/1, 1958/1, 134/1201, 134/1203		
23	Radoszyce	ul. Spółdzielcza 32	dom folwarczy w zespole dworsko-folwarcznym (tzw. zamkowy), ob. Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska	134/1201, 134/1203	XIX w.	
24	Radoszyce	ul. Spółdzielcza, obok nr 32	dawny lamus w zespole dworsko-folwarcznym (tzw. zamkowy)	134/1201, 134/1203	XVII w.	
25	Radoszyce	ul. Konecka 12	dom	4368/2	l. 20 XX w.	
26	Radoszyce	ul. Kościelna 7	dom	4357	pocz. XX w.	
27	Radoszyce	ul. Kościelna 11	dom, ob. Centrum Kształcenia	4360	l. 30 XX w.	
28	Radoszyce	ul. Mickiewicza 7	dom	3856	l. 30 XX w.	
29	Radoszyce	ul. Mickiewicza 9	dom (d. willa lekarza)	3849	1935 r.	
30	Radoszyce	ul. Ogrodowa 19	dom (d. dom rabina), ob. Komisariat Policji	4124	2 dek. XX w.	
31	Radoszyce	ul. Piotrkowska 1	dom	7160	l. 20 XX w.	
32	Radoszyce	ul. Spółdzielcza 14	dom	4048	XIX w.	
33	Radoszyce	na runku, na skwerze	Miejsce Pamięci Narodowej - pomnik partyzantów AK poległych w 1944 r.	4312	1984 r.	
34	Radoszyce	ul. Kielecka, na cmentarzu parafialnym	Miejsce Pamięci Narodowej - mogiła ofiar egzekucji w latach 1939-1945	340	k. XX w.	
35	Radoszyce	ul. Kielecka, na cmentarzu parafialnym	Miejsce Pamięci Narodowej - zbiorowa mogiła ofiar wojny 1943-44	340	k. XX w.	
36	Radoszyce	ul. Kielecka, na cmentarzu parafialnym	Miejsce Pamięci Narodowej - mogiła partyzanta radzieckiego poległego w 1944 r.	340	k. XX w.	
37	Wilczkowice	naprzeciwko nr 27	Kapliczka Matki Boskiej	514	XIX w.	
38	Zychy	obok nr 31	Kapliczka	718	1 poł. XIX w.	

5.4.2 Zabytki archeologiczne w gminnej ewidencji zabytków

Zabytek archeologiczny, to zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów lub zabytek ruchomy, będący tym wytworem (art. 3 pkt. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).

Zabytki archeologiczne są bardzo ważnym elementem krajobrazu kulturowego i stanowią podstawę wiedzy o najdawniejszych dziejach danego rejonu.

Na zasób zabytków archeologicznych składają się zarówno tzw. stanowiska archeologiczne - warstwy kulturowe i obiekty archeologiczne, jak i ruchome zabytki z nich pochodzące i skarby.

Europejska konwencja o ochronie archeologicznego dziedzictwa kulturowego sporządzona w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r. (Dz. U. 96.120.564 ze zmianami) uznaje je jako źródło „zbiorowej pamięci europejskiej i instrument dla badań historycznych i naukowych”.

Obszar Gminy Radoszyce znajduje się na pięciu obszarach AZP: 80-59, 80-60, 81-58, 81-59, 81-60. Badania powierzchniowe na terenie gminy wykonane zostały w latach: 1996, 1997, 2003, 2004 i 2010. Dotychczasowy stan rozpoznania archeologicznego w poszczególnych miejscowościach wygląda następująco (ilość stanowisk w poszczególnych miejscowościach): Grębosze – 1, Grodzisko – 8, Jacentów – 7, Jakimowice – 15, Kapałów – 6, Momocicha – 3, Mościska – 8, Nalewajków – 3, Plenna – 6, Podlesie – 4, Radoska – 10, Radoszyce – 37, Wiosna – 1, Wisy – 1, Zychy – 3. Jedno stanowisko zostało wpisane do rejestru zabytków: Radoszyce 7 (AZP 81-59/1). Pozostała część stanowisk figuruje w ewidencji konserwatorskiej i jest związana z okresem od epoki kamienia aż po czasy nowożytny. Większa część stanowisk datowana jest na okres późnego średniowiecza i okres nowożytny.

Na terenie gminy zewidencjonowano łącznie 115 stanowisk archeologicznych. Wśród nich znajdują się:

- ślady osadnictwa i punkty osadnicze oraz osady. Stanowią one największą ilość.
- huta szkła: Mościska-Salachowy Bór st. 3 (okres nowożytny),
- pracownia: Radoska st. 4 i 5 (mezolit),
- zamek: Radoszyce st. 7 (późne średniowiecze),
- dwór drewniany, Radoszyce st. 8 (późne średniowiecze),
- wielki piec: Radoszyce st. 10 (nowożytność),
- obozowisko: Zychy st. 1 (paleolit schyłkowy).

Tabela 2. Stanowiska archeologiczne w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Radoszyce.

L.p.	Miejscowość	Obszar AZP	Nr st. w miejsc.	Nr st. na obsz.	Funkcja obiektu	Chronologia	Rejestr zabytków
1	Grębosze	81-60	1	31	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	późne średn./okres nowożytny okres nowożytny	
2	Grodzisko	81-59	1	55	punkt osadniczy	późne średniowiecze	
3	Grodzisko	81-59	2	56	punkt osadniczy osada	późne średniowiecze nowożytność	
4	Grodzisko	81-59	3	57	punkt osadniczy	późne średniowiecze	
5	Grodzisko	81-59	4	58	punkt osadniczy osada	późne średn./nowożytność nowożytność	
6	Grodzisko	81-59	5	60	punkt osadniczy osada	późne średniowiecze nowożytność	
7	Grodzisko	81-59	6	61	punkt osadniczy punkt osadniczy osada	wczesne średniowiecze późne średn./nowożytność nowożytność	
8	Grodzisko	81-59	7	64	punkt osadniczy osada	późne średniowiecze nowożytność	
9	Grodzisko	81-59	8	70	punkt osadniczy osada	późne średn./nowożytność nowożytność	
10	Jacentów	80-59	1	1	osada śląd osadnictwa	schyłkowy paleolit okres prądziejowy	
11	Jacentów	80-59	2	2	śląd osadnictwa	schyłkowy paleolit	
12	Jacentów	80-59	3	3	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	schyłkowy paleolit, mezolit okres prądziejowy	
13	Jacentów	80-59	4	4	osada	epoka kamienia	
14	Jacentów	80-59	5	5	osada	paleolit schyłkowy, mezolit	
15	Jacentów	80-59	6	6	osada	paleolit schyłkowy	

16	Jacentów	80-59	7	7	osada osada	paleolit schyłkowy, mezolit neolit	
17	Jakimowice	81-58	1	27	śląd osadnictwa	neolit?	
18	Jakimowice	81-59	1	65	punkt osadniczy osada	późne średn./nowożytność nowożytność	
19	Jakimowice	81-59	2	66	punkt osadniczy osada	późne średn./nowożytność nowożytność	
20	Jakimowice	81-59	3	67	punkt osadniczy osada	późne średn./nowożytność nowożytność	
21	Jakimowice	81-59	4	68	punkt osadniczy osada	późne średn./nowożytność nowożytność	
22	Jakimowice	81-59	5	69	punkt osadniczy osada	późne średniowiecze/nowożytność nowożytność	
23	Jakimowice	81-59	6	71	punkt osadniczy osada	późne średn./nowożytność nowożytność (XVI-XVII w.)	
24	Jakimowice	81-59	7	72	punkt osadniczy	neolit	
25	Jakimowice	81-59	8	73	punkt osadniczy	neolit	
26	Jakimowice	81-59	9	74	punkt osadniczy osada	późne średn./nowożytność nowożytność	
27	Jakimowice - Kolonja	81-58	1	22	osada	nowożytność XVII-XVIII w.	
28	Jakimowice - Kolonja	81-58	2	23	osada	nowożytność XVII-XVIII w.	
29	Jakimowice - Kolonja	81-58	3	24	osada	nowożytność XVII-XVIII w.	
30	Jakimowice - Niwa	81-58	1	25	osada	nowożytność XVII-XVIII w.	
31	Jakimowice - Niwa	81-58	2	26	osada osada	okres wpływów rzymskich nowożytność	
32	Kapałów	81-59	1	46	punkt osadniczy	młodszy okres przedrzymski	
33	Kapałów	81-59	2	47	punkt osadniczy osada	późne średn./nowożytność nowożytność	
34	Kapałów	81-59	3	48	punkt osadniczy osada	późne średn./nowożytność nowożytność	
35	Kapałów	81-59	4	49	punkt osadniczy punkt osadniczy osada	epoka brązu/okres halsztacki późne średn./nowożytność nowożytność	
36	Kapałów	81-59	5	50	punkt osadniczy	późne średniowiecze/nowożytność	
37	Kapałów	81-59	6	51	punkt osadniczy punkt osadniczy osada	wczesne średniowiecze późne średniowiecze/nowożytność nowożytność	
38	Momocicha	81-59	1	52	punkt osadniczy	późne średniowiecze/nowożytność	
39	Momocicha	81-59	2	62	punkt osadniczy	późne średniowiecze/nowożytność	
40	Momocicha	81-59	3	63	osada	nowożytność (XVI-XVII w.)	
41	Mościska	81-60	1	32	osada	mezolit	
42	Mościska	81-60	2	33	osada	mezolit	
43	Mościska - Salachowy Bór	81-60	3	34	huta szkła	okres nowożytny	
44	Mościska	81-60	4	35	śląd osadnictwa śląd osadnictwa osada	późne średniowiecze późne średn./okres nowożytny okres nowożytny	
45	Mościska	81-60	5	36	osada	późne średniowiecze/okres nowożytny (XV/XVI-XVI w.)	
46	Mościska	81-60	6	37	śląd osadnictwa	późne średn./okres nowożytny	
47	Mościska	81-60	7	38	śląd osadnictwa osada	epoka kamienia okres nowożytny	
48	Mościska	81-60	8	39	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	późne średniowiecze okres nowożytny	

49	Mościska	81-60	9	40	śląd osadnictwa	okres nowożytny (XVI-XVII w.)	
50	Mościska	81-60	10	41	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	późne średn./okres nowożytny okres nowożytny	
51	Nalewajków	81-60	1	28	śląd osadnictwa	późne średniowiecze/okres nowożytny (XV/XVI-XVI w.)	
52	Nalewajków	81-60	2	29	śląd osadnictwa	okres nowożytny (XVI w.)	
53	Nalewajków	81-60	3	30	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	późne średniowiecze okr. nowożytny (XVI-XVII w.)	
54	Plenna	81-59	1	40	osada	nowożytność (XVI-XVII w.)	
55	Plenna	81-59	2	41	punkt osadniczy osada	późne średniowiecze nowożytność	
56	Plenna	81-59	3	42	osada	nowożytność (XVI-XVII w.)	
57	Plenna	81-59	4	43	osada	nowożytność (XVI-XVII w.)	
58	Plenna	81-59	5	44	punkt osadniczy osada	późne średn./nowożytność nowożytność	
59	Plenna	81-59	6	45	punkt osadniczy	okres wpływów rzymskich	
60	Podlesie	80-59	1	17	śląd osadnictwa	epoka kamienia	
61	Podlesie	80-59	2	18	śląd osadnictwa	epoka kamienia	
62	Podlesie	80-59	3	19	śląd osadnictwa	epoka kamienia	
63	Podlesie	80-59	4	20	śląd osadnictwa osada	epoka kamienia ? okres nowożytny	
64	Radoska	81-59	1	22	osada osada punkt osadniczy	paleolit schyłkowy mezolit neolit	
65	Radoska	81-59	2	23	osada osada	mezolit neolit	
66	Radoska	81-59	3	24	osada	mezolit	
67	Radoska	81-59	4	25	pracownia	mezolit	
68	Radoska	81-59	5	26	pracownia	mezolit	
69	Radoska	81-59	6	27	punkt osadniczy	mezolit ?	
70	Radoska	81-59	7	28	punkt osadniczy osada	późne średniowiecze/nowożytność nowożytność	
71	Radoska	81-59	8	30	punkt osadniczy osada	późne średniowiecze/nowożytność nowożytność	
72	Radoska	81-59	9	31	punkt osadniczy osada	późne średniowiecze/nowożytność nowożytność	
73	Radoska	81-59	10	32	punkt osadniczy osada	późne średniowiecze/nowożytność nowożytność	
74	Radoszyce	81-59	7	1	zamek	późne średniowiecze (k. XIV w. lub przełom XIV i XV w.)	75 Aa z 06.01.1988 r.
75	Radoszyce	81-59	8	2	dwór drewniany	późne średniowiecze (2 poł. XIV w.)	
76	Radoszyce	81-59	9	3	punkt osadniczy	wczesne średniowiecze	
77	Radoszyce	81-59	10	4	wielki piec	nowożytność (1781 r.)	
78	Radoszyce	81-59	11	5	punkt osadniczy punkt osadniczy	późne średn./nowożytność nowożytność (XVI-XVII w.)	
79	Radoszyce	81-59	12	6	osada	nowożytność (XVI-XVII w.)	
80	Radoszyce	81-59	13	7	punkt osadniczy	późne średn./nowożytność	
81	Radoszyce	81-59	14	8	punkt osadniczy	późne średn./nowożytność	
82	Radoszyce	81-59	15	9	punkt osadniczy osada	późne średniowiecze nowożytność	
83	Radoszyce	81-59	16	10	punkt osadniczy osada	późne średn./nowożytność nowożytność	
84	Radoszyce	81-59	17	11	punkt osadniczy osada	późne średn./nowożytność nowożytność	

85	Radoszyce	81-59	18	12	punkt osadniczy osada	późne średn./nowożytność nowożytność	
86	Radoszyce	81-59	19	13	punkt osadniczy osada	późne średniowiecze nowożytność	
87	Radoszyce	81-59	20	14	punkt osadniczy	nowożytność (XVI-XVII w.)	
88	Radoszyce	81-59	21	15	punkt osadniczy	późne średniowiecze	
89	Radoszyce	81-59	22	16	punkt osadniczy	późne średniowiecze	
90	Radoszyce	81-59	23	17	punkt osadniczy	późne średniowiecze	
91	Radoszyce	81-59	24	18	punkt osadniczy	późne średniowiecze	
92	Radoszyce	81-59	25	19	punkt osadniczy osada	późne średniowiecze nowożytność	
93	Radoszyce	81-59	26	20	osada	późne średniowiecze/nowożytność	
94	Radoszyce	81-59	27	21	punkt osadniczy osada	późne średniowiecze nowożytność	
95	Radoszyce	81-59	28	29	punkt osadniczy	późne średn./nowożytność	
96	Radoszyce	81-59	29	33	punkt osadniczy osada	późne średniowiecze nowożytność	
97	Radoszyce	81-59	30	34	punkt osadniczy osada	wczesne średniowiecze nowożytność (XVI-XVII w.)	
98	Radoszyce	81-59	31	35	osada	nowożytność (XVI-XVII w.)	
99	Radoszyce	81-59	32	36	punkt osadniczy osada	późne średniowiecze nowożytność	
100	Radoszyce	81-59	33	37	osada	nowożytność (XVI-XVII w.)	
101	Radoszyce	81-59	34	38	osada	nowożytność (XVI-XVII w.)	
102	Radoszyce	81-59	35	39	punkt osadniczy osada	późne średn./nowożytność nowożytność	
103	Radoszyce	81-59	36	53	punkt osadniczy punkt osadniczy osada	późne średniowiecze późne średn./nowożytność nowożytność	
104	Radoszyce	81-59	37	59	punkt osadniczy osada	późne średn./nowożytność nowożytność	
105	Radoszyce	80-59	1	8	osada	paleolit schyłkowy, mezolit	
106	Radoszyce	80-59	2	9	śląd osadnictwa osada	epoka kamienia okres nowożytny	
107	Radoszyce	80-59	3	10	śląd osadnictwa osada	późne średn./okres nowożytny okres nowożytny	
108	Radoszyce	80-59	4	11	śląd osadnictwa śląd osadnictwa	późne średniowiecze okres nowożytny	
109	Radoszyce	80-59	5	12	śląd osadnictwa osada	późne średn./okres nowożytny okres nowożytny	
110	Radoszyce	80-59	6	13	śląd osadnictwa osada	późne średniowiecze/okres nowożytny okres nowożytny	
111	Wiosna	80-60	1	6	osada śląd osadnictwa śląd osadnictwa	- neolit neolit	
112	Wiszy	81-59	1	54	punkt osadniczy	nowożytność (XVI-XVII w.)	
113	Zychy	80-59	1	14	obozowisko	paleolit schyłkowy	
114	Zychy	80-59	2	15	śląd osadnictwa osada	epoka kamienia okr. nowożytny (XVI-XVII w.)	
115	Zychy	80-59	3	16	śląd osadnictwa śląd osadnictwa śląd osadnictwa	epoka kamienia/epoka brązu okres wpływów rzymskich późne średniowiecze (XIV w.)	

Zagrożenia dla zabytków archeologicznych:

Stanowiska archeologiczne podlegają stałym zagrożeniom z powodu intensyfikacji działalności przemysłowej, rolniczej i urbanistycznej.

Zgodnie z art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami wszystkie zabytki archeologiczne będące w szczególności pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyskami, kurhanami, relikdami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej, bez względu na stan zachowania podlegają ochronie i opiece.

Zasięg stanowisk archeologicznych na mapach, wyznaczony na podstawie badań powierzchniowych, winien być traktowany orientacyjnie, gdyż pozostałości osadnictwa mogą także wystąpić poza wytyczonymi ich granicami.

Najlepiej zachowane stanowiska występują na nieużytkach, terenach niezabudowanych oraz zalesionych.

Na terenie gminy Radoszyce największym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych są inwestycje w zakresie budownictwa (głównie mieszkalnego i budynków inwentarskich), infrastruktury i zagospodarowania terenu oraz głęboka orka. Zagrożeniem mogą być także nielegalne eksploracje dokonywane przez samodzielnych poszukiwaczy.

Wymogi dotyczące zabytków archeologicznych wynikające z ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:

Stosownie do z art. 36 ust. 1 pkt 5 ww. ustawy prowadzenie badań archeologicznych wymaga pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków w trybie odrębnej decyzji.

Ponadto zgodnie z art. 31 ust. 1a ww. ustawy „osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza realizować:

1) roboty budowlane przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru lub objętym ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub znajdującym się w ewidencji wojewódzkiego konserwatora zabytków albo

2) roboty ziemne lub dokonać zmiany charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, co doprowadzić może do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego - jest obowiązana, pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne w celu ochrony tych zabytków”.

Zgodnie z art. 32. ust. 1 „Kto, w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub ziemnych, odkrył przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem, jest obowiązany:

- 1) wstrzymać wszelkie roboty mogące uszkodzić lub zniszczyć odkryty przedmiot;
- 2) zabezpieczyć, przy użyciu dostępnych środków, ten przedmiot i miejsce jego odkrycia;
- 3) niezwłocznie zawiadomić o tym właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków, a jeśli nie jest to możliwe, właściwego wójta(..)”

Wójt jest obowiązany niezwłocznie, nie dłużej niż w terminie 3 dni, przekazać wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków przyjęte zawiadomienie o odkrytym przedmiocie.

Równocześnie decyzją wojewódzkiego konserwatora zabytków, roboty mogą być wstrzymane na okres jednego miesiąca od dnia doręczenia decyzji, a przypadku, gdy zostanie odkryty zabytek posiadający wyjątkową wartość, wojewódzki konserwator zabytków może wydać decyzję o przedłużeniu okresu wstrzymania robót. Okres wstrzymania robót nie może być jednak dłuższy niż 6 miesięcy.

W świetle art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, przedmioty będące zabytkami archeologicznymi odkrytymi, przypadkowo znalezionymi albo pozyskanymi w wyniku badań archeologicznych, jak również przedmioty będące zabytkami archeologicznymi, pozyskane w wyniku poszukiwań, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania, stanowią własność Skarbu Państwa.

Miejsce przechowywania zabytków archeologicznych odkrytych, przypadkowo znalezionych albo pozyskanych w wyniku badań archeologicznych bądź poszukiwań, określa wojewódzki konserwator zabytków, przekazując je, w drodze decyzji, w depozyt muzeum lub innej jednostce organizacyjnej, za jej zgodą.

Zgodnie z art. 109c ww. ustawy za poszukiwanie bez pozwolenia albo wbrew warunkom pozwolenia ukrytych lub porzuconych zabytków, w tym przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania, grozi odpowiedzialność karna.

5.5 Dziedzictwo niematerialne

W rozumieniu Konwencji UNESCO, której tekst został przyjęty na 32 sesji Konferencji Generalnej UNESCO w październiku 2003 r., dziedzictwo niematerialne to zwyczaje, przekaz ustny, wiedza i umiejętności oraz związane z nimi przedmioty i przestrzeń kulturowa, które są uznane za część własnego dziedzictwa przez daną wspólnotę, grupę lub jednostki. Dziedzictwo niematerialne to rodzaj dziedzictwa, który jest przekazywany z pokolenia na pokolenie i ustawicznie odtwarzany przez wspólnoty i grupy w relacji z ich środowiskiem, historią i stosunkiem do przyrody. Dla danej społeczności dziedzictwo niematerialne jest źródłem poczucia tożsamości i ciągłości. Dziedzictwo niematerialne w rozumieniu wspomnianej wyżej Konwencji obejmuje:

- ✓ tradycje i przekazy ustne, w tym język jako narzędzie przekazu,
- ✓ spektakle i widowiska,
- ✓ zwyczaje, obyczaje i obchody świąteczne,
- ✓ wiedzę o wszechświecie i przyrodzie oraz związane z nią praktyki,
- ✓ umiejętności związane z tradycyjnym rzemiosłem.

Animatorem działań o charakterze kulturalnym w Gminie Radoszyce jest Urząd Miasta i Gminy oraz Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Radoszycach. Obie te inwestycje organizują szereg imprez kulturalnych skierowanych zarówno do osób młodych jak i starszych/samotnych. Biblioteka posiada jedną filię biblioteczną w Wilczkowicach.

W Gminie działają społeczne stowarzyszenia, które dzięki swojej działalności przyczyniają się do edukacji i integracji mieszkańców oraz zachowania lokalnych tradycji. Stowarzyszenia są inicjatorami wielu imprez okolicznościowych organizowanych na terenie gminy. Należą do nich m.in.:

- ✓ Stowarzyszenie „Nad Plebanką”,
- ✓ Stowarzyszenie „Dworzanki”,
- ✓ Stowarzyszenie „Radosze”,
- ✓ Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Kuźnia Radoszycka”,
- ✓ Lokalna Grupa Działania „Nad Czarną Pilicą”,
- ✓ Koła Gospodyń Wiejskich (KGW Kapałów-Radoska; KGW „Integracja” Nalewajków, Wyrębów, Górniki; KGW w Mularzowie „Kokosanki”; KGW w Grodzisku),

5.6 Zabytki o najwyższym znaczeniu dla gminy

Do najbardziej wartościowych obiektów zabytkowych występujących na terenie Miasta i Gminy Radoszyce są zabytki rejestrowe, do których należą:

- kościół pw. Św. Piotra i Pawła w Radoszycach (2 poł. XIV w., i 1 poł. XVII w., przebudowany XIX i XX w.) w zespole kościoła parafialnego,
- teren zamku królewskiego w zespole dworsko-folwarcznym (tzw. zamkowym) w Radoszycach (XIV w.),
- dawny cmentarz żydowski w miejscowości Wisy (2 poł. XVIII w.).

Zespół kościelny w Radoszycach, na który składa się budynek kościoła, kostnica, cmentarz przykościelny oraz plebania, obecnie są w dobrym stanie technicznym. Zespół usytuowany jest w centrum miejscowości, na południe od Ryku. Budynek kościoła jest dość dobrze wyeksponowany w krajobrazie, ze względu na usytuowanie na wzgórzu, stanowiącym najwyższe wyniesienie terenu w okolicy. Wybudowany został z fundacji króla Kazimierza Wielkiego, prawdopodobnie w miejscu

pierwotnej drewnianej kaplicy. W 1 poł. XVII w. został gruntownie przebudowany Z racji wysokiej wartości obiektów niezbędne jest monitorowanie sytuacji i odpowiednie reagowanie dla ich zachowania. Obiekty wydają się nie zagrożone w sposób szczególny, jedynym zagrożeniem może być brak środków finansowych na kosztowne działania renowacyjne.

Teren dawnego zamku królewskiego w zespole dworsko-folwarcznym (tzw. zamkowy) w Radoszycach zlokalizowany jest w północno-wschodniej części miejscowości. Jedyłą zachowaną pozostałością po zamku w Radoszycach jest tzw. Winiarnia/piwnica z XIV w. (jest to skrajna zachodnia część domu gotyckiego). Obecnie na terenie dawnego zamku znajdują się budynki dawnego nadleśnictwa. Całość zespołu otacza pozostałość parku z końca XIX w. o powierzchni 7,8 ha. Teren dawnego zespołu zamkowego stanowi ważny element krajobrazu kulturowego gminy. Dawna winiarnia wymaga podjęcia pilnych prac remontowych oraz nadania jej nowej funkcji. Zachowane pozostałości parku również wymagają podjęcia prac rewitalizacyjnych.

Cmentarz żydowski z 2 poł. XVIII w. w miejscowości Wisy posiada wartości naukowe, kulturowe i historyczne. Stanowi cenny zabytek kultury judaistycznej i integralny element krajobrazu historycznego gminy. Jest on śladem obecności społeczności żydowskiej na terenie gminy.

Oprócz zabytków wpisanych do rejestru oraz ewidencji zabytków, istotnymi zabytkami są również te obiekty, które mają szczególne znaczenie dla społeczności lokalnej poprzez wyjątkowy związek z jej historią. Jest to np.: pomnik partyzantów AK poległych w 1944 r. zlokalizowany na rynku w Radoszycach, mogiła ofiar egzekucji w latach 1939-1945, zbiorowa mogiła ofiar wojny 1943-44 oraz mogiła partyzanta radzieckiego poległego w 1944 r., wszystkie zlokalizowane na cmentarzu parafialnym w Radoszycach.

Równie cenne są liczne kapliczki zlokalizowane na terenie Gminy. Pochodzą one głównie z 2 połowy XIX i z 1 połowy XX w. Stanowią one część lokalnego krajobrazu i historii.

6. OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY. ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ

6.1 Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy

Analizę stanu zachowania obiektów zabytkowych przeprowadzono w oparciu o Gminną Ewidencję Zabytków. Stan zachowania poszczególnych obiektów opiera się na ocenie zewnętrznych elementów bryły obiektów zabytkowych. Jako stan bardzo dobry przyjęto stan idealny estetycznie jak i konstrukcyjnie, będący najczęściej wynikiem niedawnego remontu, stan dobry w przyjętej ocenie odbiega od niego nieznacznie zaburzeniami estetyki elewacji, przy stanie zaniedbanym ta estetyka pozostawia wiele do życzenia, przy stanie złym oprócz braku estetyki widoczne jest naruszenie konstrukcji ścian i poszycia dachu, a w przypadku ruiny doszło do całkowitego lub częściowego zburzenia zabytku.

Zabytków nieruchomości występujących w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Radoszyce jest niewiele, łącznie 38 (tabela nr 1). Prezentują one w większości dobry stan zachowania. Zaniedbany jest zespół dworsko-folwarczny (tzw. zamkowy) w Radoszycach: budynek tzw. „winiarni” obecnie jest w złym stanie technicznym, podobnie jest w przypadku dawnego lamusa, natomiast park o zatartym układzie, zachowany fragmentarycznie. Należałoby wykonać ekspertyzę konserwatorską budynków wskazującą kierunki postępowania wraz z oszacowaniem kosztów. Natomiast park wchodzący w skład zespołu wymaga pielęgnacji. W złym stanie technicznym jest także kostnica na

cmentarzu parafialnym w Radoszycach oraz kapliczka w Grodzisku. Wymagają one przeprowadzenia bieżących prac remontowych.

Ryc. 2. Stan zachowania obiektów na terenie Gminy Radoszyce.

6.2 Analiza szans i zagrożeń

Analiza SWOT jest jednym z podstawowych narzędzi diagnostycznych. Określa ona cztery ważne elementy oceny: mocne i słabe strony, czyli pozytywne i negatywne warunki wewnętrzne oraz szanse i zagrożenia, czyli pozytywne i negatywne warunki zewnętrzne. Niniejsza analiza jest podstawą do określenia celów i kierunków działania gminy Radoszyce w zakresie ochrony zabytków.

Mocne strony:

- Istnienie obiektów i zespołów obiektów o znacznych wartościach architektonicznych, historycznych, artystycznych oraz o cennych walorach krajobrazowych, m.in. zespół kościoła pw. św. Piotra i Pawła w Radoszycach, pozostałości zespołu dworsko-parkowego (tzw. zamkowy) w Radoszycach, cmentarz parafialny w Radoszycach, cmentarz żydowski w Radoszycach, liczne kapliczki.
- Zabytki w Gminnej Ewidencji Zabytków w większości w dobrym stanie technicznym.
- Prężnie działające Stowarzyszenia.
- Zespoły ludowe i twórcy ludowi.
- Dziedzictwo archeologiczne.
- Aktywnie działające: Urząd Miasta i Gminy, Biblioteka Publiczna w Radoszycach, świetlice gminne.

Słabe strony:

- Obiekty zabytkowe w zespole podworskim (relikt zamku, lamus, piwnica-„winiarnia”) wymagają pilnego podjęcia prac zabezpieczających i konserwatorskich.
- Niewystarczający stan środków finansowych na ochronę zabytków.
- Niepełne wykorzystanie potencjału turystyczno-rekreacyjnego gminy.
- Brak Centrum Kultury i Informacji
- Brak zintegrowanego programu w zakresie stymulowania rozwoju i promocji turystycznej gminy.
- Brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Szanse:

- Budowa/adaptacja obiektów mających na celu poprawienie rozwoju kulturalno - rekreacyjnego mieszkańców np. świetlic wiejskich/boisk sportowych.
- Nawiązanie stałej współpracy pomiędzy Stowarzyszeniami z terenu Gminy.
- Uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego obszar całej gminy uwzględniającego problem ochrony dziedzictwa kulturowego.
- Możliwość korzystania z zewnętrznych środków finansowych na rzecz projektów rozwojowych Gminy, ze szczególnym uwzględnieniem funduszy Unii Europejskiej.
- Wykorzystanie zasobów przyrodniczo-turystycznych gminy.
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie ważności znaczenia ochrony i opieki nad zabytkami i wartości dziedzictwa kulturowego.
- Zwiększenie środków budżetowych Gminy na działania związane z ochroną zabytków.
- Szersza promocja walorów kulturowych Gminy.
- Tworzenie nowych projektów i produktów turystycznych w oparciu o istniejące zasoby.
- Wykorzystanie nowoczesnych narzędzi komunikacji (Internet, bazy informacji turystycznej) dla popularyzacji walorów przyrodniczych, krajobrazowych i zasobów dziedzictwa kulturowego Gminy.

- Systematyczne opracowywanie aktualizacji dokumentów na poziomie gminy, w tym GEZ.
- Archeologiczne badania na terenach realizowanych lub przewidzianych do inwestycji.

Zagrożenia:

- Pogarszanie się stanu technicznego zabytków.
- Bardzo wysokie koszty remontów obiektów zabytkowych.
- Rosnące koszty renowacji i konserwacji obiektów zabytkowych.
- Wysokie koszty zachowania odrestaurowanych zabytków, konieczność poniesienia dużych nakładów na rewitalizację obiektów zabytkowych.
- Niedostatek środków publicznych na rewitalizację.
- Zacieranie walorów historycznych obiektów zabytkowych przez przypadkowe przebudowy i modernizacje powodujące ich dewaloryzację.
- Akty wandalizmu.
- Występowanie zagrożeń zewnętrznych: pożary, powódzie.

7. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Gminny Program Opieki nad Zabytkami służy ochronie i wykorzystaniu lokalnych zasobów dziedzictwa kulturowego w różnych dziedzinach życia społecznego. Realizacja wyznaczonych celów wymaga przede wszystkim zmiany w świadomości, szczególnie w obszarze odpowiedzialności jednostki samorządu terytorialnego, podmiotów, instytucji i sfer funkcjonalnych, które odpowiadają za ochronę środowiska kulturowego i naturalnego, za ład i zagospodarowanie przestrzenne, a także wyznaczone kierunki rozwoju gminy. Ważne jest także, aby właściciele zabytków, zmienili swoje podejście, przyczyniając się w ten sposób do poprawy stanu zachowania wszelkich dóbr środowiska kulturowego i naturalnego.

Za podstawowe cele programu opieki nad zabytkami należy przyjąć te wynikające z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opieki nad zabytkami, a więc:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej i konsekwentne oraz planowe realizowanie zadań kompetencyjnych samorządu dotyczących opieki nad zabytkami jako potwierdzenie uznania znaczenia dziedzictwa kulturowego dla rozwoju gminy.
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wykreowanie wizerunku gminy poprzez: podejmowanie działań sprzyjających wytworzeniu lokalnej tożsamości mieszkańców, wspieranie aktywności mieszkańców mającej na celu poszanowanie dziedzictwa kulturowego, edukację w zakresie miejscowego dziedzictwa kulturowego.
- wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystywaniem tych zabytków.
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Na podstawie przeprowadzonej oceny stanu dziedzictwa kulturowego gminy, oceny opracowań strategicznych dotyczących rozwoju społeczno - gospodarczego gminy, zostały opracowane priorytety. Czynności te osiągnięte zostaną w perspektywie długofalowej, wieloletniej, których ostatecznym rezultatem będzie przywrócenie zabytkom gminy właściwych im walorów historycznych i estetycznych.

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Wójt zobowiązany jest do sporządzania, co dwa lata, sprawozdań z realizacji *Gminnego Programu* i przedstawiania ich Radzie Gminy. Wykonanie takiego sprawozdania, powinno być poprzedzone oceną poziomu realizacji *Programu*, uwzględniające wykonanie zadań, które zostały przyjęte do wypełnienia w czteroletnim okresie obowiązywania *Gminnego Programu* oraz efektywność wcielenia ich w życie.

W poprzednim *Programie Opieki nad Zabytkami Gminy Radoszyce na lata 2019-2022* wyznaczono cztery priorytety oraz ich kierunki działań i zadania:

1. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno - gospodarczego Gminy
2. Promocja i popularyzacja dziedzictwa kulturowego
3. Edukacja i szerzenie wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym
4. Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego

Niektóre priorytety mają charakter długofalowy, przez co nie było możliwości zrealizowania ich w okresie obowiązywania Programu. W związku z tym planuje się ich wykonanie w kolejnym okresie. W ostatnich latach władze samorządowe zrealizowały istotne dla wizerunku gminy zadania, m.in.: w 2019 r. wykonano aktualizację Gminnej Ewidencji Zabytków (zabytki nieruchome, stanowiska archeologiczne). Opieką objęto również kapliczki na terenie gminy, na bieżąco wykonywane są ich naprawy.

Gmina jest ustawowo zobligowana do opieki nad obiektami, których jest właścicielem: utrzymywania w dobrym stanie technicznym, przeprowadzania remontów i bieżących konserwacji. Niezależnie od zapisów legislacyjnych gmina powinna dołożyć wszelkich starań, aby stan zabytków, jak i całej przestrzeni publicznej, wpływał pozytywnie na jakość życia mieszkańców, a turystów zachęcać do dłuższych pobytów.

Zaleca się, aby finansowe wsparcie gminy w latach 2023- 2026 przy zadaniach z zakresu opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego, w miarę możliwości, z każdym kolejnym rokiem systematycznie wzrastało do pewnego, stałego poziomu finansowania (np. procentowego udziału w corocznie uchwalanym budżecie). Pozwoli to potencjalnym beneficjentom na zaplanowanie inwestycji w perspektywie kilkuletniej (np. gdy w ciągu jednego roku nie jest możliwe zakończenie prac). Kolejnym rozwiązaniem polepszającym stan zachowania lokalnych zabytków jest występowanie gminy w roli partnera przy projektach unijnych lub ministerialnych, w których beneficjenci (właściciele zabytków) często nie są w stanie zapewnić wymaganego wkładu własnego. Takie działania z pewnością podniosłyby poziom życia mieszkańców oraz atrakcyjność turystyczną gminy.

Zadania GPONZ mogą też być realizowane przez instytucje kultury podległe gminie lub funkcjonujące na jej terenie (np. regionalne izby tradycji, domy kultury, biblioteki) w ramach działalności bieżącej. Ponadto (w zakresie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie) gmina może wspierać działalność kulturalną związaną z ochroną zabytków i tradycji prowadzoną przez organizacje pozarządowe (między innymi stowarzyszenia, parafie).

7.1 Priorytety i kierunki działań programu opieki nad zabytkami

Poniżej przedstawiono priorytety i zadania Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Radoszyce na lata 2023-2026.

PRIORYTET 1
OCHRONA I REWALORYZACJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Kierunki działań:	Zadania:
1.1. Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania	<p>1.1.1. Monitoring stanu zachowania zabytków będących własnością Gminy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ przegląd stanu technicznego obiektów, ✓ wyznaczenie obiektów, dla których niezbędny jest remont/konserwacja, ✓ opracowanie planu remontów. <p>1.1.2. Współpraca z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Kielcach.</p> <p>1.1.3. Prowadzenie prac konserwatorsko-remontowych przy obiektach zabytkowych stanowiących własność władz samorządowych zgodnie z zaleceniami konserwatorskimi oraz wspieranie (dofinansowywanie) tychże prac przy obiektach nie będących własnością gminy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ w pierwszej kolejności należy wykonać prace remontowe i konserwatorskie przy obiektach znajdujących się w złym stanie, a prezentujących znaczne wartości zabytkowe lub historyczne i walory architektoniczne (m.in. winiarnia/piwnica w zespole dworsko-folwarcznym w Radoszycach), ✓ wspieranie działań właścicieli zabytków zmierzające do pozyskania środków zewnętrznych na działania konserwatorsko-remontowe przy obiektach zabytkowych nieruchomościach i ruchomych, ✓ umieszczenie na stronie internetowej gminy aktualnych informacji związanych z możliwością pozyskania środków finansowych z zakresu ochrony zabytków (m.in. z budżetu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, Marszałka Województwa Świętokrzyskiego, Funduszu Kościelnego, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej) na zabezpieczenie i remont tych obiektów zabytkowych. <p>1.1.4. Przyjęcie uchwały w sprawie określenia zasad udzielania dotacji celowej z budżetu Gminy Radoszyce na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków.</p> <p>1.1.6. Rewaloryzacja zespołów zabytkowej zieleni:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ park w zespole dworsko-folwarcznym w Radoszycach, ✓ na terenie cmentarza parafialnego w Radoszycach, ✓ na terenie nieczynnego cmentarza przykościelnego w Radoszycach. <p>Prace rewaloryzacyjne powinny uwzględnić m.in.: wytyczenie nowych, nawiązujących do historycznego rozplanowania ścieżek, usunięcie samosiejek i ewentualne dosadzenia, głównie krzewów i bylin. Prace te poprzedzić należy projektem rewaloryzacji uzgodnionym z WKZ.</p> <p>1.1.7. Regularne prace pielęgnacyjne na zabytkowych cmentarzach (szczególnie tych nieużytkowanych):</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zabezpieczenie najbardziej narażonych na degradację pomników nagrobnych na cmentarzach, a następnie kompleksowa konserwacja tychże obiektów, ✓ wytypowanie najbardziej cennych nagrobków z poszczególnych cmentarzy i wnioskowanie do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o objęcie ich ochroną prawną na mocy wpisu do rejestru zabytków ruchomych,

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ cykliczne prace porządkowe na cmentarzach obecnie nieużytkowanych (cmentarz żydowski, cmentarz przykościelny), m.in. wycinkę traw, likwidację samosiejek. <p>1.1.7. Wspieranie inicjatyw zmierzających do adaptacji obiektów nieużytkowanych do nowych potrzeb (m.in. winiarnia/piwnica w zespole dworsko-parkowym w Radoszycach) przy zachowaniu charakterystycznej dla obiektów architektury.</p> <p>1.1.8. Bieżące prace remontowe przy kapliczkach i pomnikach z terenu gminy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ uzgadnianie wszelkich działań przy kapliczkach znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, ✓ zachowanie lub przywracanie ich pierwotnej, tradycyjnej bryły, formy, stylu, materiałów, pokrycia dachowego, wystroju i detalu architektonicznego itp., ✓ podjęcie prac konserwatorskich (w miarę potrzeb). <p>1.1.9. Ochrona stanowisk archeologicznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wskazanie lokalizacji w dokumentach planowania przestrzennego, ✓ prowadzenie wszelkich działań inwestycyjnych po przeprowadzeniu nadzoru archeologicznego lub badań wykopaliskowych.
1.2. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków na potrzeby społeczne, turystyczne i edukacyjne	<p>1.2.1. Wykorzystanie walorów zabytkowych, kulturowych i przyrodniczych w materiałach promocyjnych jako czynnika wpływającego na rozwój gminy.</p> <p>1.2.2. Upowszechnianie wiedzy o zasobach kulturowych gminy oraz jej walorach turystycznych na stronie internetowej oraz innych dostępnych środkach masowego przekazu.</p> <p>1.2.3. Tworzenie i promowanie szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych, rowerowych, których atrakcją są obiekty zabytkowe.</p> <p>1.2.4. Oznakowanie zabytków wraz z podaniem podstawowych informacji historycznych o obiektach, określenie zasad i konsekwentne ich wdrażanie w zakresie umieszczania szyldów i reklam na obiektach zabytkowych, w tym poprzez zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,</p> <p>1.2.5. Iluminacja świetlna najważniejszych zabytków gminy.</p>
1.3. Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego	<p>1.3.1. Sporządzenie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego dla całości gminy oraz uwzględnienie w nich obiektów zabytkowych znajdujących się w Gminnej Ewidencji Zabytków.</p>
PRIORYTET 2: BADANIA I DOKUMENTACJA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO ORAZ PROMOCJA I EDUKACJA SŁUŻĄCA BUDOWANIU TOŻSAMOŚCI LOKALNEJ	
Kierunki działań:	Zadania:
2.1. Specjalistyczne	<p>2.2.1. Zadania dla Gminnej Ewidencji Zabytków:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zakładanie nowych kart adresowych w uzgodnieniu z Wojewódzkim

<p>rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych</p>	<p>Urzędem Ochrony Zabytków dla zabytków dotychczas nierozpoznanych i nie uwzględnionych w ewidencji, a istotnych dla obrazu dziedzictwa kulturowego na terenie gminy,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ systematyczne uzupełnianie kart adresowych o uzyskane nowe dane i aktualizowaną w przypadku zmian w wyniku rozbiórek i remontów dokumentację fotograficzną, ✓ propozycje skreślenia z ewidencji obiektów nieistniejących oraz takich, które utraciły cechy zabytkowe w wyniku modernizacji, ✓ udostępnianie opracowanych kart adresowych do celów projektowych i badawczych dla służb i podmiotów opracowujących wszelkie plany zagospodarowania przestrzennego czy inne programy: np. rewitalizacyjne, opieki nad zabytkami. <p>2.2.2. Sporządzenie sprawozdanie z realizacji założeń Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami (zgodnie z art. 87 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).</p> <p>2.2.3. Zamieszczenie wykazu GEZ i Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy.</p> <p>2.2.4. Walka z samowolami budowlanymi.</p>
<p>2.2. Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym i promocja walorów krajobrazowych gminy</p>	<p>2.2.1. Udostępnianie informacji o zabytkach i działaniach promocyjnych na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy.</p> <p>2.2.2. Informowanie właścicieli obiektów zabytkowych o możliwości pozyskiwania środków na odnowę zabytków wpisanych do rejestru zabytków.</p> <p>2.2.3. Współorganizowanie wszelkiego rodzaju wystaw poświęconych historii oraz ochronie obiektów zabytkowych gminy.</p> <p>2.2.4. Organizowanie konkursów artystycznych poruszających tematykę zabytków.</p> <p>2.2.5. Publikacja wydawnictw poświęconych zabytkom, ludziom związanym z Gminą, itp.</p> <p>2.2.6. Promocja obiektów zabytkowych podczas uroczystości na terenie Gminy.</p> <p>2.2.7. Wydawanie i wspieranie publikacji, folderów promocyjnych, przewodników poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego Gminy.</p> <p>2.2.8. Opracowanie internetowej Mapy Zabytków Gminy.</p> <p>2.2.9. Nagłaśnianie, promowanie i informowanie lokalnej społeczności, o ważnych odkryciach konserwatorskich i archeologicznych, w celu budowania tożsamości historycznej oraz kreowania właściwych zachowań wobec dziedzictwa kulturowego.</p>
<p>Priorytet 3: ZWIĘKSZENIE ATRAKCYJNOŚCI TURYSTYCZNEJ GMINY W OPARCIU O DZIEDZICTWO KULTUROWE I WARTOŚCI KRAJOBRAZOWE I PRZYRODNICZE</p>	
<p>Kierunki działań:</p>	<p>Zadania:</p>

3.1. Tworzenie oferty turystycznej uwzględniającej walory kulturowe i przyrodnicze terenu	<p>3.1.1. Nawiązywanie współpracy z władzami powiatu i województwa w celu włączenia oferty turystycznej gminy w system o większym zasięgu.</p> <p>3.1.2. Udział w targach turystycznych</p>
3.2. Utworzenie systemu informacji turystycznej	<p>3.2.1. Stworzenie systemu informacji wizualnej w formie tablic informacyjnych dotyczących najważniejszych obiektów historycznych i przyrodniczych znajdujących się na terenie gminy.</p> <p>3.2.2. Opracowanie tablic informacyjnych dotyczących szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych i tras rowerowych wyznaczonych na terenie gminy.</p> <p>3.2.3. Opracowanie przewodnika turystycznego uwzględniającego krajobraz kulturowy i przyrodniczy gminy.</p> <p>3.2.4. Opracowanie folderów, informatorów i innych wydawnictw na temat dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego gminy.</p>

8. INSTRUMENTARIUM REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Radoszyce jest Wójt gminy. Do osiągnięcia celu i efektywnego wykonywania zadań w nim określonych służą pomocą następujące instrumenty:

- instrumenty prawne - wynikające z przepisów prawnych (ustaw i przepisów wykonawczych), uchwał Rady Gminy, np. dotyczących uchalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, tworzenia parków kulturowych, wnioskowanie o wpis do rejestru zabytków obiektów będących własnością gminy, wykonywanie decyzji administracyjnych, np. wojewódzkiego konserwatora zabytków czy uchwalenie zasad i trybu udzielania dotacji na prace konserwatorskie przy zabytkach;
- instrumenty finansowe - dotacje, subwencje, dofinansowania, nagrody, zachęty finansowe lub ulgi podatkowe dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych, korzystanie z funduszy europejskich;
- instrumenty kontrolne - aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków, monitoring stanu zachowania dziedzictwa kulturowego oraz monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego, sporządzanie co dwa lata sprawozdania z realizacji *Programu* oraz aktualizacja *Programu* związana z ustawowym 4-letnim okresem obowiązywania, dostosowania go do zmieniających się zapisów prawnych oraz możliwości finansowania;
- instrumenty koordynacji - realizacje projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, planach rozwoju lokalnego itp., współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi, współpraca z organizacjami pozarządowymi, kościołami i związkami wyznaniowymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami;
- instrumenty społeczne - działania edukacyjne, promocyjne, współdziałanie z organizacjami pozarządowymi, działania prowadzące do tworzenia miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami, kulturą, turystyką, współpraca ze społecznymi opiekunami zabytków (powoływanie nowych).

9. ZASADY OCENY REALIZACJI GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Proces osiągnięcia celów wytyczonych w Programie Opieki nad Zabytkami dla Gminy Radoszyce będzie monitorowany poprzez analizę stopnia jej realizacji.

Analiza ta będzie dokonywana każdorazowo przez Wójta gminy, zgodnie z ustaleniami art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Z realizacji programów zarząd województwa, powiatu i wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

Wykonanie sprawozdania powinna poprzedzić ocena poziomu realizacji gminnego programu uwzględniająca: wykonanie zadań przyjętych do realizacji w okresie czteroletnim obowiązywania gminnego programu opieki nad zabytkami oraz efektywność ich wykonania.

Ocena poziomu realizacji Programu winna uwzględniać m.in.:

- bieżący monitoring Gminnej Ewidencji Zabytków uwzględniający informacje o stanie zachowania obiektów, zmianach lokalizacyjnych, zmianach stosunków własnościowych,
- ocenę zaawansowania prac związanych z rewitalizacją obiektów zabytkowych,
- ocenę prac związanych z opracowaniem aktów prawa miejscowego dla terenów o wysokich wartościach kulturowych,
- ocenę aktywności kulturalnej lokalnej społeczności, w tym ocena przedsięwzięć folklorystycznych i zainteresowań tradycyjnym rękodziełem,
- ocenę aktywności placówek kulturalnych (świetlice wiejskie, biblioteki),
- ocenę wykorzystania i funkcjonowania szlaków turystycznych oraz towarzyszącej im infrastruktury,
- ocenę realizacji programu edukacji i promocji zabytków, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technik informatycznych,
- ocenę rozwoju bazy agroturystycznej,
- ocenę kontaktów z właścicielami obiektów w zakresie działań zmierzających do rewitalizacji obiektów zabytkowych.

Po przyjęciu przez Radę Gminy treści Programu w drodze uchwały należy udostępnić dokument do publicznej wiadomości na gminnej stronie internetowej. Program należy sukcesywnie analizować oraz uzupełniać, uwzględniając zmieniające się uwarunkowania prawne, kulturowe i społeczne.

Realizowanie założeń Programu opieki nad zabytkami dla Gminy będzie wymagało współpracy nie tylko osób odpowiedzialnych za wdrożenie działań wynikających z celów tego dokumentu, ale także aktywizacji właścicieli, użytkowników obiektów zabytkowych, organizacji pozarządowych, grup społecznego działania, środowisk naukowych itp.

Mając na uwadze dobro ogółu należy dołożyć starań, aby wytyczone cele zostały realizowane. Gmina i podległe jej jednostki zobowiązują się prowadzić działalność informacyjną i popularyzatorską w zakresie dziedzictwa kulturowego gminy.

10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Zgodnie z obowiązującą ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, dbałość o zabytek polega między innymi na zapewnieniu warunków do dokumentowania zabytku, popularyzacji wiedzy o nim, prowadzeniu prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych oraz utrzymaniu zabytku i jego otoczenia w jak najlepszym stanie. Finansowanie tych działań jest obowiązkiem nie tylko właściciela zabytku, lecz także każdego podmiotu mającego tytuł prawny do zabytku, tj. osób fizycznych, jednostek organizacyjnych, a więc trwałych zarządców, użytkowników wieczystych. Dla jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej tego rodzaju tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest zadaniem własnym. Ochrona zabytków i opieka nad nimi, a także wszelkie działania związane ze zmianą ich funkcji w przestrzeni publicznej oraz ich popularyzacją i udostępnianiem społecznym, mogą być finansowane z różnych źródeł w zależności od typu działań.

Niniejszy rozdział wskazuje możliwości w zakresie pozyskiwania dodatkowych środków ze źródeł pozabudżetowych. Ważne jest, by władze gminy z własnej inicjatywy podjęły próbę wygoszparowania w budżecie środków przeznaczonych na realizację zapisów GPOnZ. Tym bardziej, że znaczna część źródeł zewnętrznych wymaga zapewnienia wkładu własnego w finansowanych przez nie projektach. Główny obowiązek związany z opieką, ochroną oraz finansowaniem wszelkich prac konserwatorskich lub robót budowlanych, spoczywa na właścicielach i użytkownikach obiektów zabytkowych.

Źródła zewnętrznego finansowania można podzielić następująco:

Źródła krajowe:

- dotacje Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- dotacje wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- dotacje wojewódzkie i powiatowe;
- dotacje gminne;
- dotacje Ministra Administracji i Cyfryzacji - fundusz kościelny;
- Fundusz Termomodernizacji i Remontów;
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW);
- programy operacyjne Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
- fundusze od fundacji;
- Narodowy Fundusz Ochrony Zabytków.

Źródła zagraniczne:

- źródła unijne w ramach funduszy strukturalnych, m.in. RPO, POIiS;
- źródła z programu Polska Cyfrowa PO PC 2014 - 2020;
- źródła pozaunijne - Mechanizm Norweski i Mechanizm Finansowy EOG.

Źródła krajowe

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 roku „W sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków” (Dz. U. z 2014 r. poz. 399 ze zm.) reguluje sprawy związane z dofinansowaniem prac przy obiektach zabytkowych. Dotacja może zostać udzielona osobie fizycznej, jednostce samorządu terytorialnego lub innej jednostce organizacyjnej będącej właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru lub posiadającej taki zabytek w trwałym zarządzie. Udzielana jest na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych, planowanych do przeprowadzenia w roku złożenia wniosku lub następnym, bądź na zasadzie refundacji poniesionych już nakładów przed upływem 3 lat po wykonaniu prac. W przypadku refundacji kosztów prac wniosek

powinien być złożony w roku następującym po roku, w trakcie którego zakończono wszystkie prace konserwatorskie i roboty budowlane podlegające dofinansowaniu

Wykaz działań, które mogą być finansowane określa art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane może obejmować wyłącznie nakłady konieczne poniesione na przeprowadzenie następujących działań:

- ✓ sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
- ✓ przeprowadzenie badań konserwatorskich lub architektonicznych;
- ✓ wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
- ✓ opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;
- ✓ wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami prawa budowlanego;
- ✓ sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz;
- ✓ zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;
- ✓ stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;
- ✓ odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
- ✓ odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50% oryginalnej substancji tej przynależności;
- ✓ odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych odrzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;
- ✓ modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
- ✓ wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
- ✓ uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomych o własnych formach krajobrazowych;
- ✓ działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
- ✓ zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac robót przy zabytku wpisanym do rejestru;
- ✓ zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Dotacja udzielana jest w wysokości do 50% nakładów koniecznych na wykonanie powyższych działań. Natomiast wysokość dotacji może zostać zwiększona, nawet do 100% nakładów koniecznych, w wypadku, jeżeli:

- ✓ zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową,
- ✓ wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem, technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych,
- ✓ stan zachowania zabytku wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych.

Łączna kwota dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru, udzielonych przez ministra do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków bądź organ stanowiący miasta, powiatu lub samorządu województwa, nie może przekraczać wysokości 100 % nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

• Dotacje Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Udzielane są w celu poprawy stanu zachowania zabytków poprzez ochronę i zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, konserwację i rewaloryzację zabytków, udostępnianie zabytków na cele publiczne. Kwalifikują się prace prowadzone przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, realizowane bez udziału środków europejskich. Planowane w roku udzielenia dotacji lub prowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (refundacja). Uprawnionymi wnioskodawcami są jednostki posiadające tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego.

Zasady udzielania dotacji:

- ✓ dofinansowanie może obejmować jedynie nakłady konieczne na prace określone w art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- ✓ dofinansowanie może być udzielone do wysokości 50 % nakładów koniecznych. W wyjątkowych wypadkach (wyjątkowa wartość historyczna, artystyczna lub naukowa obiektu, wymagane przeprowadzenie złożonych technologicznie robót, stan zachowania zabytku wymaga natychmiastowej interwencji) dofinansowanie może stanowić 100 % wartości robót.

Środki Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Zasady udzielania dotacji określa Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. Wniosek należy złożyć do 28 lutego każdego roku, w którym ma być udzielona dotacja na dofinansowanie prac, które zostaną przeprowadzone lub do 30 czerwca, w którym dotacja ma być udzielona na dofinansowanie prac przeprowadzonych w okresie 3 lat poprzedzających rok złożenia wniosku. Została ponadto opracowana Instrukcja w sprawie przyjmowania i rozpatrywania wniosków oraz udzielania i rozliczania dotacji celowej udzielanej przez ŚWKZ na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków województwa świętokrzyskiego.

- Dotacje wojewódzkie i powiatowe

Dofinansowanie prac przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków odbywa się na podstawie art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz na podstawie uchwały Sejmiku Województwa (Powiatu) w sprawie trybu i zasad przyznawania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane.

- Środki Województwa Świętokrzyskiego.

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego udziela dotacji celowych na prace konserwatorskie i budowlane w drodze konkursu. Zasady i tryb udzielania dotacji określa uchwała nr XXXVIII/512/21 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 22 listopada 2021 r. w sprawie zasad udzielania dotacji z budżetu samorządu województwa na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, położonym na obszarze Województwa Świętokrzyskiego.

- Dotacje wojewódzkie i powiatowe

Dofinansowanie prac przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków odbywa się na podstawie art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz na podstawie uchwały Sejmiku Województwa (Powiatu) w sprawie trybu i zasad przyznawania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane.

- Dotacje gminne

Zgodnie z art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz zgodnie z ustawą z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach jest również obowiązkiem jednostki samorządu terytorialnego szczebla gminnego. Dla jednostki samorządu terytorialnego, posiadającej tytuł prawny do obiektu, opieka nad zabytkiem jest ponadto jej zadaniem własnym.

- Dotacje Ministra Administracji i Cyfryzacji - fundusz kościelny

Środki Funduszu Kościelnego można przeznaczyć na remonty i konserwację obiektów sakralnych o wartości zabytkowej (art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20 marca 1950 i § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 1990 r. w sprawie rozszerzenia celów Funduszu Kościelnego, Dz. U. nr 61 poz. 354). Dotacja mogą być objęte podstawowe prace zabezpieczając obiekt: remonty dachów, stropów, ścian i elewacji, osuszanie, odgrzybianie, izolacja, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej, odgromowej, przeciwwłamaniowej i przeciwpożarowej.

- Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa

Rada Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa została powołana przez Sejm RP ustawą z 2 lipca 1947 r. Jest ona jedynym w Polsce organem państwowym inicjującym i koordynującym działalność związaną z upamiętnianiem historycznych wydarzeń i miejsc oraz postaci w dziejach walk i męczeństwa narodu polskiego w kraju i zagranicą, a także walk i męczeństwa innych narodów na terytorium Polski. Na stronie internetowej znajdują się wnioski między innymi na dofinansowanie Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa na wykonanie prac remontowych na cmentarzach, kwaterach i mogiłach wojennych oraz wniosek o środki finansowe na wykonanie pomników, tablic pamiątkowych lub remonty już istniejących upamiętnień.

- Rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem Bezpieczniej”

Rządowy Program Ograniczania Przestępczości i Aspołecznych Zachowań program pn. „Razem bezpieczniej” został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 18 listopada 2006 r. Program łączy działania Policji, administracji rządowej i samorządowej oraz partnerów społecznych, zainteresowanych poprawą bezpieczeństwa i porządku publicznego. Jednym z podstawowych założeń programu jest przekonanie obywateli do nawiązania trwałego, stałego, naturalnego partnerstwa z Policją oraz innymi instytucjami ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego. Szereg przedsięwzięć realizowanych w ramach programu wpisuje się w zadania poszczególnych jednostek i może być realizowana w ramach bieżącej działalności.

Określono w nim obszary działania programu i kierunki aktywności zaangażowanych podmiotów:

- ✓ bezpieczeństwo w miejscach publicznych i w miejscu zamieszkania,
- ✓ przemoc w rodzinie,
- ✓ bezpieczeństwo w szkole,
- ✓ bezpieczeństwo w środkach komunikacji publicznej,
- ✓ bezpieczeństwo w ruchu drogowym,
- ✓ bezpieczeństwo w działalności gospodarczej,
- ✓ ochrona dziedzictwa narodowego.

W ramach obszaru Ochrona dziedzictwa narodowego określono następujący problem: systematyczne niszczenie dziedzictwa narodowego w całym kraju, zwłaszcza drewnianych zabytkowych kościołów, skutkujące utratą dóbr (kradzież, zniszczenie, zaginięcie, nielegalny wywóz, pożary), dla którego wyznaczono następujące zadania:

- ✓ podejmowanie międzyinstytucjonalnych skoordynowanych inicjatyw w celu ochrony zabytków, między innymi wspólne inspekcje i kontrole obiektów ze zgromadzonymi dobrami kultury, prowadzone przez przedstawicieli Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków, Policji i Państwowej Straży Pożarnej;
- ✓ upowszechnianie nowoczesnych technicznych środków zabezpieczeń (wraz z monitoringiem) zarówno na wypadek klęsk żywiołowych, jak i przestępczej działalności człowieka, np. kradzieży, dewastacji;
- ✓ kontynuowanie systemowej rejestracji zbiorów, wraz z dokumentacją fotograficzną i opisową, z uwzględnieniem znakowania obiektów ruchomych;
- ✓ przeprowadzanie szkoleń, wydawanie publikacji, współpraca z wyspecjalizowanymi strukturami resortu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, stowarzyszeniami, towarzystwami itd.;
- ✓ poprawa wymiany informacji o skradzionych i poszukiwanych zabytkach, w oparciu o przepis art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
- ✓ stworzenie centralnego systemu informacji o wydanych pozwoleniach na wywóz zabytków za granicę;
- ✓ podjęcie działań nad stworzeniem w strukturach organów ścigania specjalistycznej komórki do zwalczania przestępczości przeciwko zabytkom.

- Programy operacyjne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Jednym z najważniejszych źródeł finansowania zadań związanych z ochroną i opieką zabytków są środki budżetu państwa będące w dyspozycji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, który corocznie ogłasza stosowne konkursy.

- Program „Infrastruktura kultury”

Celem programu jest poprawa warunków funkcjonowania instytucji i obiektów kultury. Przedmiotem dofinansowania mogą być modernizacje i remonty obiektów przeznaczonych na działalność kulturalną i edukacyjną, w zakresie kultury oraz przygotowanie dokumentacji technicznej do inwestycji.

Źródła zagraniczne

Poza podstawowymi źródłami finansowania jakimi są środki publiczne pochodzące z budżetu państwa oraz budżetów samorządów, finansowanie ochrony zabytków odbywa się również przy znaczącym udziale funduszy pochodzących z Unii Europejskiej oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

- Ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.

Głównym celem ustawy jest zapewnienie skuteczności i powszechnego charakteru działań rewitalizacyjnych, a także ich kompleksowości i wprowadzenia mechanizmów koordynacji, co pozwoli na wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego. Zadaniem ustawy jest stworzenie skutecznych narzędzi, które pozwolą na sprawniejsze wyprowadzanie zdegradowanych obszarów ze stanu kryzysowego. Ustawa określa programowanie, koordynację i tworzenie warunków do realizacji procesu rewitalizacji przez jej interesariuszy jako fakultatywne zadanie własne gminy. Głównymi adresatami ustawy są organy samorządu terytorialnego oraz mieszkańcy gmin, na terenie których znajdują się obszary zdegradowane i w których prowadzone będą działania rewitalizacyjne.

Obecnie ważnym źródłem finansowania działań rewitalizacji, pokrywającym się z pierwszym okresem obowiązywania ustawy, będą środki europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (głównie EFS, EFRR oraz dodatkowo środki FS). Umowa Partnerstwa, czyli główny dokument ustanawiający ramy wdrażania środków unijnych w perspektywie budżetowej 2014 - 2020, wskazuje „miasta i dzielnice miast wymagające rewitalizacji” jako jeden z pięciu tzw. obszarów strategicznej interwencji. Zgodnie z dokonanymi szacunkami, na działania rewitalizacyjne w ramach wybranych priorytetów inwestycyjnych przeznaczona zostanie co najmniej równowartość 25 mld zł. Środki te będą głównie dotyczyły regionalnych programów operacyjnych (RPO). Do tej kwoty należy także doliczyć wkład własny beneficjentów.

- Działania LEADER

Dodatkowo w środkach UE kierowanych do Polski przez EFRROW dofinansowania na inicjatywy związane z ochroną dziedzictwa i podtrzymaniem tradycji kulturowych można szukać w ramach działania 7.15 LEADER (PROW), definiowanego jako podejście oddolne, mające na celu rozwój lokalny kierowany przez lokalną społeczność. LEADER może być realizowany na obszarach wiejskich, przez które rozumieć należy tereny całego kraju, z wyłączeniem obszaru miast o liczbie mieszkańców większej niż 20 000. Dla danego obszaru na terenach wiejskich, zamieszkanego przez minimum 30 000 lub maksimum 150 000 mieszkańców, powstać powinna tzw. Lokalna Strategia Rozwoju (LSR) zawierająca wszelkie aspekty charakterystyczne dla danego terenu i zamieszkującej go ludności, które mogą przyczynić się do rozwoju gospodarczego, turystycznego, społecznego i kulturowego tego obszaru. LSR będzie realizowana na obszarze obejmującym przynajmniej dwie gminy, których tereny stanowią (bądź zawierają) obszary wiejskie, dla których utworzona zostanie tzw. Lokalna Grupa Działania (LGD). Podejście LEADER wskazuje konieczność osiągnięcia przez Lokalną Grupę.

Działania określonych celów szczegółowych, do których należą między innymi:

- ✓ wzmocnienie kapitału społecznego, w tym z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych i wspieranie partycypacji społeczności lokalnej w realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju;
- ✓ rozwój przedsiębiorczości, z wyłączeniem świadczenia usług rolniczych; - rozwój produktów lokalnych;
- ✓ zachowanie dziedzictwa lokalnego;
- ✓ rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury: turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej.

11. REALIZACJA I FINANSOWANIE PRZEZ GMINĘ ZADAŃ Z ZAKRESU OCHRONY ZABYTKÓW

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, na każdym właścicielu i posiadaczu zabytku spoczywają obowiązki, wynikające z zasad sprawowania opieki nad zabytkami. Dbanie o stan zabytku, tym samym ponoszenie nakładów na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane spoczywa na właścicielu i posiadaczu obiektu zabytkowego, dysponującego tytułem prawnym do zabytku. W przypadku jednostki samorządu terytorialnego prowadzenie i finansowanie wspomnianych prac i robót jest zadaniem własnym. Pełna realizacja zadań z zakresu ochrony zabytków przez samorząd miejski powinna przebiegać dwutorowo, uwzględniając poniższe priorytety:

- 1) opieka nad zabytkowymi obiektami i obszarami, których właścicielem lub współwłaścicielem jest Gmina,
- 2) kształtowanie przestrzeni publicznych oraz ochrona dziedzictwa kulturowego (w tym krajobrazu kulturowego) na całym obszarze Gminy.

Gmina jest ustawowo zobligowana do opieki nad obiektami zabytkowymi, których jest właścicielem: utrzymywania w dobrym stanie technicznym, przeprowadzania remontów i bieżących konserwacji. Niezależnie od zapisów legislacyjnych gmina powinna dołożyć wszelkich starań, aby stan zabytków, jak i całej przestrzeni publicznej, wpływał pozytywnie na jakość życia mieszkańców, a turystów zachęcać do dłuższych pobytów.

Zestawienie działań podjętych przez Gminę Radoszyce zostało zaprezentowane w rozdziale 7 – *Założenia programowe* (s. 50).

Materiały wykorzystane w tekście:

- 1) Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 ze zm.).
- 2) Ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 840).
- 3) Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 40).
- 4) Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 503).
- 5) Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 88, ze zm.).
- 6) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2556, ze zm.).
- 7) Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 916, ze zm.).
- 8) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 344).
- 9) Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 194, ze zm.).
- 10) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1327, ze zm.).
- 11) Ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 385).
- 12) Ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 2393).
- 13) Ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (t. j. Dz. U. z 2020 r. poz. 164).
- 14) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 28 sierpnia 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2019, poz. 1721).
- 15) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 10 września 2019 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. z 2019, poz. 1886).
- 16) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 28.04.2017 r. ws. Listy Skarbów Dziedzictwa (Dz. U. z 2017, poz. 928).
- 17) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 16.08.2017 r. ws. dotacji celowej na prace konserwatorskie lub restauratorskie przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 1388).
- 18) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 10.01.2014 r. ws. dotacji na badania archeologiczne (Dz. U. z 2014, poz. 110).
- 19) Rozporządzenie Ministra Kultury z dn. 9.02.2004 r. ws. wzoru znaku informacyjnego umieszczanego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (Dz. U. z 2004 r., Nr 30, poz. 259).
- 20) Rozporządzenie Ministra Kultury z dn. 25.08.2004 r. ws. organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004 r., Nr 212, poz. 2153).
- 21) Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 18.04.2011 r. ws. wywozu zabytków za granicę (Dz. U. z 2011 r., Nr 89, poz. 510).
- 22) Krajowy Program Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami na lata 2019-2022.
- 23) Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030.
- 24) Koncepcja Zagospodarowania Przestrzennego Kraju 2030.
- 25) Program Opieki nad Zabytkami Województwa Świętokrzyskiego na lata 2013-2016 (z kontynuacją na lata kolejne).

- 26) Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+
- 27) Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego.
- 28) Strategia Rozwoju Gminy Radoszyce na lata 2015-2025.
- 29) Program Rewitalizacji Gminy Radoszyce na lata 2016-2023.
- 30) Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Radoszyce.
- 31) Materiały udostępnione przez Urząd Gminy Radoszyce.
- 32) Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Radoszyce.
- 33) Program opieki nad Zabytkami Gminy Radoszyce na lata 2019-2022.

www.zabytek.pl

www.mapy.zabytek.gov.pl/nid/

www.nid.pl

www.samorzad.nid.pl

Spis tabel, rycin i fotograf:

Ryc. 1. Lokalizacja Gminy Radoszyce na tle powiatu koneckiego (źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Radoszyce).

Ryc. 2. Stan zachowania obiektów na terenie Gminy Radoszyce.

Fot. 1. Radoszyce. Kościół parafialny pw. Św. Piotra i Pawła (źródło: Gminna Ewidencja Zabytków).

Fot. 2. Przykładowe kapliczki z terenu Gminy Radoszyce. 1) Radoszyce, ul. Krakowska; 2) Radoszyce, ul. Konecka; 3) Radoszyce, ul. Piotrowska; 4) Lewoszów; 5) Kłucko (źródło: Gminna Ewidencja Zabytków).

Fot. 3. Radoszyce. Cmentarz żydowski (źródło: Gminna Ewidencja Zabytków).

Fot. 4. Radoszyce. Cmentarz parafialny, rzymsko-katolicki (źródło: Gminna Ewidencja Zabytków).

Fot. 5. Radoszyce. Budynek „winiarni” (źródło: Gminna Ewidencja Zabytków).

Fot. 6. Radoszyce. Budynek mieszkalny. 1) plebania, ul. 1 Maja 1; 2) ul. Konecka 12; 3) ul. Kościelna 11; 4) dawna „Rabinówka”, ul. Ogrodowa 19; 5) ul. Mickiewicza 7; 6) ul. Spółdzielcza 14 (źródło: Gminna Ewidencja Zabytków).

Tabela 1. Zabytki nieruchome w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Radoszyce.

Tabela 2. Stanowiska archeologiczne w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Radoszyce.

Przewodniczący Rady Miejskiej w Radoszycach

/-/ Robert Nowak

Uzasadnienie

Celem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami jest zahamowanie degradacji substancji zabytkowej i zachowanie wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz kształtowanie atrakcyjnego wizerunku Gminy Radoszyce. Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Radoszyce na lata 2023 – 2026 uzyskał wymaganą prawem pozytywną opinię Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach i podlega przyjęciu przez Radę Miejską w Radoszycach.

Uchwalenie programu wypełnia wymóg ustawy, jednocześnie pozwala zebrać w jednym dokumencie informacje dotyczy aktualnego stanu ochrony zabytków jak i zamierzeń gminy w tym zakresie w najbliższych latach. Umożliwi to też monitorowanie podejmowanych działań i ocenę postępów w zakresie szeroko pojętej opieki nad zabytkami.

Określenie w programie działań zmierzających do zachowania i poprawy stanu dziedzictwa kulturowego Gminy Radoszyce przyczyni się do podniesienia świadomości tożsamości kulturowej, jakości życia i atrakcyjności turystycznej gminy oraz jego promocji w regionie.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Radoszycach

/-/ Robert Nowak

Informacja z wykonania planu finansowego wydzielonego rachunku bankowego środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w ramach konkursu „Rosnąca odporność” w 2022 r.

Burmistrz Gminy Radoszyce stosownie do dyspozycji art. 65 ust. 13 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 568 ze zm.) przedkłada Radzie Miejskiej informację o wykonaniu planu finansowego do wydzielonego rachunku środków otrzymanych w ramach konkursu „Rosnąca odporność”.

Gmina Radoszyce otrzymała w ramach konkursu „Rosnąca odporność” kwotę 500 000,00 zł. W ramach otrzymanych środków w 2022 r. zrealizowano wydatki na kwotę 500 000,00 zł na następujące zadania inwestycyjne:

1. Zakup lamp bakteriobójczych dla jednostek budżetowych Gminy Radoszyce – 107 563,50 zł,
2. Zakup samochodu – 198 807,00 zł,
3. Wpłata na Fundusz Wsparcia PSP – 180 000,00 zł,
4. Zakup zmywarko-wyparzarki – 13 629,50 zł.

BURMISTRZ
mgr Michał Pękala

Informacja z wykonania planu finansowego wydzielonego rachunku bankowego środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych w 2022 r.

Burmistrz Gminy Radoszyce stosownie do dyspozycji art. 65 ust. 13 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 568 ze zm.) przedkłada Radzie Miejskiej informację o wykonaniu planu finansowego do wydzielonego rachunku środków otrzymanych z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.

Gmina Radoszyce otrzymała z RFIL kwotę 1 101 583,00 zł. W ramach otrzymanych środków w 2022 r. zrealizowano wydatki na kwotę 322 224,00 zł. Współfinansowano następujące zadania inwestycyjne:

1. Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika retencyjnego w Radoszycach - 602,70 zł,
2. Budowa sal gimnastycznych przy Szkołach Podstawowych w Wilczkowicach i Górnikach wraz z termomodernizacją budynków Szkół Podstawowych w Kapałowie i Klucku – 321 621,30 zł.

BURMISTRZ
mgr Michał Pękala

**Informacja z wykonania planu finansowego rachunku
dochodów wydzielonego dla środków Funduszu Pomocy w odniesieniu
do ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy
w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa na 2022 rok**

Środki z Funduszu Pomocy na rzecz obywateli z Ukrainy:	Plan	Wykonanie
1/ Dodatkowe zadania oświatowe związane z kształceniem, wychowaniem i opieką nad dziećmi i uczniami będącymi obywatelami Ukrainy w tym jednostka realizująca zadanie:	82 564,00	82 564,00
- Samorządowe Przedszkole w Radoszycach	1 166,00	1 166,00
- Szkoła Podstawowa w Wilczkowicach	68 668,00	68 668,00
- Samorządowe Przedszkole w Radoszycach	8 248,00	8 248,00
- Samorządowe Przedszkole w Radoszycach	4 482,00	4 482,00
2/ Jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 300 zł na osobę – jednostka realizująca zadanie MGOPS w Radoszycach	10 380,00	9 780,00
3/ Świadczenie finansowe na rzecz pomocy obywatelom Ukrainy – 40 zł na osobę – jednostka realizująca MGOPS w Radoszycach	127 848,00	127 848,00
4/ Zapewnienie posiłku w szkole dzieciom i młodzieży z Ukrainy jednostka realizująca zadanie MGOPS w Radoszycach	1 217,00	1 212,00
5/ Nadanie numeru PESEL dla obywateli Ukrainy – jednostka realizująca zadanie UMIG w Radoszycach	830,78	830,78
6/ Wykonanie zdjęć w celu nadania numeru PESEL – jednostka realizująca zadanie UMIG w Radoszycach	1 515,75	920,00
7/ Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy – jednostka realizująca zadanie UMIG w Radoszycach	7 405,00	7 403,00
8/ Zapewnienie zakwaterowania – dostosowanie strażnicy OSP w Jakimowicach – jednostka realizująca zadanie UMIG w Radoszycach	3 000,00	3 000,00

BURMISTRZ
mgr Michał Pękała

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
w Radoszycach
ul. Papieża Jana Pawła II 33, tel./fax 41/ 373-53-77
26-230 Radoszyce
woj. świętokrzyskie

Radoszyce, dnia 27 kwietnia 2023r.

Znak.MGOPS.OZPS.413.1.2023

OOG
Rkwnm

URZĄD MIASTA I GMINY
ul. Żeromskiego 28, 26-230 Radoszyce
WPEŁNEŁO

dnia 27. 04. 2023

L. dz. 2813 zai.

Podpis

Pan Robert Nowak
Przewodniczący
Rady Miejskiej w Radoszycach
ul. Żeromskiego 28
26-230 Radoszyce

Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radoszycach przedkłada Radzie Miasta i Gminy w Radoszycach „Ocena zasobów pomocy społecznej” dla Gminy Radoszyce na rok 2022. Zwracamy się z prośbą o dokonanie analizy danych zawartych w „Ocenie zasobów pomocy społecznej”, bowiem ocena danych wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny. Obowiązek ten wynika z zapisu art. 16a ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.). Dane zawarte w „Ocenie zasobów pomocy społecznej” zasilane zostały danymi pochodzącymi ze sprawozdań GUS, MPiPS - 03, MPiPS -05, MPiPS -06, Wsparcie Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej-G, Zbiory centralne (aplikacja pomoc społeczna), Zbiory centralne (aplikacja świadczenia rodzinne), Zbiory centralne (aplikacja fundusz alimentacyjny).

KIEROWNIK
Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Radoszycach

Jolanta Moszczyńska

Załączniki:

1. „Ocena zasobów pomocy społecznej” dla Gminy Radoszyce na rok 2022.

Ocena zasobów pomocy społecznej

Autorzy:

Jolanta Moszczyńska

SPIS TREŚCI

STRONA

1	Wprowadzenie	3
2	Dane o sytuacji demograficznej i społecznej	3
3	Dane o korzystających z pomocy i wsparcia	11
3.1	Dane o korzystających z pomocy i wsparcia GMINA - ZADANIA OPS oraz MOPS, MOPR	37
4	Inne rodzaje pomocy i świadczeń	40
5	Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia	49
6	Kadra jednostki organizacyjnej pomocy społecznej	58
6.1	Zatrudnienie pomocnicze w jednostce organizacyjnej pomocy społecznej	62
6.2	Zespoły pracy socjalnej i integracji społecznej w jednostce pomocy społecznej	62
7	Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego	62
8	Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej	65
9	Współpraca z organizacjami pozarządowymi - zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia	65
10	Wnioski końcowe	65

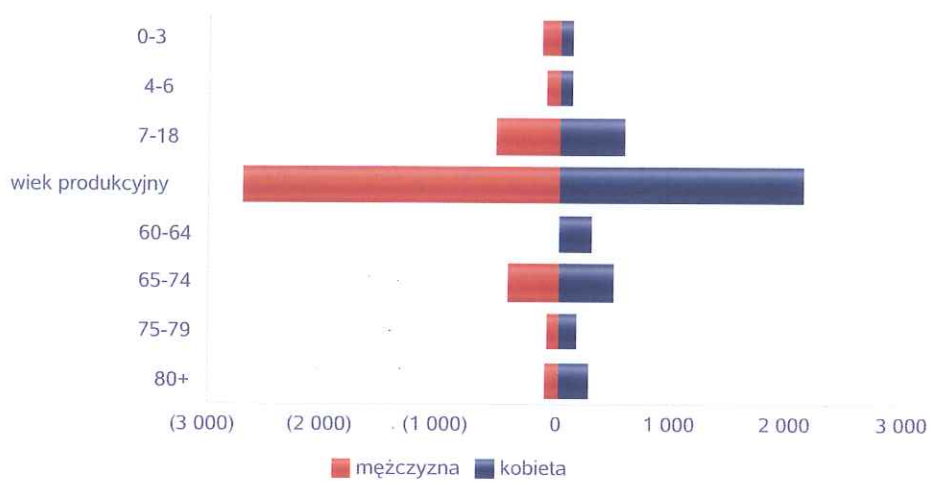
1. Wprowadzenie

Zgodnie z art.16a ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej Gmina przygotowuje ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Zasoby obejmują w szczególności infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej bez względu na podmiot je finansujący i realizujący. Ocena obejmuje osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej, rodzaje ich problemów oraz ich rozkład ilościowy. Jednostka samorządu terytorialnego przedstawia co roku, do dnia 30 kwietnia, odpowiednio radzie gminy właściwej jednostki samorządu terytorialnego. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny.

2. Dane o sytuacji demograficznej i społecznej

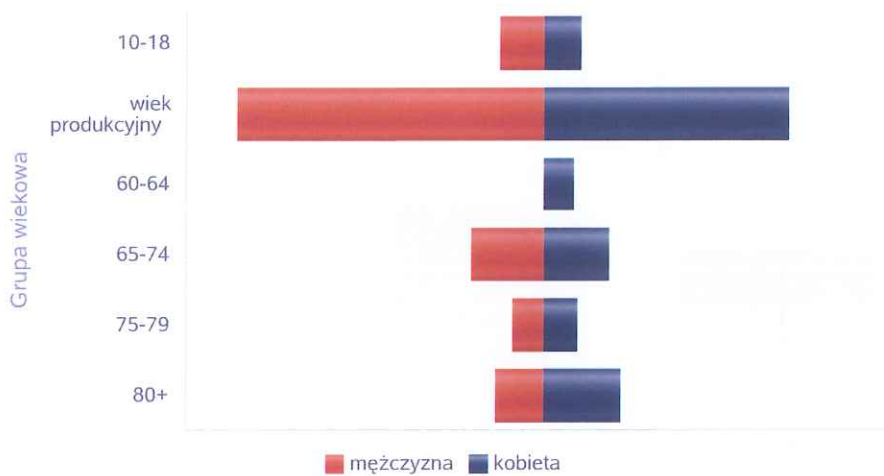
Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci		
Grupa wiekowa	mężczyzna	kobieta
0-3	162	113
4-6	111	113
7-18	555	567
wiek produkcyjny	2 702	2 114
60-64		300
65-74	435	489
75-79	98	162
80+	111	275

Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci

Grupa wiekowa	Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci	
	mężczyzna	kobieta
10-18	357	321
wiek produkcyjny	2 572	2 069
60-64		259
65-74	601	558
75-79	254	281
80+	390	645

Prognozowana liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci

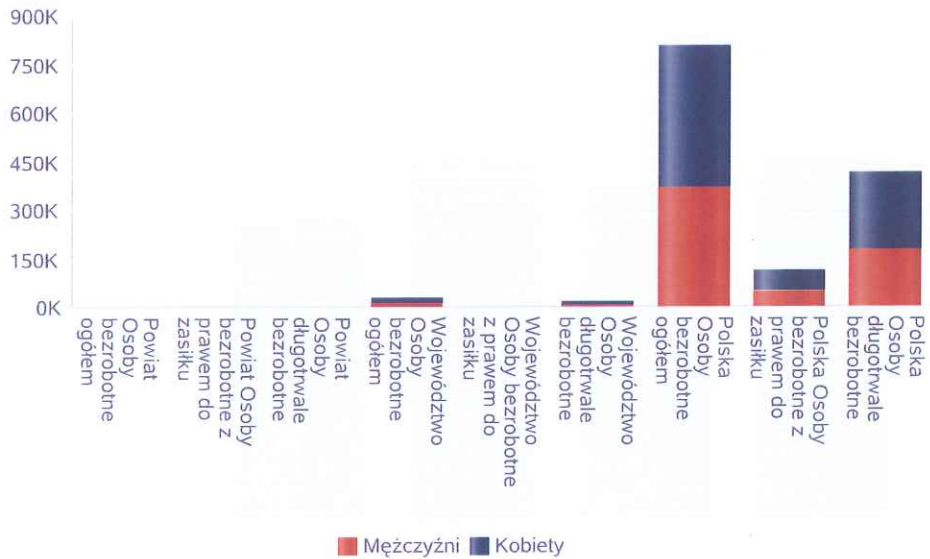
Liczba osób bezrobotnych, liczba długotrwale bezrobotnych oraz liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku (poziom powiatu)

Status	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Bezrobotni ogółem	2 624	1 186	1 438
Bezrobotni z prawem do zasiłku	790	353	437
Długotrwale bezrobotni	1 097	406	691

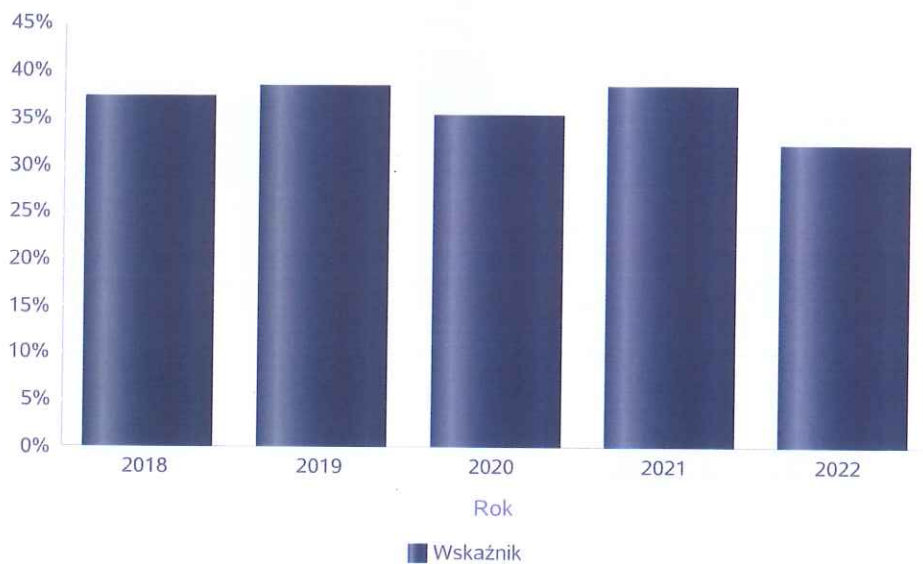
Wykres prezentuje liczbę osób bezrobotnych, liczbę bezrobotnych długotrwale oraz liczbę osób bezrobotnych z prawem do zasiłku, ogółem i w podziale na płeć.

Status	Powiat		Województwo		Polska	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Osoby bezrobotne ogółem	1 438	1 186	17 383	16 646	435 508	375 290
Osoby bezrobotne z prawem do zasiłku	437	353	2 483	2 387	65 105	50 187
Osoby długotrwale bezrobotne	691	406	9 871	8 142	237 119	181 721

Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik obliczany jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem.

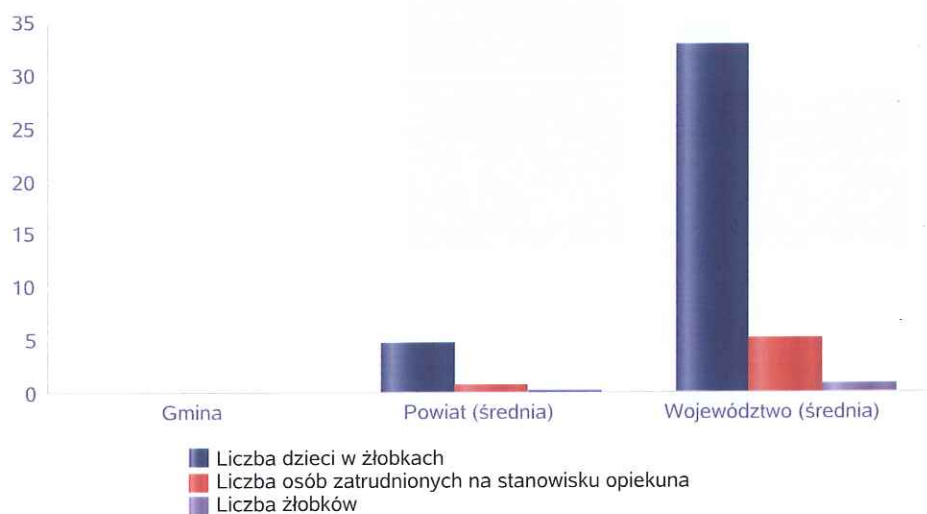
Rok	Wskaźnik
2018	37%
2019	38%
2020	35%
2021	38%
2022	32%

Liczba placówek i miejsc dla dzieci

Jednostka terytorialna	Miara	Wartość liczbową
Gmina	Liczba dzieci w żłobkach	0,00
Gmina	Liczba osób zatrudnionych na stanowisku opiekuna	0,00
Gmina	Liczba żłobków	0,00
Powiat (średnia)	Liczba dzieci w żłobkach	4,75
Powiat (średnia)	Liczba osób zatrudnionych na stanowisku opiekuna	0,75
Powiat (średnia)	Liczba żłobków	0,25
Województwo (średnia)	Liczba dzieci w żłobkach	32,93
Województwo (średnia)	Liczba osób zatrudnionych na stanowisku opiekuna	5,31
Województwo (średnia)	Liczba żłobków	0,87

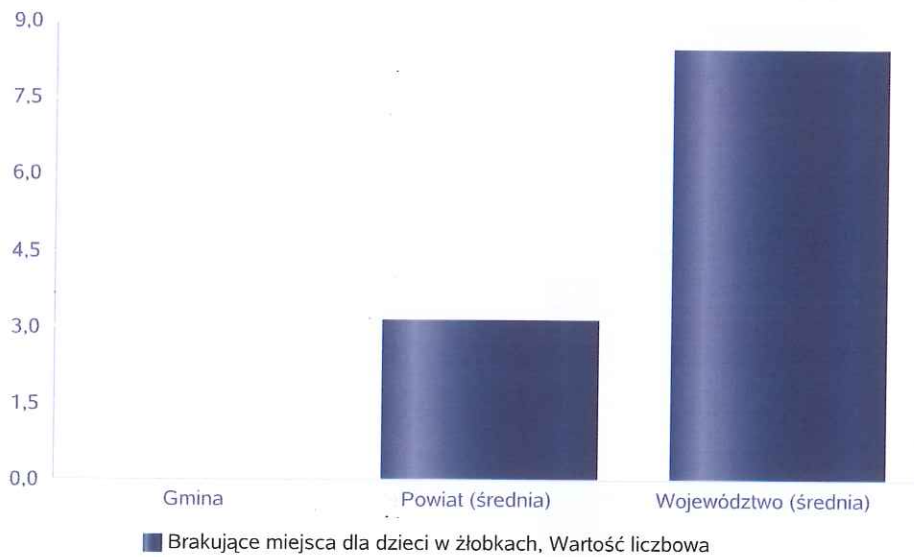
Infrastruktura opieki nad dziećmi

Liczba placówek i miejsc dla dzieci

Jednostka terytorialna	Miara	Wartość liczbową
Gmina	Brakujące miejsca dla dzieci w żłobkach	0,00
Powiat (średnia)	Brakujące miejsca dla dzieci w żłobkach	3,13
Województwo (średnia)	Brakujące miejsca dla dzieci w żłobkach	8,49

Infrastruktura opieki nad dziećmi

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA
(stan na 31.XII)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023*
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA				
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	1	10	10	10
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	2	0	0	0
w tym z wiersza 1: Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	3	0	0	0
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	4	0	0	0
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	5	0	0	0
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	6	2	2	2
Liczba hospicjów	7	0	0	0
Liczba ośrodków dla cudzoziemców	8	X	X	X

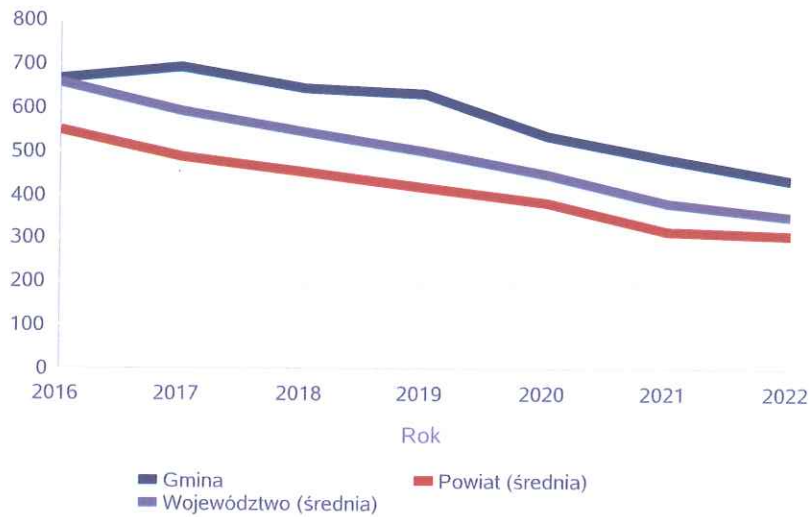
* Wielkość prognozy nie dotyczy wartości przyrostu lub spadku. W przypadku braku możliwości oszacowania wielkości liczbowych dla prognozy należy wpisać liczby odpowiadające danym z kolumny "Rok oceny 2022". Niniejsza instrukcja dotyczy wypełniania wszystkich tabel OZPS.

3. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji

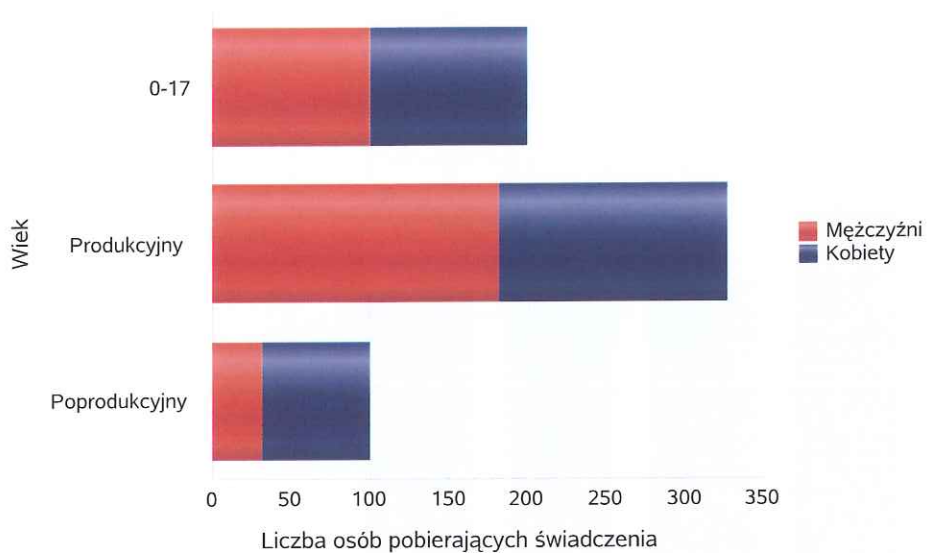
	Liczba świadczeniobiorców						
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gmina	667	696	646	633	535	485	434
Powiat (średnia)	551	490	451	419	384	319	309
Województwo (średnia)	660	595	545	501	450	385	353

Liczba świadczeniobiorców

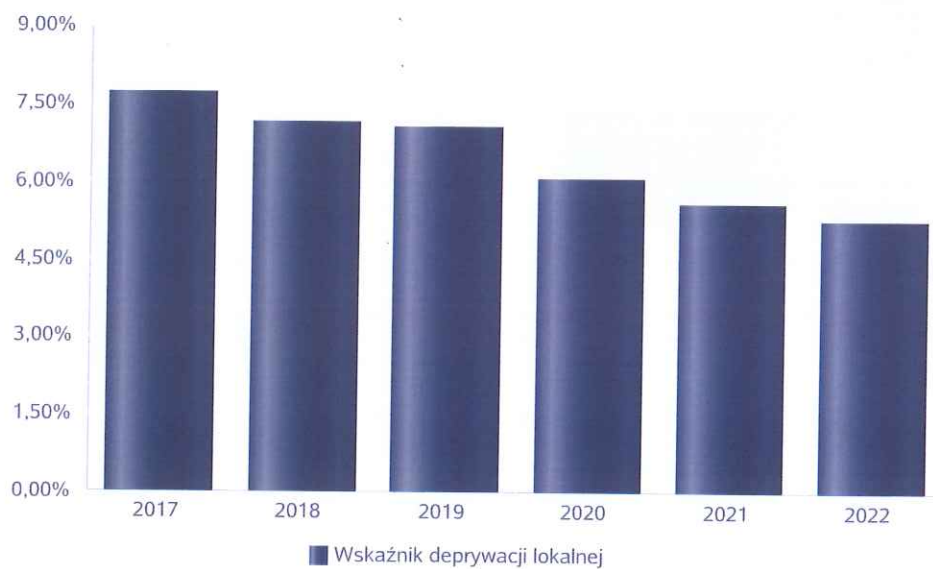
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń

Grupa	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
0-17	199	100	99
Produkcyjny	326	145	181
Poprodukcyjny	99	68	31

Wskaźnik deprywacji lokalnej

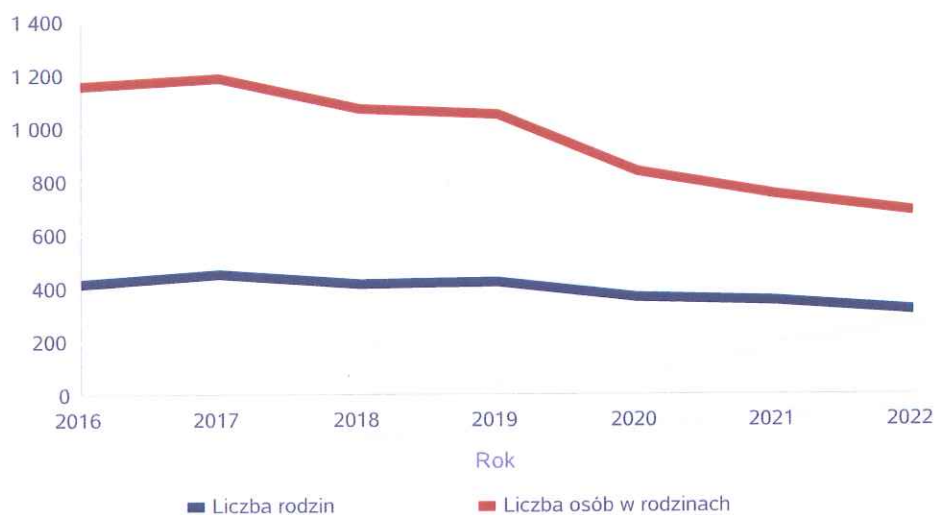
Rok	Wskaźnik deprywacji lokalnej
2017	7,73%
2018	7,18%
2019	7,07%
2020	6,05%
2021	5,58%
2022	5,27%

Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2016	417	1 165
2017	454	1 193
2018	418	1 076
2019	421	1 052
2020	365	842
2021	352	757
2022	320	693

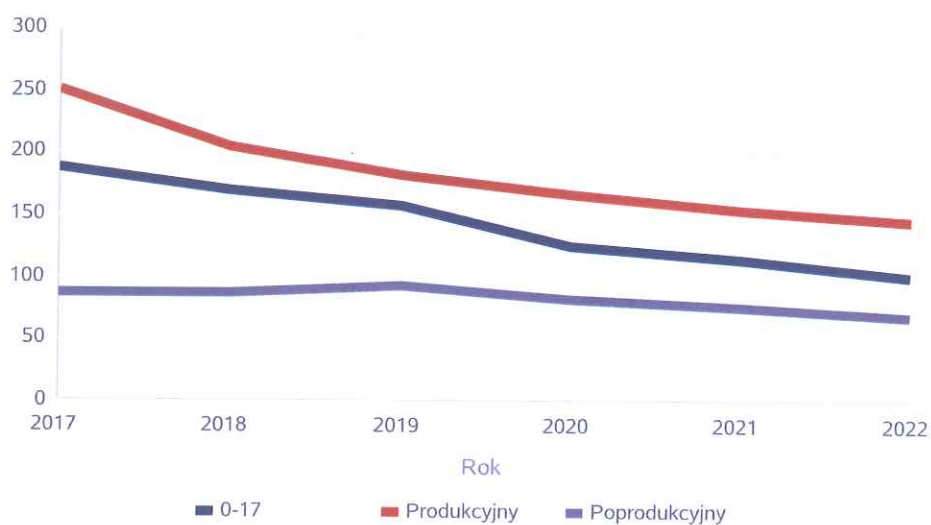
Korzystający z pomocy społecznej

Liczba kobiet korzystających z pomocy społecznej

Poziom	Wiek	Liczba kobiet korzystających z pomocy					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Radoszyce	0-17	188	170	157	124	114	100
	Produkcyjny	250	204	182	166	154	145
	Poprodukcyjny	87	86	93	82	75	68
Powiat (średnia)	0-17	120	112	102	92	75	69
	Produkcyjny	203	171	153	152	120	112
	Poprodukcyjny	60	63	60	57	54	49
Województwo (średnia)	0-17	107	96	85	75	60	58
	Produkcyjny	176	152	140	131	113	104
	Poprodukcyjny	66	71	72	60	56	54

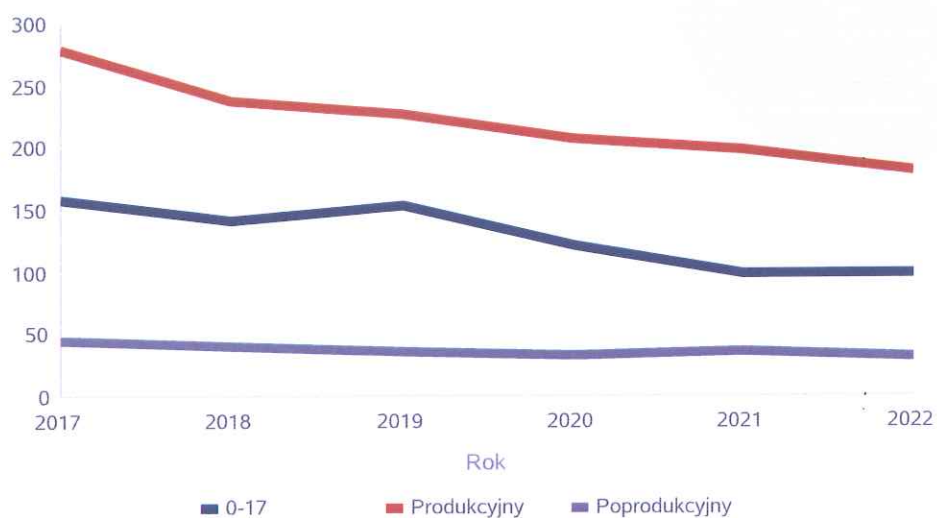
Liczba kobiet korzystających z pomocy

Liczba mężczyzn korzystających z pomocy społecznej

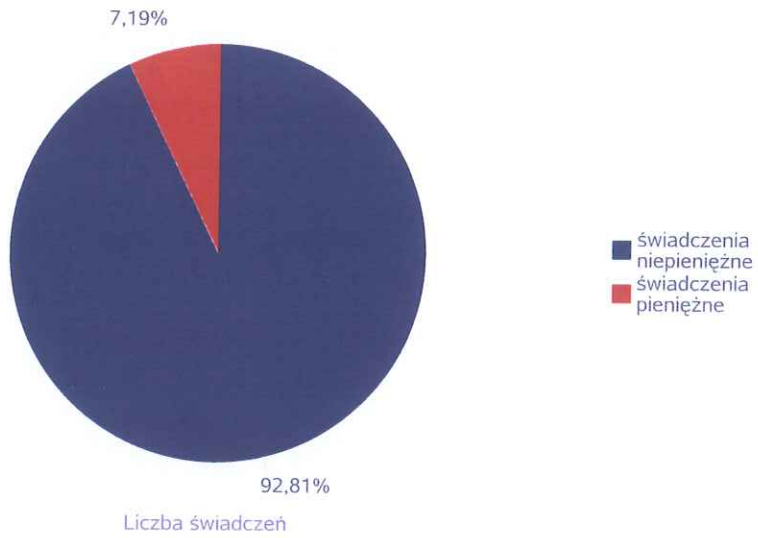
Poziom	Wiek	Liczba mężczyzn korzystających z pomocy					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Radoszyce	0-17	158	141	154	122	99	99
	Produkcyjny	280	239	228	207	198	181
	Poprodukcyjny	45	41	35	33	35	31
Powiat (średnia)	0-17	127	114	105	92	74	70
	Produkcyjny	263	231	216	222	188	172
	Poprodukcyjny	26	26	25	24	23	22
Województwo (średnia)	0-17	113	99	90	79	64	60
	Produkcyjny	220	196	182	179	163	146
	Poprodukcyjny	25	26	27	25	25	24

Liczba mężczyzn korzystających z pomocy

Liczba świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej

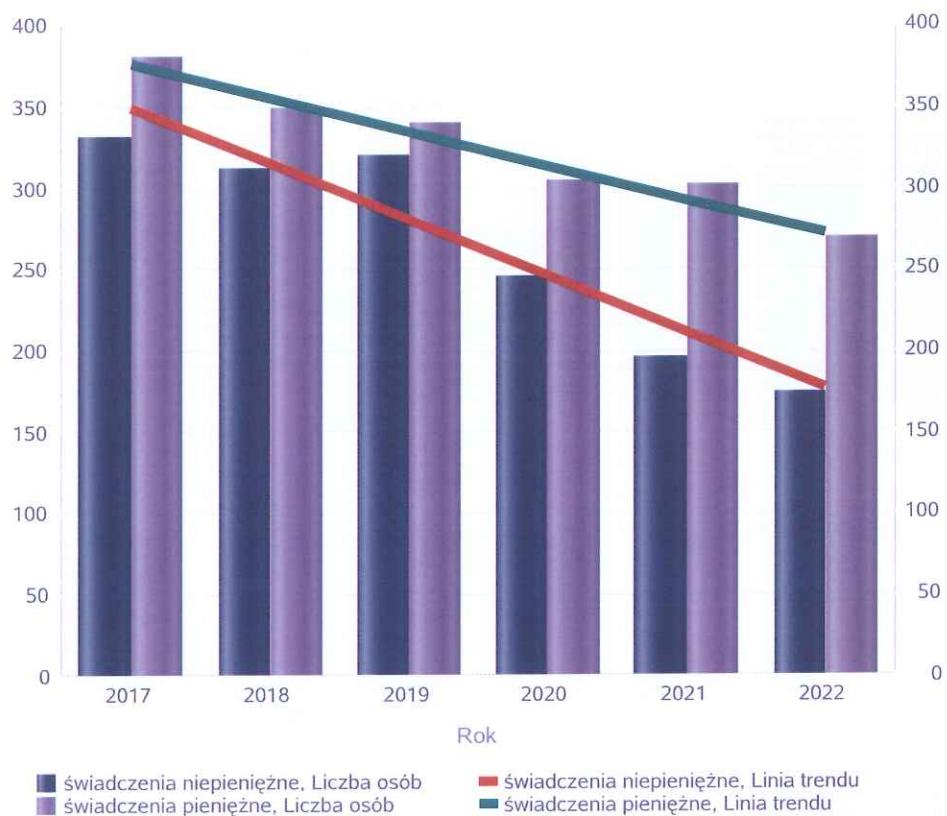
Rodzaj świadczenia	Liczba świadczeń
świadczenia niepieniężne	27 460
świadczenia pieniężne	2 126

Liczba osób korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Rodzaj świadczenia	Liczba osób					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
świadczenia niepieniężne	331	313	320	246	195	175
świadczenia pieniężne	380	349	339	304	302	269

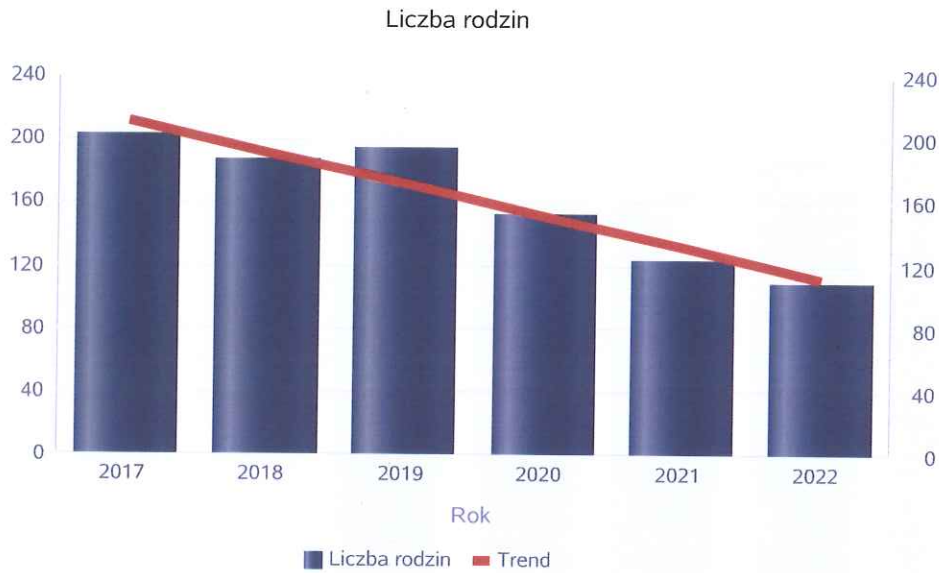
Liczba osób korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Liczba rodzin korzystających z świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Rodzaj świadczenia	Liczba rodzin					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
świadczenia niepieniężne	203	187	194	153	124	110
świadczenia pieniężne	358	327	327	293	293	265

świadczenia niepieniężne

świadczenia pieniężne

Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin

Typy rodzin	Liczba rodzin pobierających świadczenia		
	Ogółem	Świadczenia pieniężne	Świadczenia niepieniężne
jednoosobowe	183	156	33
wielooosobowe	137	110	76

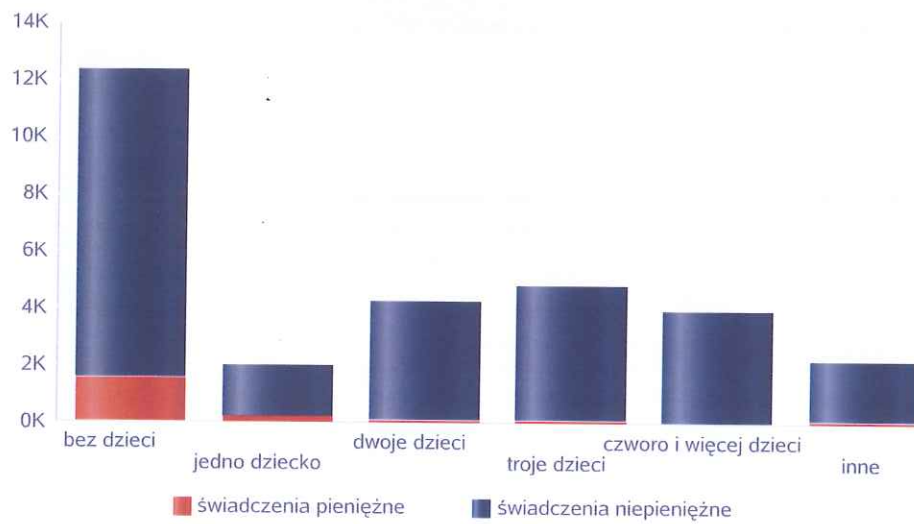
Liczba rodzin pobierających świadczenia

Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę dzieci

Typ rodziny	Liczba świadczeń		
	Ogółem	Świadczenia pieniężne	Świadczenia niepieniężne
bez dzieci	12325	1579	10746
jedno dziecko	2021	217	1804
dwoje dzieci	4305	108	4197
troje dzieci	4787	108	4679
czworo i więcej dzieci	3949	30	3919
inne	2199	84	2115

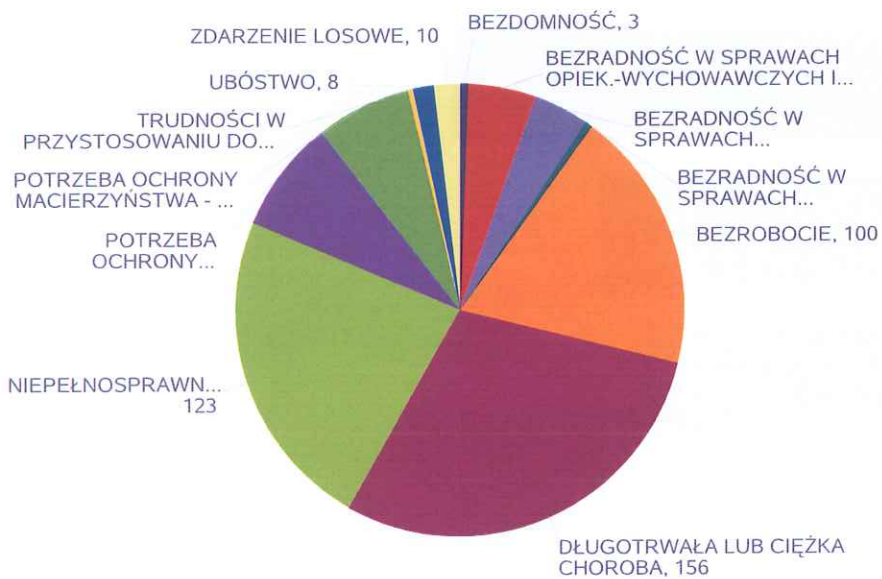
Liczba świadczeń

Powody udzielania pomocy rodzinom

Powody udzielenia pomocy i wsparcia - ranking	LICZBA RODZIN OGÓŁEM
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	156
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	123
BEZROBOCIE	100
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	43
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - W TYM: POTRZEBA OCHRONY WIELODZIETNOŚCI	36
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	26
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM - W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	21
ZDARZENIE LOSOWE	10
UBÓSTWO	8
BEZDOMNOŚĆ	3
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM - W TYM: RODZINY WIELODZIETNE	3
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	2

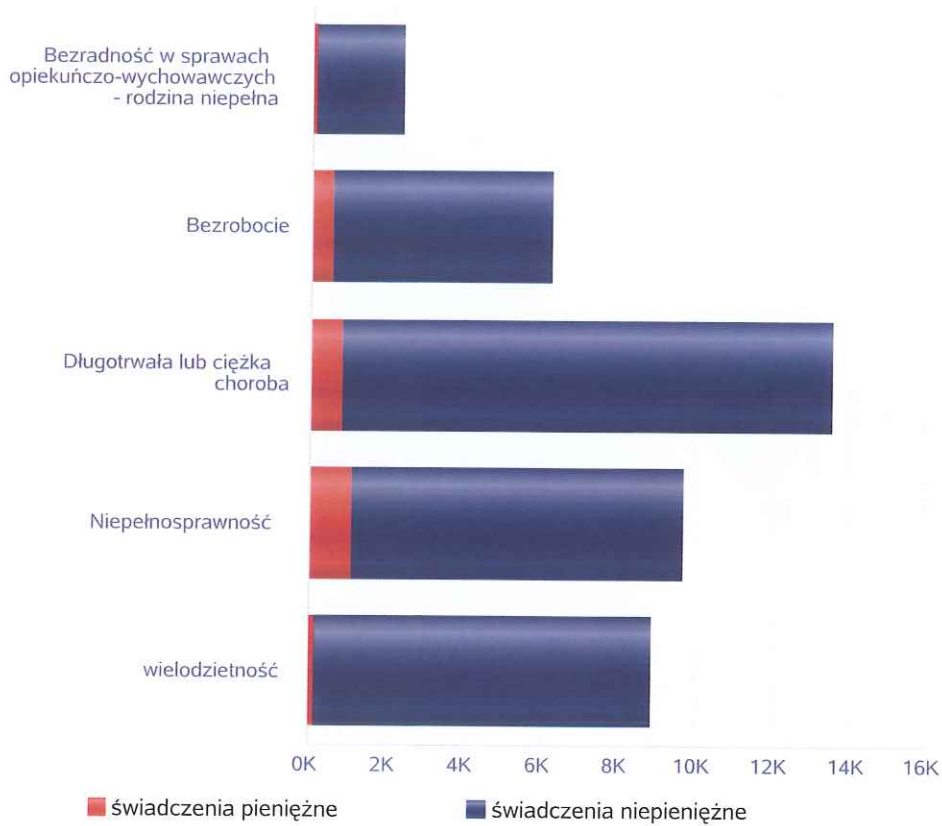
Powody udzielenia pomocy i wsparcia

Główne powody przyznania świadczeń w roku

Powód przyznania	Ogółem	Liczba świadczeń	
		świadczenia niepieniężne	świadczenia pieniężne
Długotrwała lub ciężka choroba	13 562	12 709	853
Niepelnosprawność	9 666	8 578	1 088
wielodzietność	8 903	8 763	140
Bezrobocie	6 225	5 672	553
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodzina niepełna	2 330	2 246	84

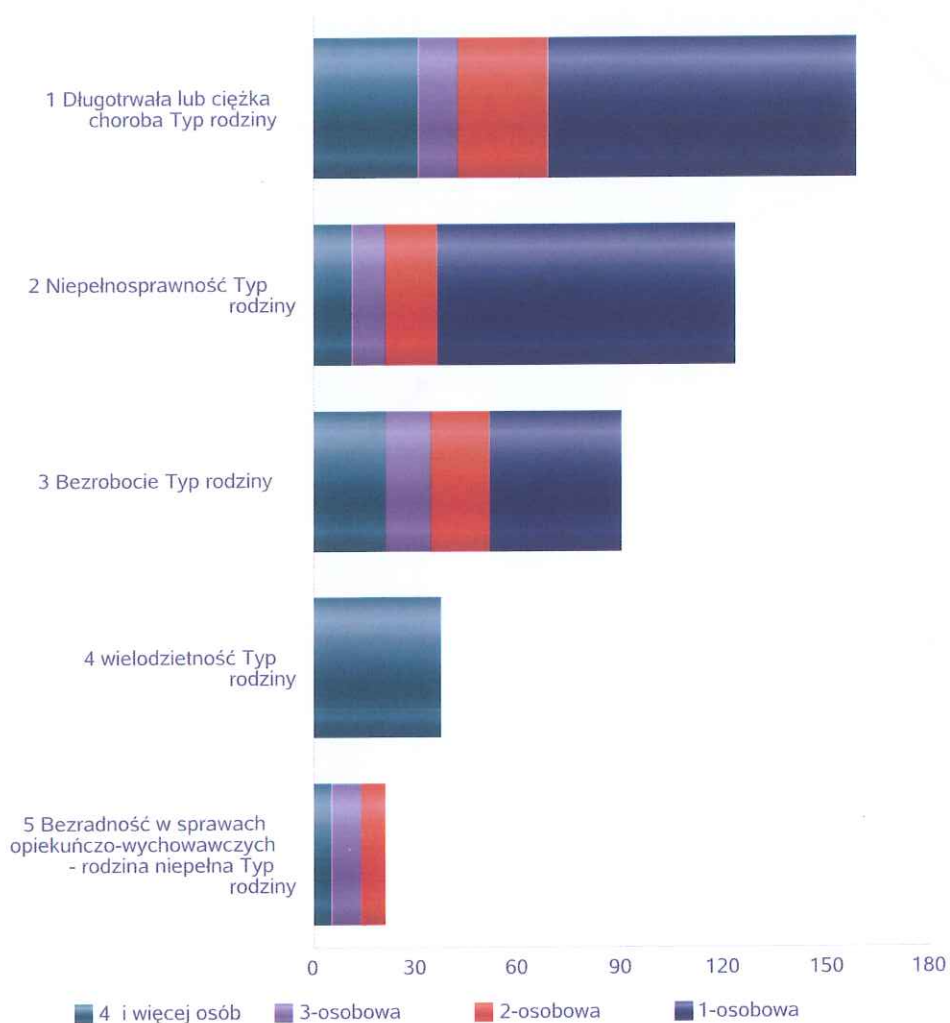
Liczba świadczeń

Główne powody przyznawania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych

Powód przyznania	Ogółem	Typ rodziny	Typ rodziny	Typ rodziny	Typ rodziny
		1-osobowa	2-osobowa	3-osobowa	4 i więcej osób
Długotrwała lub ciężka choroba	158	90	26	12	30
Niepełnosprawność	123	87	15	10	11
Bezrobocie	90	39	17	13	21
wielodzietność	37				37
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - rodzina niepełna	21		7	9	5

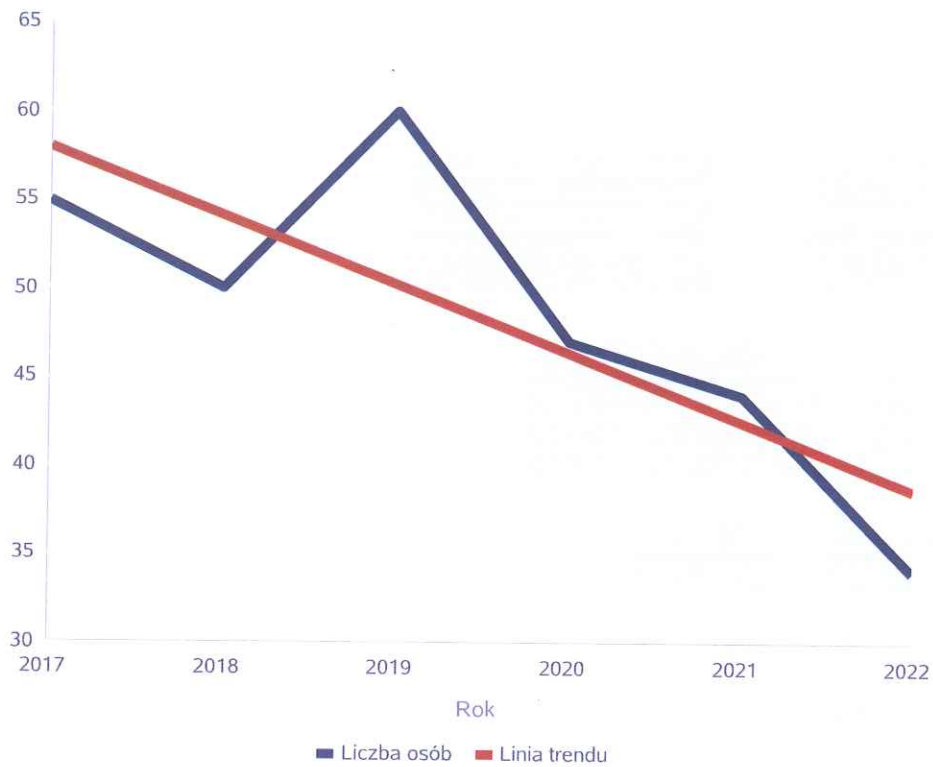
Liczba rodzin pobierających świadczenia wg powodów

Liczba osób korzystających ze usług opiekuńczych

Rok	Liczba osób
2017	55
2018	50
2019	60
2020	47
2021	44
2022	34

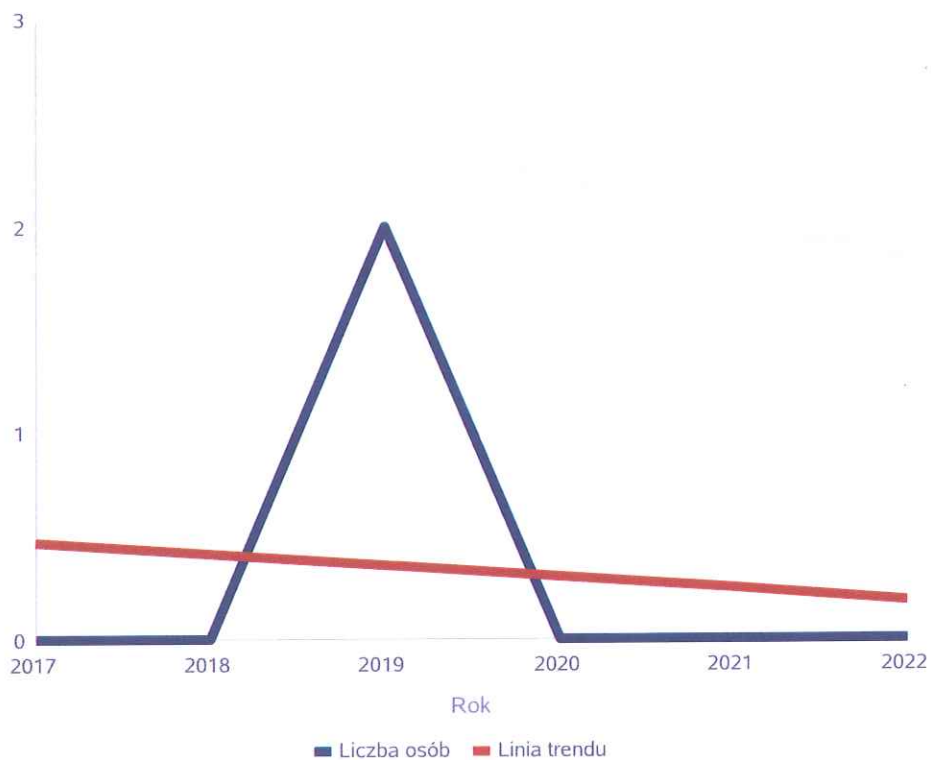
Liczba osób

Liczba osób korzystających z specjalistycznych usług opiekuńczych

Rok	Liczba osób
2017	0
2018	0
2019	2
2020	0
2021	0
2022	0

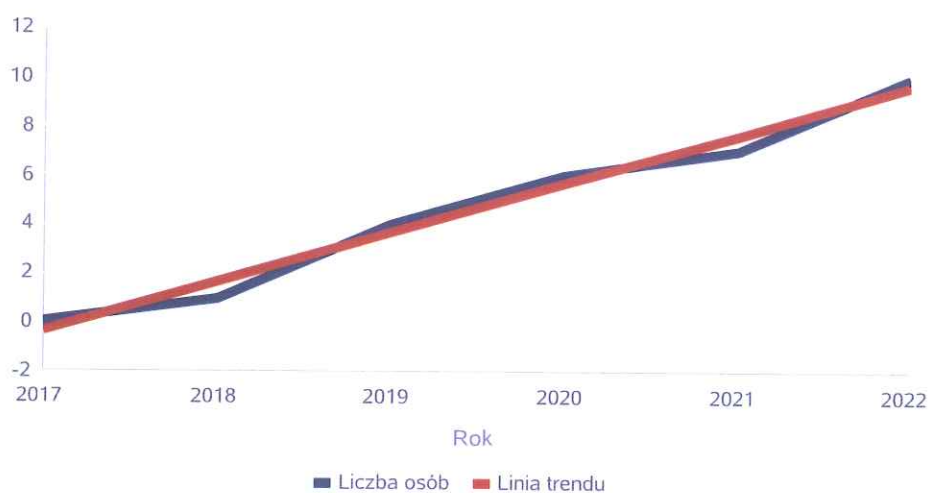
Liczba osób

Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi

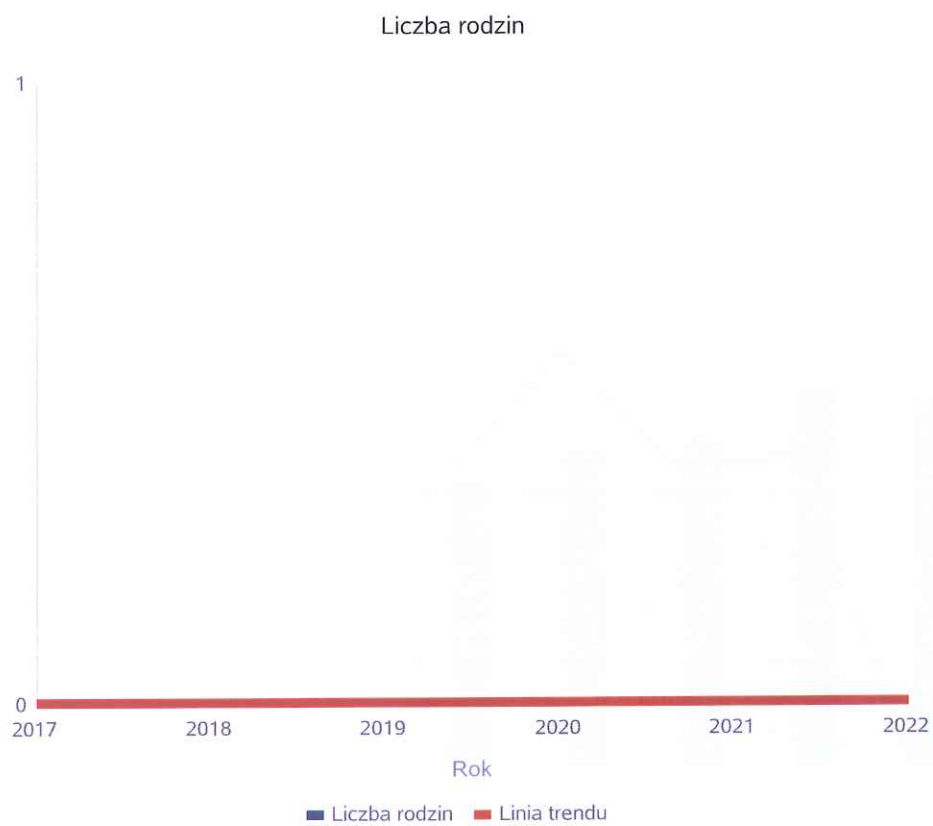
Rok	Liczba osób
2017	0
2018	1
2019	4
2020	6
2021	7
2022	10

Liczba osób

Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego

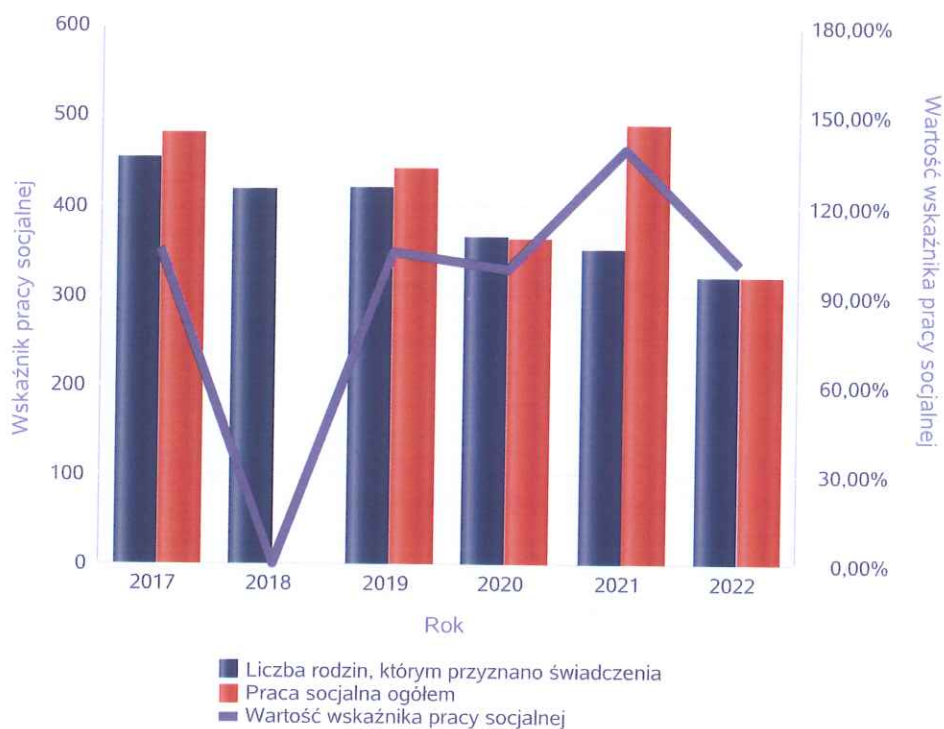
Rodzaj	Liczba rodzin w latach					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Poradnictwo specjalistyczne	0	0	0	0	0	0

Wskaźnik pracy socjalnej - wskaźnik obliczany jako stosunek liczby rodzin objętych pracą socjalną do rodzin osób, którym przyznano świadczenie pomnożony przez 100%

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Wskaźnik pracy socjalnej	106,17%	0,00%	104,75%	99,18%	139,20%	100,00%
Liczba rodzin, którym przyznano świadczenia	454	418	421	365	352	320
Praca socjalna ogółem	482	0	441	362	490	320

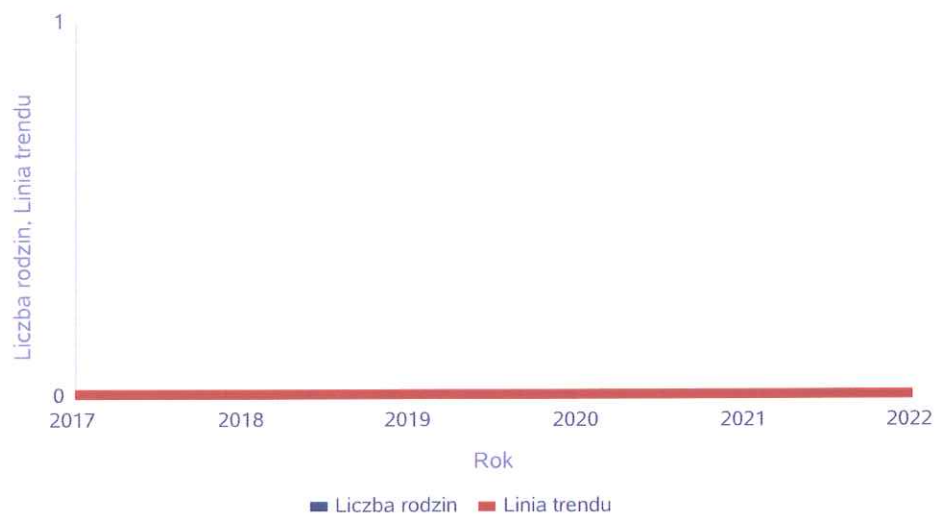
Wskaźnik pracy socjalnej

Liczba rodzin korzystających z interwencji kryzysowej

Udzielone świadczenia	Liczba rodzin					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Interwencja kryzysowa	0	0	0	0	0	0

Liczba rodzin korzystających z interwencji kryzysowej

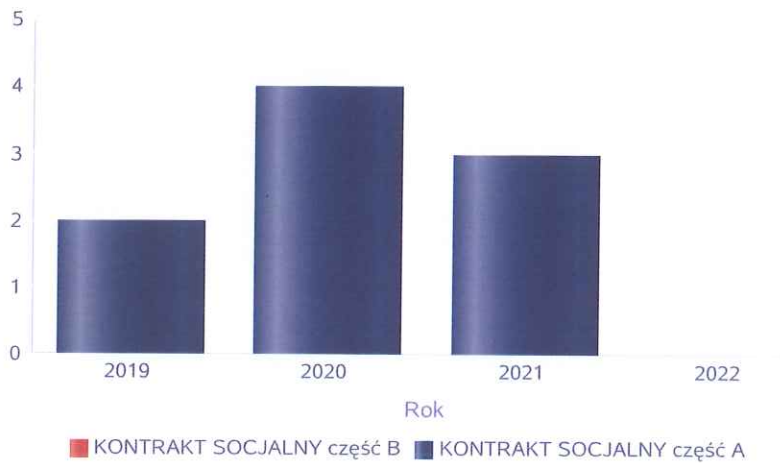

Kontrakt socjalny

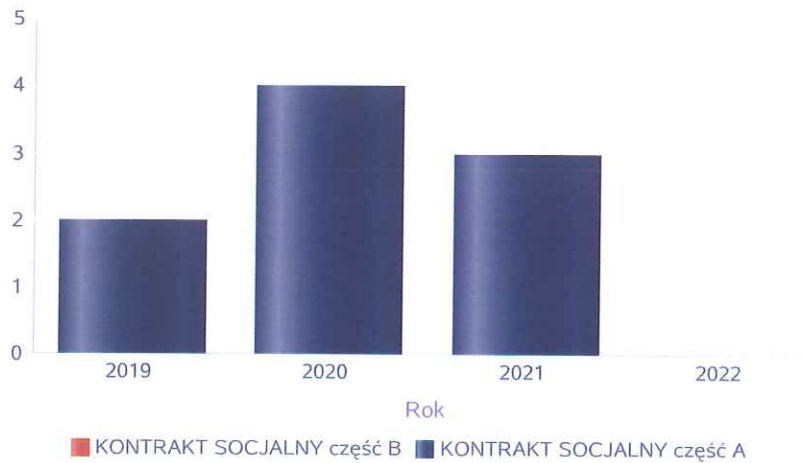
Wskaźnik obliczany jako udział osób objętych kontraktem socjalnym typu A i typu B w ogólnej liczbie osób nim objętych

Rok	Praca socjalna	Liczba kontraktów/projektów	Liczba osób objętych kontraktami/projektami socjalnymi
2019	KONTRAKT SOCJALNY część A	2	2
	KONTRAKT SOCJALNY część B	0	0
2020	KONTRAKT SOCJALNY część A	4	4
	KONTRAKT SOCJALNY część B	0	0
2021	KONTRAKT SOCJALNY część A	3	3
	KONTRAKT SOCJALNY część B	0	0
2022	KONTRAKT SOCJALNY część A	0	0
	KONTRAKT SOCJALNY część B	0	0

Liczba kontraktów/projektów

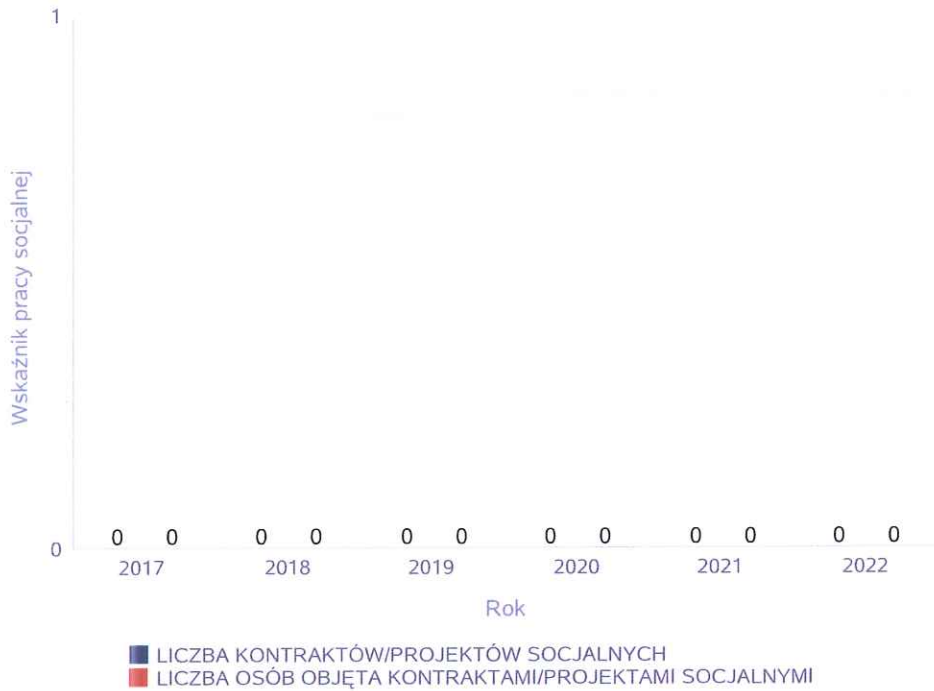

Liczba osób objętych kontraktami/projektami socjalnymi

Liczba projektów społecznych w odniesieniu do liczby osób nimi objętych

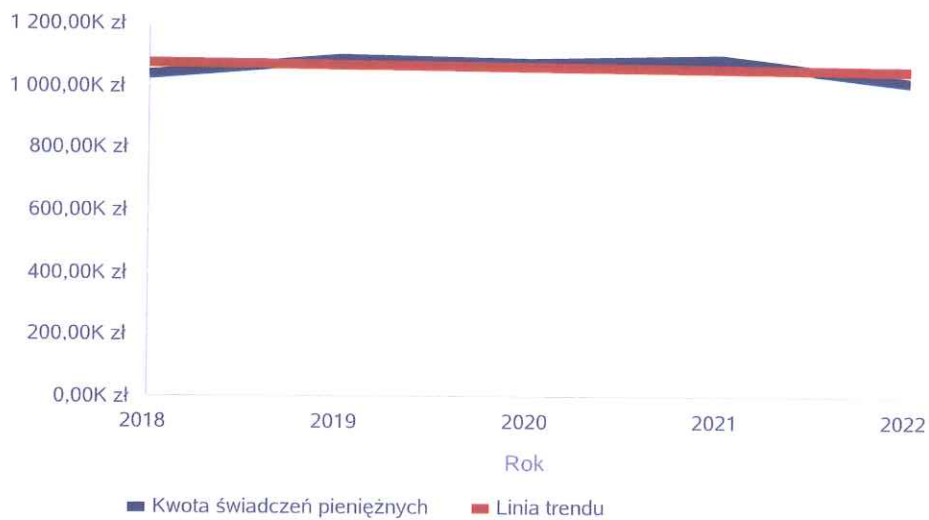
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
LICZBA KONTRAKTÓW/PROJEKTÓW SOCJALNYCH	0	0	0	0	0	0
LICZBA OSÓB OBJĘTA KONTRAKTAMI/PROJEKTAMI SOCJALNYMI	0	0	0	0	0	0

Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej

Rok	Kwota świadczeń pieniężnych
2018	1 041 174,13 zł
2019	1 091 514,69 zł
2020	1 077 235,88 zł
2021	1 087 660,86 zł
2022	1 016 493,93 zł

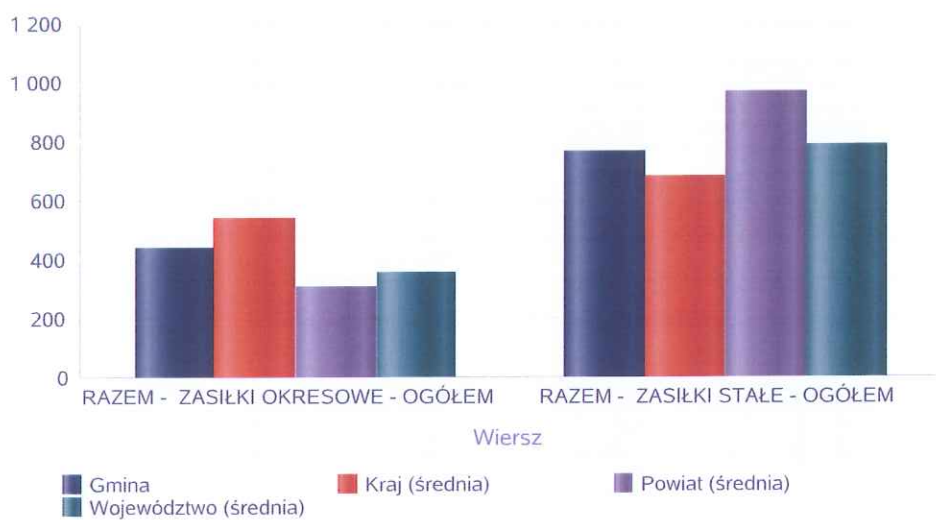
Kwota świadczeń pieniężnych

Podstawowe statystyki dla świadczeń pieniężnych

Poziom	Wiersz	Liczba świadczeń
Gmina	RAZEM - ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	439
	RAZEM - ZASIŁKI STAŁE - OGÓŁEM	767
Powiat (średnia)	RAZEM - ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	311
	RAZEM - ZASIŁKI STAŁE - OGÓŁEM	967
Województwo (średnia)	RAZEM - ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	357
	RAZEM - ZASIŁKI STAŁE - OGÓŁEM	788
Kraj (średnia)	RAZEM - ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	544
	RAZEM - ZASIŁKI STAŁE - OGÓŁEM	683

Liczba świadczeń

**DANE O KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY I WSPARCIA
w całym okresie sprawozdawczym**

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY I WSPARCIA				
Liczba osób	1	757	693	693
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE				
Liczba osób	2	757	693	693
W tym: osoby długotrwale korzystające	3	276	236	236
Wiek 0-17	4	135	121	121
Wiek produkcyjny *	5	245	218	218
Wiek poprodukcyjny **	6	105	95	95
Liczba rodzin	7	352	320	320
Liczba osób w rodzinach	8	757	693	693
w tym: KOBIETY (z wierszy 2-6)				
Ogółem	9	279	240	240
W tym: osoby długotrwale korzystające	10	149	119	119
Wiek 0-17	11	80	66	66
Wiek 18-59	12	127	109	109
Wiek 60 lat i więcej	13	72	65	65
OSOBY I RODZINY, Z KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD ŚRODOWISKOWY				
Liczba osób ogółem	14	364	332	332
Liczba rodzin	15	352	320	320
Liczba osób w rodzinach	16	757	693	693
KONTRAKT SOCJALNY				
Liczba zawartych kontraktów socjalnych - ogółem	17	3	0	2
Liczba osób objętych kontraktem socjalnym - ogółem	18	3	0	5

* wiek produkcyjny: kobiety w wieku 18-59 lat, mężczyźni 18-64 lat

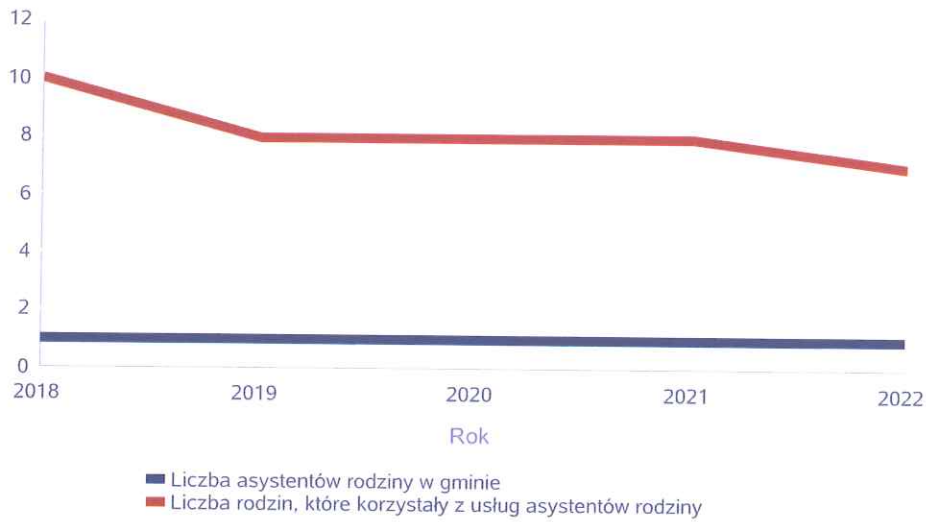
** wiek poprodukcyjny: kobiety w wieku 60 i więcej, mężczyźni 65 i więcej

3.1. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia GMINA - ZADANIA OPS oraz MOPS, MOPR

Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny

	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba asystentów rodziny w gminie	1	1	1	1	1
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystentów rodziny	10	8	8	8	7

Liczba asystentów rodziny oraz liczba rodzin

**Dane o osobach korzystających z pomocy i wsparcia
GMINA - ZADANIA OPS ORAZ MOPS, MOPR
wypełniają wyłącznie gminy i miasta na prawach powiatu
w całym okresie sprawozdawczym**

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
ZASIŁEK STAŁY				
Liczba osób	1	87	79	85
Kwota świadczeń w złotych	2	443 621	430 491	498 974
W tym: (wiersze 3-6)				
Zasilek stały dla osób samotnie gospodarujących				
Liczba osób	3	73	72	72
Kwota świadczeń w złotych	4	398 297	415 349	455 349
Zasilek stały dla osoby w rodzinie				
Liczba osób	5	15	7	13
Kwota świadczeń w złotych	6	45 324	15 142	43 625
ZASIŁEK OKRESOWY				
Liczba osób	7	128	102	102
Kwota świadczeń w złotych	8	224 479	180 174	229 164
W tym: (wiersze 9-16)				
Zasilek okresowy z tytułu bezrobocia				
Liczba osób	9	79	63	63
Kwota świadczeń w złotych	10	164 997	117 816	177 145
Zasilek okresowy z tytułu długotrwałej choroby				
Liczba osób	11	37	28	28
Kwota świadczeń w złotych	12	39 059	33 986	35 986
Zasilek okresowy z tytułu niepełnosprawności				
Liczba osób	13	14	9	9
Kwota świadczeń w złotych	14	7 151	12 061	14 200
Zasilek okresowy z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego				
Liczba osób	15	0	2	2
Kwota świadczeń w złotych	16	0	1 533	1 833
Zasilek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b				
Liczba osób	17	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	18	0	0	0
ZASIŁEK CELOWY				
Liczba osób	19	266	248	257
Kwota świadczeń w złotych	20	406 213	393 834	549 600
W tym: (wiersze 21 - 22)				
ZASIŁEK CELOWY PRYZNANY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO "POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU"				
Liczba osób	21	216	198	257
Kwota świadczeń w złotych	22	300 575	298 832	429 600
ZASIŁEK CELOWY PRYZNANY NIEZALEŻNIE OD DOCHODU na podstawie art. 39a ust. 1 i 2				

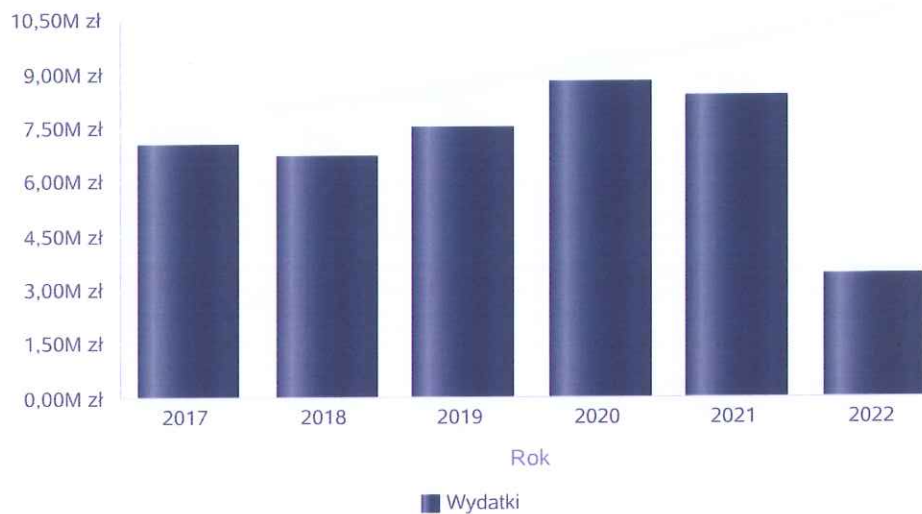
WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
Liczba osób	23	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	24	0	0	0
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
POSILEK OGÓLEM				
Liczba osób	25	141	129	140
Kwota świadczeń w złotych	26	29 425	46 168	90 650
W tym: (z wierszy 25 - 26)				
DLA DZIECI				
Liczba osób	27	141	125	125
Kwota świadczeń w złotych	28	29 425	46 168	90 650
W tym (z wierszy 25-26):				
POSILEK świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "POSILEK W SZKOLE I W DOMU"				
Liczba osób	29	141	129	140
Kwota świadczeń w złotych	30	29 425	36 934	90 650
W tym (z wierszy 29-30):				
DLA DZIECI				
Liczba osób	31	141	125	140
Kwota świadczeń w złotych	32	25 654	9 234	90 650
SCHRONIENIE - OGÓLEM				
Liczba osób	33	3	2	3
Kwota świadczeń w złotych	34	18 698	19 616	40 000
UBRANIE				
Liczba osób	35	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	36	0	0	0
SPRAWIENIE POGRZEBU				
Liczba osób	37	0	1	5
Kwota świadczeń w złotych	38	0	4 650	20 000
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba osób	39	24	23	24
Kwota świadczeń w złotych	40	525 659	597 315	760 000
WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA				
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	41	8	7	10
Liczba rodzin wspierających	42	0	0	0
Liczba asystentów rodziny	43	1	1	1
Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej w złotych	44	82 649	112 189	200 000

4. Inne rodzaje pomocy i świadczeń

Świadczenie wychowawcze - kwota świadczeń

Rok	Wydatki
2017	7 031 878,00 zł
2018	6 710 959,00 zł
2019	7 495 414,00 zł
2020	8 757 673,00 zł
2021	8 416 169,00 zł
2022	3 463 988,00 zł

Świadczenie wychowawcze - kwota świadczeń

Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka

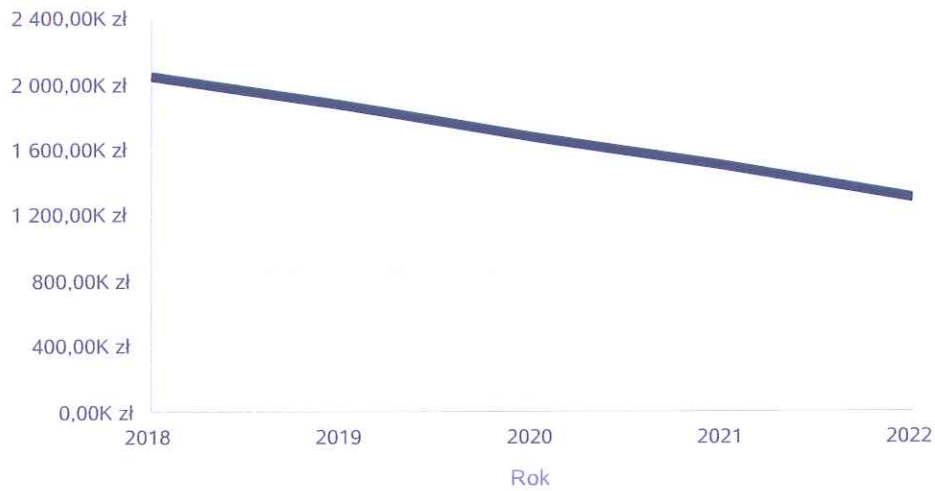
	Liczba rodzin				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami	515	466	398	338	291

Kwotę zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami ogółem wypłaconych w ciągu roku

Rok	Kwota
2018	2 048 727,88 zł
2019	1 877 284,03 zł
2020	1 680 264,36 zł
2021	1 499 348,95 zł
2022	1 305 748,08 zł

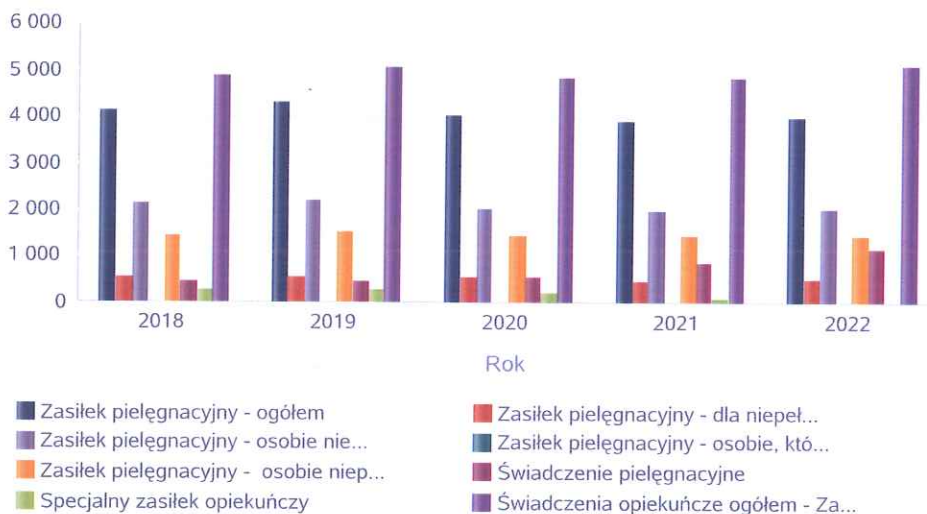
Kwota zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka

Liczba świadczeń: świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek pielęgnacyjny, zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka, dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 lat o różnych stopniach niepełnosprawności, zasiłek pielęgnacyjny dla osób, które ukończyły 75 lat, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna

Świadczenia opiekuńcze	Liczba świadczeń				
	2018	2019	2020	2021	2022
Zasiłek pielęgnacyjny - ogółem	4 148	4 282	4 033	3 894	3 956
Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka	567	544	564	468	502
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	2 126	2 209	1 997	1 977	1 998
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie, która ukończyła 75 lat	12	12	12	12	12
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia	1 443	1 517	1 460	1 437	1 444
Świadczenie pielęgnacyjne	452	478	560	876	1 162
Specjalny zasiłek opiekuńczy	288	311	234	83	0
Świadczenia opiekuńcze ogółem - Zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy	4 888	5 071	4 827	4 853	5 118

Liczba świadczeń

Kwota świadczeń: świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek pielęgnacyjny, zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka, dla osoby niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 lat o różnych stopniach niepełnosprawności, zasiłek pielęgnacyjny dla osób które ukończyły 75 lat, specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna

Świadczenia opiekuńcze	Kwota świadczeń				
	2018	2019	2020	2021	2022
Zasiłek pielęgnacyjny - ogółem	655 130,00	809 670,00	869 921,00	840 480,00	853 863,00
Zasiłek pielęgnacyjny - dla niepełnosprawnego dziecka	89 170,00	101 864,00	121 388,00	101 013,00	108 352,00
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności	336 055,00	418 287,00	430 817,00	426 715,00	431 248,00
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie, która ukończyła 75 lat	1 899,00	2 276,00	2 590,00	2 590,00	2 590,00
Zasiłek pielęgnacyjny - osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16. roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia	228 006,00	287 243,00	315 126,00	310 162,00	311 673,00
Świadczenie pielęgnacyjne	664 295,00	749 143,00	988 290,00	1 666 211,00	2 434 629,00
Specjalny zasiłek opiekuńczy	153 555,00	191 560,00	143 261,00	50 592,00	0,00
Świadczenia opiekuńcze ogółem - Zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy	1 472 980,00	1 750 373,00	2 001 472,00	2 557 283,00	3 288 492,00

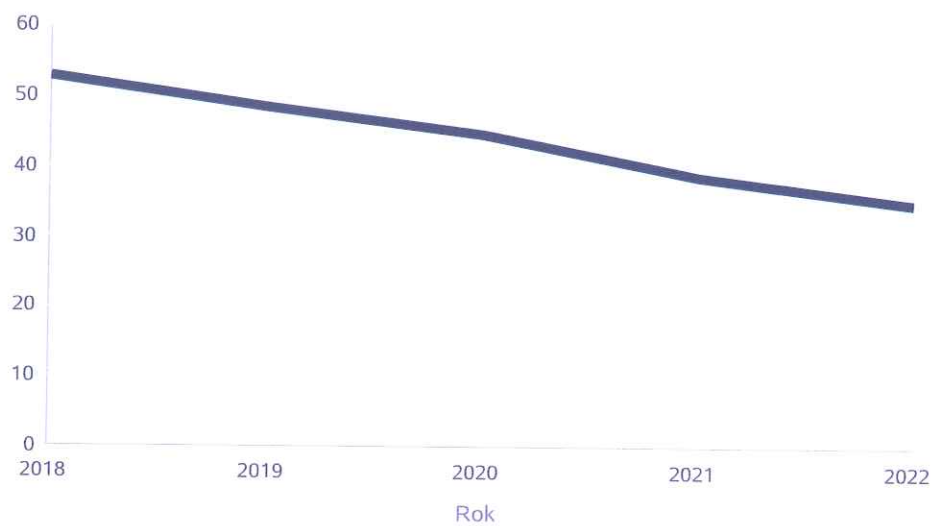
Kwota świadczeń

Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w poszczególnych latach

	Liczba osób				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	53	48	45	39	35

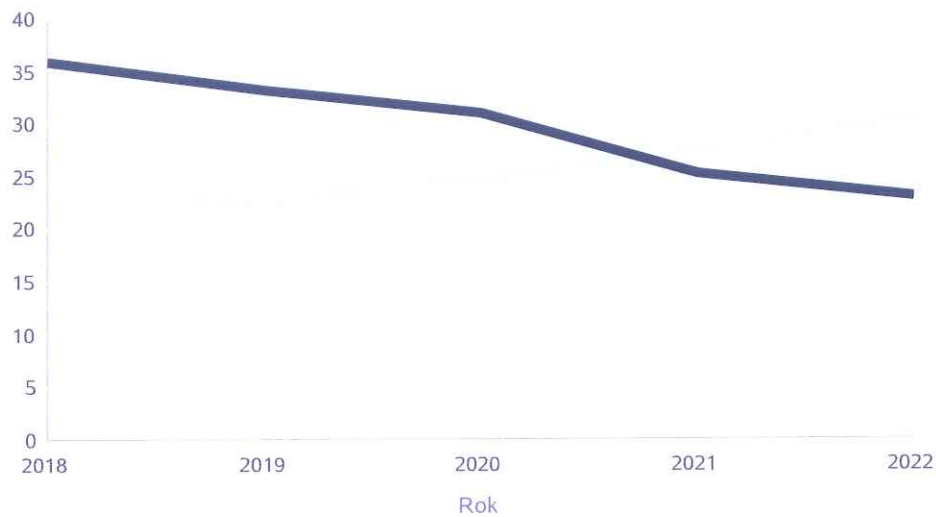
Liczba osób korzystających ze świadczenia alimentacyjnego

Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego w poszczególnych latach

	Liczba rodzin				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	36	33	31	25	23

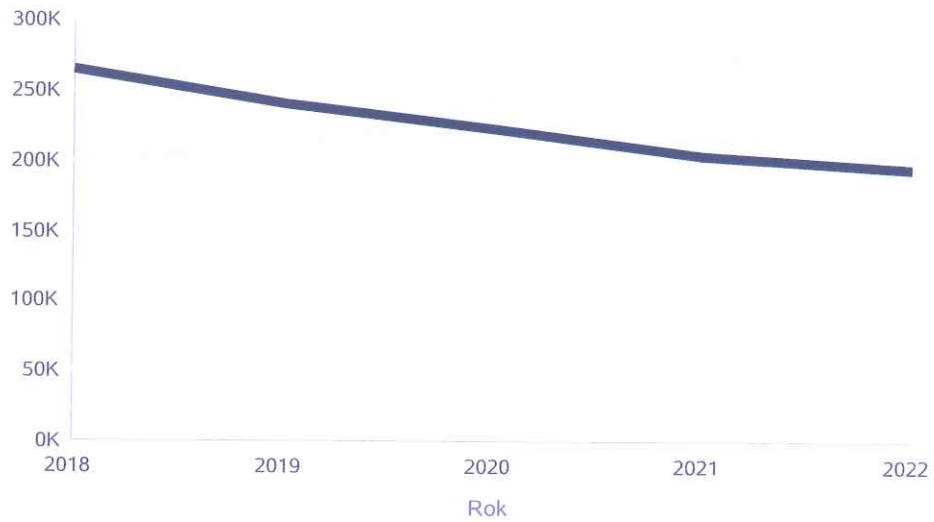
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego

Kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego w poszczególnych latach [w zł]

	Kwota				
	2018	2019	2020	2021	2022
Ogólna kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego	266 153	241 510	223 980	204 147	195 286

Kwota świadczeń z funduszu alimentacyjnego

INNE RODZAJE POMOCY I ŚWIADCZEŃ

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
DODATKI MIESZKANIOWE				
Liczba gospodarstw domowych	1	1	0	5
Kwota świadczeń w złotych	2	520	0	10 000
DODATKI ENERGETYCZNE				
Liczba gospodarstw domowych	3	1	0	0
Kwota świadczeń w złotych	4	94	0	0

5. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia

Liczba jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej o zasięgu lokalnym i o zasięgu ponadgminnym w podziale na instytucję prowadzącą

Jednostka	INNY PODMIOT PROWADZĄCY NA ZLECENIE GMINY - liczba jednostek	INNY PODMIOT PROWADZĄCY NA ZLECENIE POWIATU - liczba jednostek	PODMIOT PROWADZĄCY - GMINA - liczba jednostek	PODMIOT PROWADZĄCY - POWIAT - liczba jednostek
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	0	0	0	0
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM	0	0	0	0
NOCLEGOWNIE	0	0	0	0
OGRZEWALNIE	0	0	0	0
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ OGÓŁEM		0		0
OŚRODKI POMOCY SPOŁECZNEJ			1	
OŚRODKI WSPARCIA OGÓŁEM	0	0	0	0
PLACÓWKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA OGÓŁEM		0		0
POWIATOWE CENTRA POMOCY RODZINIE				0
RODZINNE DOMY POMOCY	0			

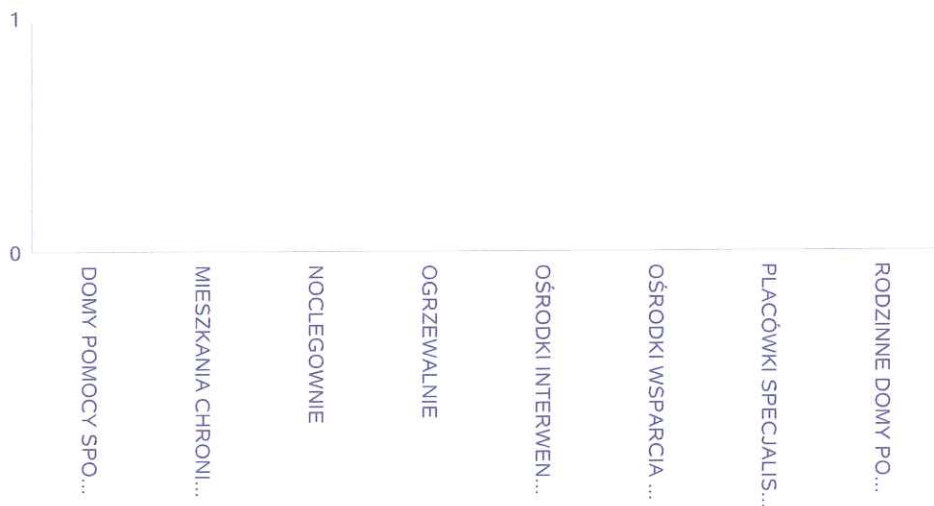
Liczba jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej

Liczba miejsc w jednostkach organizacyjnych pomocy i integracji społecznej o zasięgu lokalnym i o zasięgu ponadgminnym

Rodzaj placówki	liczba miejsc	liczba osób korzystających
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	0	0
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM	0	0
NOCLEGOWNIE	0	0
OGRZEWALNIE	0	0
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ OGÓŁEM		0
OŚRODKI WSPARCIA OGÓŁEM	0	0
PLACÓWKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA OGÓŁEM		0
RODZINNE DOMY POMOCY	0	0

Liczba miejsc w jednostkach organizacyjnych pomocy i integracji społecznej o zasięgu lokalnym i o zasięgu ponadgminnym

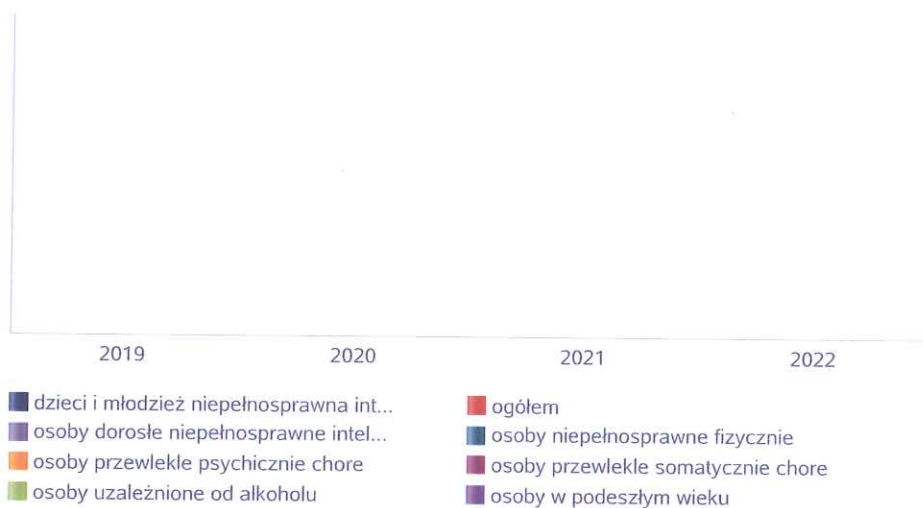

Nasylenie usługami w DPS

Wskaźnik obliczany jako stosunek liczby osób umieszczonych w DPS pomnożony przez 100 do sumy liczby osób umieszczonych w DPS i liczby oczekujących

Grupa osób	Wskaźnik nasycenia usługami w DPS-ach wyrażony w %			
	2019	2020	2021	2022
ogółem				
osoby w podeszłym wieku				
osoby przewlekle somatycznie chore				
osoby przewlekle psychicznie chore				
osoby dorosłe niepełnosprawne intelektualnie				
dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie				
osoby niepełnosprawne fizycznie				
osoby uzależnione od alkoholu				

Nasylenie usługami w DPS-ach

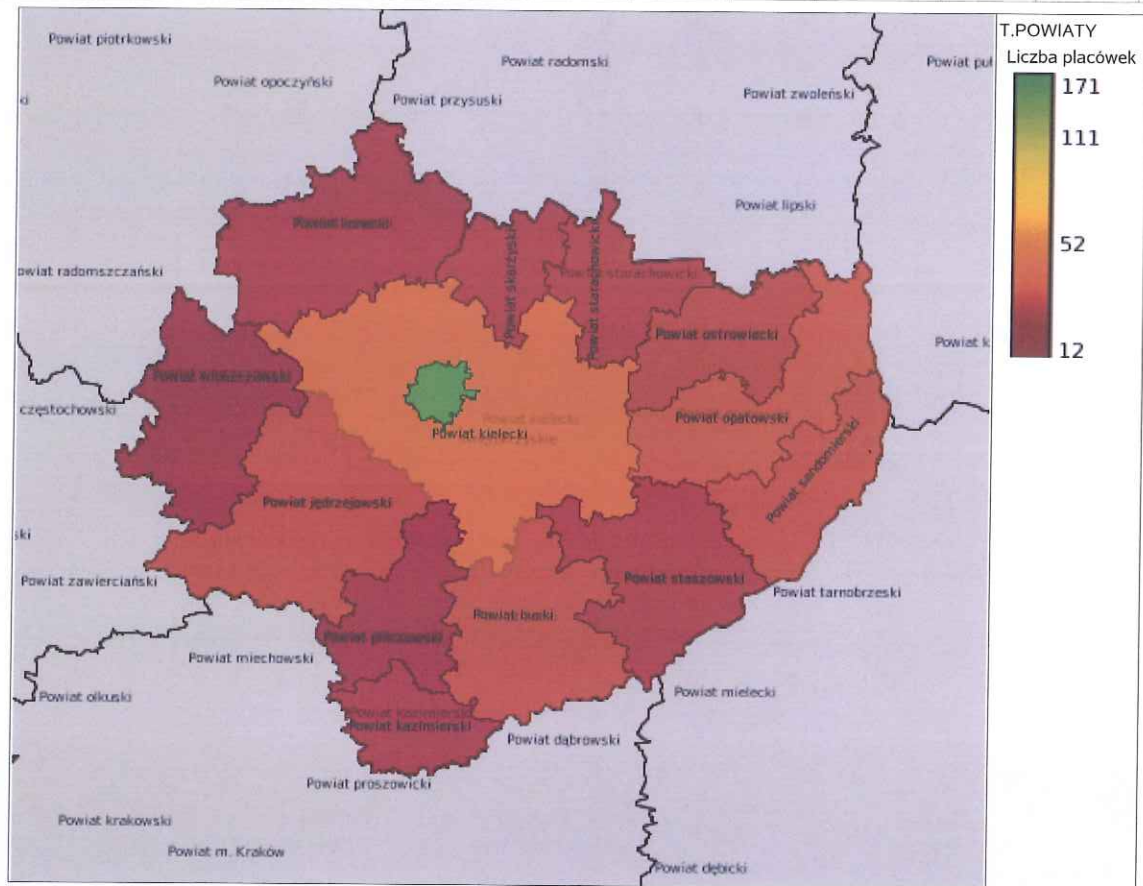

Rozmieszczenie jednostek organizacyjnych pomocy i integracji społecznej o zasięgu ponadgminnym

Powiat	Ogółem	DOMY POMOCY SPOŁ.	MIESZK. CHRO - NIONE OG.	NOCLE - GOWNIE	OGRZE - WALNIE	OŚR. INTER - WENCJI KRYZYS. OG.	OŚR. POM. SPOŁ.	OŚRODKI WSPARCIA OGÓŁEM	PLAC. SPEC. PORAD.	POWIAT. CENTRA POM. RODZ.	RODZ. DOMY POM.
Powiat buski	26	1	8	1	0		8	8			0
Powiat jędrzejowski	25	0	2	0	0		9	12			2
Powiat kazimierski	12	0	3	0	0		5	4			0
Powiat kielecki	46	0	0	0	0		19	22			5
Powiat konecki	10	0	0	0	0		8	2			0
Powiat m. Kielce	159	0	128	1	1		1	25			3
Powiat opatowski	26	2	1	0	0		8	15			0
Powiat ostrowiecki	22	0	4	1	0		6	11			0
Powiat pińczowski	9	0	0	0	0		5	4			0
Powiat sandomierski	28	0	2	0	0		9	16			1
Powiat skarżyski	14	0	0	1	0		5	8			0
Powiat starachowicki	18	0	5	1	0		5	6			1
Powiat staszowski	16	1	1	0	0		8	6			0
Powiat włoszczowski	10	0	0	0	0		6	3			1

Powiat	Ogółem	DOMY POMOCY SPOŁ.	MIESZK. CHRO - NIONE OG.	NOCLE - GOWNIE	OGRZE - WALNIE	OŚR. INTER - WENCJI KRYZYS. OG.	OŚR. POM. SPOŁ.	OŚRODKI WSPARCIA OGÓŁEM	PLAC. SPEC. PORAD.	POWIAT. CENTRA POM. RODZ.	RODZ. DOMY POM.
Powiat buski	6	4	0	0	0	1		0	0	1	
Powiat jędrzejowski	5	1	1	0	0	1		0	1	1	
Powiat kazimierski	4	1	0	0	0	1		1	0	1	
Powiat kielecki	10	3	5	0	0	1		0	0	1	
Powiat konecki	6	2	0	0	0	1		1	1	1	
Powiat m. Kielce	12	6	3	0	0	1		1	1	0	
Powiat opatowski	11	3	3	0	0	0		4	0	1	
Powiat ostrowiecki	6	2	2	0	0	0		1	0	1	
Powiat pińczowski	4	1	0	0	0	1		1	0	1	
Powiat sandomierski	4	2	1	0	0	0		0	0	1	
Powiat skarżyski	6	2	1	0	0	1		1	0	1	53

Powiat	Ogółem	DOMY POMOCY SPOŁ.	MIESZK. CHRO - NIONE OG.	NOCLE - GOWNIE	OGRZE - WALNIE	OŚR. INTER - WENCJI KRYZYS. OG.	OŚR. POM. SPOŁ.	OŚRODKI WSPARCIA OGÓŁEM	PLAC. SPEC. PORAD.	POWIAT. CENTRA POM. RODZ.	RODZ. DOMY POM.
Powiat starachowicki	4	2	0	0	0	0		1	0	1	
Powiat staszowski	4	2	0	0	0	0		1	0	1	
Powiat włoszczowski	2	1	0	0	0	0		0	0	1	

ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY I WSPARCIA

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
OŚRODKI WSPARCIA - OGÓŁEM				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	1	0	0	0
Liczba osób korzystających	2	0	0	0
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	3	0	0	0
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	4	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	0	0	0
W TYM (z wierszy 1-6, dotyczy wierszy 7-27):				
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	7	0	0	0
Liczba osób korzystających	8	0	0	0
Liczba osób umieszczonych	9	0	0	0
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	10	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	11	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	12	0	0	0
DZIENNE DOMY POMOCY				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	13	0	0	0
Liczba osób korzystających	14	0	0	0
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	15	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	16	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	17	0	0	0
KLUBY SAMOPOMOCY				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	18	0	0	0
Liczba osób korzystających	19	0	0	0
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	20	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	21	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	22	0	0	0
SCHRONISKA DLA OSÓB BEZDOMNYCH I SCHRONISKA DLA OSÓB BEZDOMNYCH Z USŁUGAMI OPIEKUŃCZYMI				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	23	0	0	0
Liczba osób korzystających	24	0	0	0
Liczba osób skierowanych w wyniku eksmisji	25	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	26	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	27	0	0	0
OGRZEWAŁNIE				

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
Liczba miejsc w placówkach ogółem	28	0	0	0
Liczba osób korzystających	29	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	30	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	31	0	0	0
NOCLEGOWNIE				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	32	0	0	0
Liczba osób korzystających	33	0	0	0
Liczba osób skierowanych w wyniku eksmisji	34	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	35	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	36	0	0	0

ZASOBY INSTYTUCJONALNE POMOCY i WSPARCIA (c.d.)

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	1	0	0	0
Liczba osób korzystających	2	0	0	0
Liczba osób umieszczonych	3	0	0	0
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	4	0	0	0
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	0	0	0
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	8	0	0	0
Liczba osób korzystających	9	0	0	0
Liczba osób umieszczonych	10	0	0	0
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	11	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	12	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	13	0	0	0
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ OGÓŁEM (powiatowe)				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	14	0	0	0
Liczba osób korzystających	15	0	0	0
PLACÓWKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA (powiatowe)				
Liczba osób korzystających	16	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	17	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	18	0	0	0

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	19	74	71	71
Liczba osób korzystających	20	74	22	22
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	21	3	3	3
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	22	429 381	568 057	2 153 500
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE OGÓŁEM				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	23	X	X	X
Liczba osób korzystających	24	X	X	X
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	25	X	X	X
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	26	X	X	X
W tym: PLACÓWKI TYPU RODZINNEGO				
Liczba miejsc w placówkach ogółem	27	X	X	X
Liczba osób korzystających	28	X	X	X
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	29	X	X	X
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	30	X	X	X
CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ				
Liczba uczestników zajęć	31	0	0	0
KLUB INTEGRACJI SPOŁECZNEJ				
Liczba uczestników zajęć	32	0	0	0
WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ				
Liczba uczestników zajęć	33	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	34	0	0	0
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	35	0	0	0
ZAKŁAD AKTYWNOŚCI ZAWODOWEJ				
Liczba uczestników zajęć	36	0	0	0

INNE INSTYTUCJE POMOCY I WSPARCIA

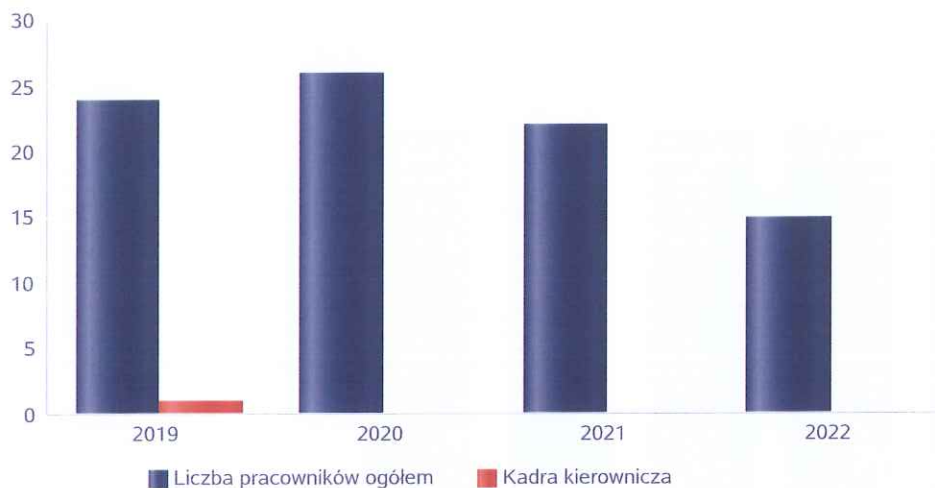
Rodzaj instytucji	Wyszczególnienie		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
Spółdzielnie socjalne dla których JST jest założycielem lub członkiem	Liczba spółdzielni socjalnych	1	0	0	0
	Liczba osób zatrudnionych w spółdzielniach socjalnych (ogółem wg stanu na 31 grudnia danego roku)	2	0	0	0
	W tym, z wiersza powyżej, liczba osób, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy o spółdzielniach socjalnych, zatrudnionych w spółdzielniach socjalnych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	3	0	0	0
Liczba organizacji pozarządowych w obszarze włączenia społecznego działających na terenie JST	4		0	0	0

6. Kadra jednostki organizacyjnej pomocy społecznej

Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej - osoby zatrudnione

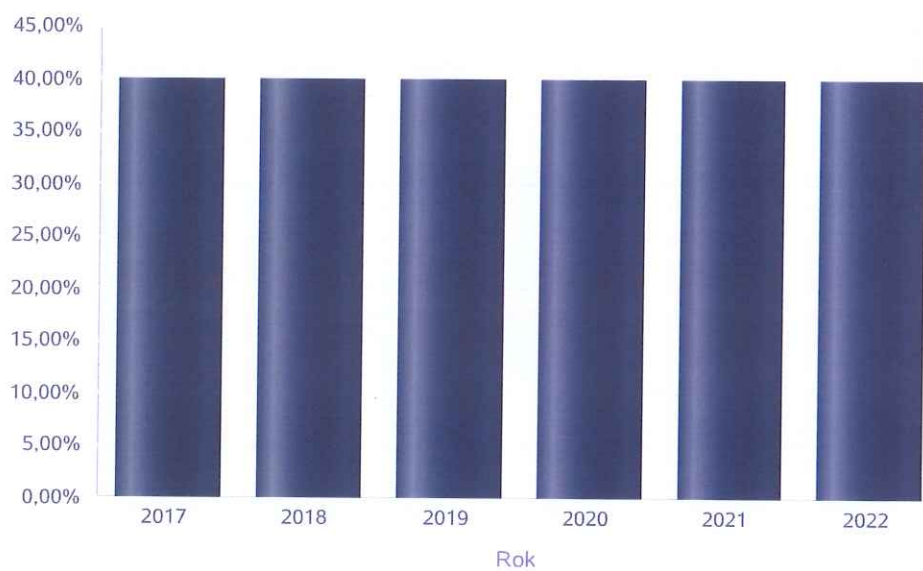
Zatrudnieni	Liczba osób			
	2019	2020	2021	2022
Ogółem we wszystkich rodzajach placówek	23	26	22	15
Kierownicy, dyrektorzy, zastępcy	1	1	1	1

Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej - osoby zatrudnione

Kadra jednostek organizacyjnych pomocy społecznej

Rok	Wskaźnik
2017	40,00%
2018	40,00%
2019	40,00%
2020	40,00%
2021	40,00%
2022	40,00%

Czy ośrodek spełnia ustawowy warunek 1 pracownik socjalny na 2000 osób lub 1 pracownik socjalny na 50 rodzin korzystających z pracy socjalnej i czy zatrudnia co najmniej 3 pracowników socjalnych

Rok	Czy spełniony warunek ustawy dot. pracowników socjalnych	Liczba mieszkańców wg GUS	Liczba rodzin w gminie korzystająca z pracy socjalnej	Liczba pracowników socjalnych
2018	Tak	9 001	0	5
2019	Tak	8 952	441	5
2020	Tak	8 836	362	5
2021	Tak	8 691	490	5
2022	Tak	8 236	320	5

6.1. Zatrudnienie pomocnicze w jednostce organizacyjnej pomocy społecznej

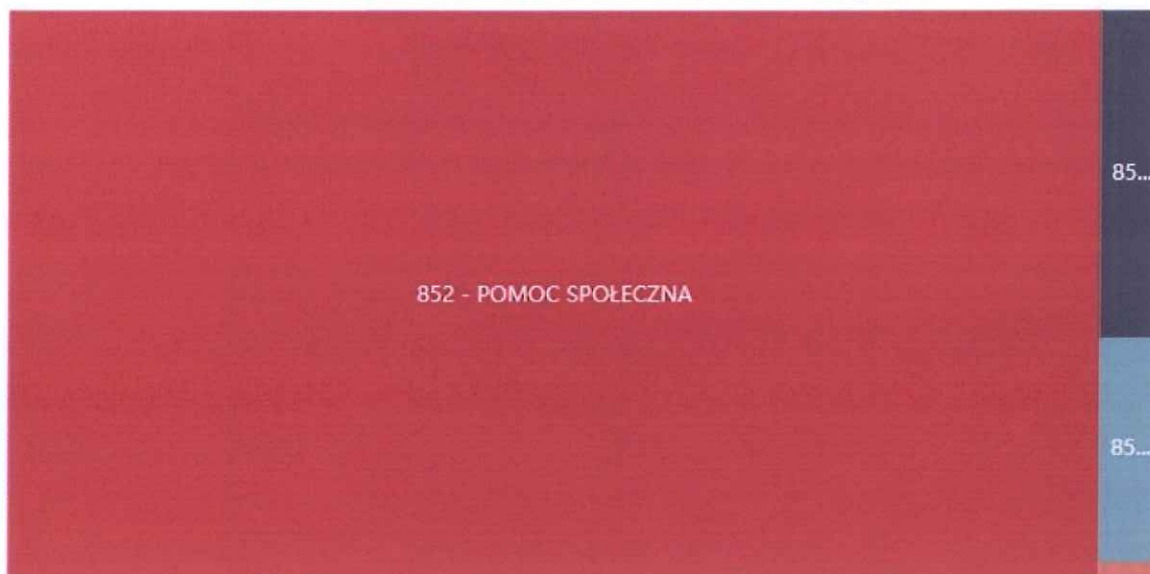
6.2. Zespoły pracy socjalnej i integracji społecznej w jednostce pomocy społecznej

7. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego

WYDATKI W OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W JEDNOSTKACH SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

WYDATKI W OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W OPS / PCPR

- 852 - POMOC SPOŁECZNA
- 855 - RODZINA
- 854 - EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA
- 853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ
- 851 - OCHRONA ZDROWIA

ŚRODKI FINANSOWE NA WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ W BUDŻECIE JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO ZADANIA WŁASNE I ZADANIA ZLECONE - w złotych

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
OGÓŁEM				
OGÓŁEM (działy)	1	17 501 069	14 652 355	10 821 703
W tym: w budżecie OPS/PCPR	2	3 086 806	5 330 776	4 515 431
851 - OCHRONA ZDROWIA				
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	3	15 820	35 762	40 773
w tym: w budżecie OPS / PCPR	4	0	0	0
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	5	114 891	165 708	147 499
w tym: w budżecie OPS / PCPR	6	0	0	0
852 - POMOC SPOŁECZNA				
85202 - Domy pomocy społecznej	7	525 659	597 315	760 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	8	525 659	597 315	760 000
85203 - Ośrodki Wsparcia	9	0	0	10 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	10	0	0	10 000
85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	11	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	12	0	0	0
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej	13	34 190	33 283	40 234
w tym: w budżecie OPS / PCPR	14	34 190	33 283	40 234

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
85214 - Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	15	338 819	285 540	369 164
w tym: w budżecie OPS	16	338 819	285 540	369 164
85215 - Dodatki mieszkaniowe	17	520	0	5 000
w tym: w budżecie OPS	18	520	0	5 000
85216 - Zasiłki stałe	19	443 621	430 491	498 974
w tym: w budżecie OPS	20	443 621	430 491	498 974
85218 - Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	21	X	X	X
w tym: w budżecie PCPR	22	X	X	X
85219 - Ośrodki Pomocy Społecznej	23	747 434	982 649	1 133 758
w tym: w budżecie OPS	24	747 434	982 649	1 133 758
85220 - Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	25	18 698	19 616	40 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	26	0	19 616	40 000
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	27	395 086	478 782	350 130
w tym: w budżecie OPS / PCPR	28	395 086	478 782	350 130
85230 - Pomoc w zakresie dożywiania	29	330 000	347 168	429 600
w tym: w budżecie OPS	30	330 000	347 168	429 600
85231 - Pomoc dla cudzoziemców	31	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	32	0	0	0
W tym (z wiersza 31): Wydatki na pomoc dla cudzoziemców w celu integracji ze środowiskiem (cudzoziemcy, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą)	33	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	34	0	0	0
85232 - Centra Integracji Społecznej	35	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	36	0	0	0
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	37	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	38	0	0	0
85295 - Pozostała działalność	39	757 821	1 863 740	491 119
w tym: w budżecie OPS / PCPR	40	0	1 863 740	491 119
853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ				
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	41	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	42	0	0	0
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności	43	0	0	0
w tym: w budżecie dyspozycji OPS / PCPR	44	0	0	0
85324 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	45	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	46	0	0	0
85395 - Pozostała działalność w zakresie polityki społecznej	47	0	9 780	612
w tym: w budżecie OPS / PCPR	48	0	9 780	612
854 - EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA				
85415 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	49	132 731	114 539	110 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	50	132 731	114 539	110 000

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	51	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	52	0	0	0
855 - RODZINA				
85501 - Świadczenie wychowawcze	53	8 483 771	3 475 420	30 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	54	0	0	0
85502 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	55	4 952 126	5 537 674	5 957 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	56	0	0	0
85504 - Wspieranie rodziny	57	56 097	55 684	76 840
w tym: w budżecie OPS / PCPR	58	56 097	55 684	76 840
85516 - Tworzenie i funkcjonowanie żłobków	59	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	60	0	0	0
85516 - Tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych	61	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	62	0	0	0
85516 - Dzienni opiekunowie	63	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	64	0	0	0
85508 - Rodziny zastępcze	65	82 649	112 189	200 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	66	82 649	112 189	200 000
85510 - Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych	67	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	68	0	0	0
85513 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów	69	71 136	107 015	131 000
w tym: w budżecie OPS / PCPR	70	0	0	0
85514 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby przebywające na urlopie wychowawczym, za osoby zatrudnione jako nianie oraz za osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem	71	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	72	0	0	0
85578 Usuwanie skutków klęsk żywiołowych	73	0	0	0
w tym: w budżecie OPS / PCPR	74	0	0	0

8. Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej

9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi - zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia

10. Wnioski końcowe

